

TALOUSARVIO 2026

Taloussuunnitelma 2027–2028

Kunnanhallitus 8.12.2025 § 341

Kunnanvaltuusto 15.12.2025 § 96

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Kunnanjohtajan katsaus	5
2.	Talousarvion yleisperustelut	7
2.1	Talousarvion rakenne, sitovuus, seuranta ja tilivelvolliset.....	7
2.1.1	Talousarvion rakenne	7
2.1.2	Talousarvion sitovuus.....	8
2.1.3	Talousarvion seuranta	9
2.1.4	Talousarvion tilivelvolliset	9
2.2	Taloussuunnitteluprosessi	10
2.3	Talouden tilanne ja kehitysnäkymät.....	10
2.3.1	Kansantalouden tilanne ja kehitysnäkymä.....	10
2.3.2	Kuntatalouden tilanne ja kehitysnäkymä.....	13
2.3.3	Kunnan talouden tilanne ja kehitysnäkymä	14
2.4	Toimintaympäristö	15
2.4.1	Väestö.....	15
2.4.2	Työllisyys	18
2.4.3	Elinkeinoelämä	19
2.5	Kunnan organisaatio, hallinto ja henkilöstö	20
2.5.1	Organisaatio	20
2.5.2	Hallinto	21
2.5.3	Henkilöstö	22
2.6	Kuntakonsernin toiminta ja talous	24
2.7	Kuntastrategia	25
2.8	Riskienhallinta ja keskeisimmät riskit.....	28
2.9	Alijäämän kattamista koskevat toimenpiteet	29
3.	Käyttötaloulososa	30
3.1	Kunnanvaltuusto.....	31
3.1.1	Tilintarkastus	32
3.1.2	Keskusvaalilautakunta	32
3.2	Kunnanhallitus	33
3.2.1	Kunnanhallitus	35

3.2.2 Hallinto- ja talouspalvelut.....	38
3.2.3 Yleishallinto	41
3.2.4 Henkilöstöhallinto	45
3.2.5 Maaseutupalvelut.....	48
3.2.6 Elinkeinoitoimi.....	48
3.2.7 Maa- ja metsätilat.....	50
3.2.8 Kaavoitus	51
3.3 Sivistyspalvelut	52
3.3.1 Sivistyshallinto	54
3.3.2 Varhaiskasvatus	56
3.3.3 Perusopetus.....	59
3.3.4 Lukio	62
3.3.5 Kansalaisopisto	64
3.3.6 Musiikkiopisto.....	66
3.3.7 Taiteen perusopetus.....	67
3.3.8 Kirjasto.....	67
3.3.9 Kulttuuripalvelut.....	69
3.3.10 Nuorisopalvelut	72
3.3.11 Liikuntapalvelut	75
3.4 Tekninen palvelukeskus.....	77
3.4.1 Tekniset palvelut	79
3.4.2 Mittaustoiminta.....	80
3.4.3 Yhdyskuntatekniset palvelut	81
Yksityistiet.....	85
3.4.4 Kiinteistöjen hallinto ja hoito	86
3.4.5 Vesihuoltolaitos	89
3.4.6 Ympäristöpalvelut.....	91
3.4. Konsernin yhtiöt ja niille asetettavat tavoitteet.....	93
3.4.1 Yleiset periaatteet	93
3.4.2 Talouden ja toiminnan vastuut	94
3.4.3 Muut vastuut.....	95
3.4.4 Kehittämis-yhtiö Karstulanseutu Oy.....	95

3.4.5 Karstulan Vuokra-asunnot Oy	97
3.4.6 Karstulan Lämpöverkko Oy	98
3.4.7 Puulaakson Energia Oy	99
3.4.8 Karstulan Seudun Ravitsemuspalvelut Karsera Oy	99
3.4.9 As Oy Vuokrakelsa, As Oy Vuokrakarstu	101
3.4.10 Muut Karstulan kunnan kannalta keskeiset yhteisöt	101
4. Tuloslaskelmaosa	102
4.1 Tuloslaskelma ulkoinen	104
4.2 Tuloslaskelma ulkoinen ja sisäinen	106
4.3 Verotulot	107
4.4 Valtionosuudet	107
5. Investointiosa	108
6. Rahoitusosa	114
7. Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenvetolaskelma	115
8. Laskennallisesti eriytetty taseyksikkö	116
Liite 1: Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma 2026	118

1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Viimeiset vuodet ovat olleen kuntien elämässä muutosten aikaa. Muutokset niin kotimaassa kuin maailmalakin vaikuttavat kuntiin ja kuntalaisiin. Sote-uudistus, työllisyyspalvelujen siirtyminen kuntien vastuulle, sota Euroopassa ja levottomuus maailmanpolitiikassa vaikuttavat jollakin tavalla kaikkien arkeen.

Kunnissa on eletty sote-uudistuksen jälkeistä aikaa nyt lähes kolme vuotta. Vuoden 2023 alussa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirrettiin hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Uudistus on vaikuttanut kuntakenttään merkittävästi. Vaikutukset vaihtelevan kuntien kesken merkittävästi, niin sote-palveluiden kuin kuntien rahoituksenkin näkökulmasta. Kuntien mahdollisuus vaikuttaa sote-palveluihin ja palveluverkkoihin heikkenivät merkittävästi. Samalla uudistuksen yhteydessä kuntien valtionosuusjärjestelmä muuttui siten, että se kohtelee kuntia hyvin eriarvoisesti, jopa sattumanvaraisesti.

Valtakunnan hallituksella oli tavoitteena uudistaa valtionosuusjärjestelmää, mutta tätä kirjoitettaessa on jo tullut tieto, ettei uudistus etene kuluvalle vaalikaudella. Vaikka tarkkoja tietoja suunnitelluista muutoksista ei ollutkaan käytettävissä, arviona on, että Karstulan kunnalle uudistus olisi tuonut jonkin verran heikennystä nykyiseen rahoitukseen.

Myös hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmä kaipaisi pikaista korjaamista. Keski-Suomen hyvinvointialueen heikko rahoitus vaikuttaa myös Karstulaan palveluverkon karsimissuunnitelmien kautta.

Myös TE-toimistojen lakkauttaminen, työllisyyden hoidon siirtyminen työllisyysalueille ja muutokset työllistämisen lainsäädännössä, ovat vaikuttaneet kuntien asemaan merkittävästi. Vastuu työttömyyden kustannuksista on entistä enemmän kunnilla ja samalla välineet vaikuttaa näihin kustannuksiin ovat heikentyneet. Tilannetta on vaikeuttanut myös talouden ja työllisyyden heikko kehitys.

Kuntien tehtävissä painottuvat uudistusten jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatus ja koulutus joiden yhteenlaskettu palveluntarve on laskeva ikäluokkien pientymisen vuoksi. Karstulan yhtenäiskoulun oppilasmäärän on arvioitu laskevan jopa kolmanneksella viiden vuoden kuluessa. Toisaalta Karstulan yhtenäiskoulu on saanut uusia oppilaita kuntaan muuttavista perheistä. Myös lukion aloitti tänä syksynä noin 30 opiskelijaa, mikä kertoo Karstulan palvelujen laadusta.

Yleisen talouden näkymien heikkoudesta huolimatta Karstulassa on näkyvissä hyviä kehityksen merkkejä. Paikallisissa yrityksissä rekrytoidaan uusia työntekijöitä ja matalasuhdanteesta kärsineellä rakentamisen alallakin on näkyvissä toiveikkuutta. Monipuolinen teollisuuden rakenne tasaa toimialakohtaisten vaihtelujen vaikutuksia, mikä on Karstulan merkittävä vahvuus. Aiempien vuosien tuulivoimainvestointien vaikutukset kunnan verotuloihin näkyvät nyt myös täysimääräisinä. Uusiakin hankkeita on kehityksessä.

Koivurannan uusi teollisuusalue mahdollistaa uusien teollisuustoimijoiden sijoittumisen Karstulaan. Alueen markkinointi ja toimijoiden etsintä on käynnissä. Karstulassa on nyt hyvät edellytykset vastata eri toimialojen tarpeisiin.

Talousarviota on valmisteltu aiemman kuntastrategian pohjalta. Uusi kuntastrategia on valmistelussa ja valmistuu vuoden 2026 alkupuolella. Uuden strategian valmistelun yhteydessä esiin nousseita teemoja on jo huomioitu tämän talousarvion valmistelussa. Nykyisen strategian painopisteenä on nostettu kunnan näkyvyys teemalla, Karstula kuuluu ja näkyy. Sama teema toteutuu vuonna 2026, kun viestintä on nostettu yhdeksi painopisteeksi. Emme kuitenkaan unohda muitakaan tavoitteita, jotka ovat Kestävästi omavarainen Karstula, Elinvoimainen Karstula ja Hyvinvoiva Karstula. Vuoden 2026 ja suunnitelmavuosien 2027 ja 2028 taloutta on suunniteltu nykyisillä veroprosenteilla.

Vuoden 2026 talousarvio on 778 000 euroa ylijäämäinen. Vuoden 2025 alkuperäinen talousarvio oli 185 000 € alijäämäinen, mutta toteuma vuoden lopussa näyttäisi olevan selvästi ylijäämäinen. Tähän vaikuttavat merkittävästi ennusteita paremmat kiinteistöverotulot. Myös vuodelle 2026 verotulot näyttäisivät kasvavan. Ennusteiden mukaan kunnallisvero kasvaisi noin 400 000 euroa, mikä kertoo onnistuneesta elinvoiman kehittämisestä ja karstusten yritysten ja työntekijöiden aktiivisuudesta. Toisaalta vuoden 2026 taloutta tulee rasittamaan vanhan sairaalan purkamiskustannukset.

Kunnan lainamäärä on alentunut vuoden 2025 aikana 3 miljoonalla eurolla. Lainaa on tarkoitus lyhentää myös tulevana vuosina miljoona euroa vuosittain. Lainamäärän pienentyminen ja korkojen lasku ovat pienentäneet merkittävästi kunnan korkokuluja. Myös soteku-keskuksen ja koulun leasing-kustannusten lasku korkojen alenemisen johdosta pienentää kiinteistömenoja. Vesi- ja viemärlaitoksen tulosta rasittavat uuden jätevedenpuhdistamon poistot. Jotta vesi- ja viemärlaitoksen kulut voidaan lain mukaisesti kattaa maksumuutoksilla, joudutaan vesimaksuja korottamaan.

Taloussuunnitelmavuodet 2027 ja 2028 on laskettu pohjautuen tähänhetkisiin ennusteisiin verotuksesta. Valtionosuuksien perustana on pidetty vuoden 2026 valtionosuuksia, kun valtionosuusuudistus ei etene. Kunnan valtionosuuksien arvioidaan pienentyvän vuodelle 2026 noin 300 000 euroa. Tulevaisuuden kehitys riippuu merkittävästi kunnan väestökehityksestä, erityisesti lasten ja nuorten määrästä. Tässä vaiheessa taloussuunnitelmavuosien kehitys on epävarmaa ja siksi arviot on tehty varovaisuutta noudattaen.

Karstulan kunta ylläpitää ja kehittää laadukkaita peruspalveluita edelleen vuonna 2026. Tarjoamme turvallisen, aktiivisen ja yhteisöllisen ympäristön asukkaillemme ja yrityksillemme toimia ja elää.

Kunnan taloudessa ja toiminnassa näkyy monella tavalla kunnan, kuntalaisten ja kunnassa toimivien yritysten ja yhdistysten vireys. Ilman teitä, kunta olisi vain hallinnon rakenne. Kunnan merkityksellisyys syntyy siitä, että luomme palveluita ja puitteita kaikelle toiminnalle, mahdollisuuksille ja kehitykselle, mitä kunnassa on ja tapahtuu. Niiden eteen teemme yhdessä työtä.

Eino Nissinen
Kunnanjohtaja

2. TALOUSARVION YLEISPERUSTELUT

2.1 TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS, SEURANTA JA TILIVELVOLLISET

2.1.1 TALOUSARVION RAKENNE

Talousarvion ja -suunnitelman valmistelusta, rakenteesta ja sisällöstä sekä sen hyväksymisestä, muuttamisesta ja sitovuudesta säädetään kuntalain 110 pykälässä.

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Kuntalain mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava niin, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntalain mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio on valtuuston tärkein toiminnan ja talouden ohjauksen väline. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi turvataan. Talousarvio jakaantuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan. Talousarvion määrärahoihin ja tuloarvioihin sisällytetään myös kunnan eri organisaatioyksiköiden väliset sisäiset laskutukset.

Käyttötaloudessa asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden, kuten rakennusten, kiinteiden raken-

teiden ja kaluston hankinta, investointien rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Taloussuunnitelma laaditaan kolmivuotisena vuosille 2026–2028. Talousarvio on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Suunnitelmavuosien 2027 ja 2028 tuloslaskelman luvut perustuvat käytettävissä oleviin ennusteisiin (verotulot ja valtionosuudet) ja talousarvion investointiosan kustannuksiin (rahoituskulut ja poistot). Toimintatuottojen ja toimintakulujen kehitystä on ennakoitu pidemmän ajan ennusteiden ja tehtyjen päätösten ja tavoitteiden kautta.

2.1.2 TALOUSARVION SITOVUUS

Kunnanvaltuusto päättää määrärahat ja tuloarviot sekä tavoitteet tehtäväalueittain. Investointimäärärahat myönnetään hankeryhmittäin.

Kunnanvaltuusto vahvistaa taloussuunnitelman ensimmäisen vuoden 2026 talousarviona sitovana noudatettavaksi ja taloussuunnitelman 2027–2028 ohjeellisena noudatettavaksi. Taloussuunnitelmavuodet tarkentuvat talousarviovuosina. Kunnanhallitus saattaa vahvistetun talousarvion täytäntöönpano-ohjeineen lautakuntien noudatettavaksi. Erillisiä käyttösuunnitelmia ei tehdä.

Talousarvion sitovuus kunnanvaltuuston nähden:

Käyttötalousosa

- Talousarvio on kunnanvaltuustoon nähden sitova toimintakatteen (ulkoiset toimintamenot) osalta palvelukeskuksittain.

Tuloslaskelmaosa

- Talousarvio on kunnanvaltuustoon nähden sitova verotulojen, valtionosuuksien, rahoitustulojen ja -menojen osalta.

Investointiosa

- Talousarvio on kunnanvaltuustoon nähden sitova hankeryhmittäin ja kunnanhallitukseen/lautakuntiin nähden hankkeittain.

Rahoitusosa

- Talousarvio on kunnanvaltuustoon nähden sitova pitkäaikaisten lainojen ja lyhytaikaisten lainojen yhteismäärän osalta ja antolainauksen lisäyksen osalta.

Talousarvion sitovuus kunnanhallitukseen ja lautakuntiin nähden:

Talousarvio on kunnanhallitukseen ja lautakuntiin nähden sitova toimintakatteen (ulkoiset toimintamenot) osalta tehtäväalueittain.

Lainanotto ja lainanantovaltuudet

- Pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten lainojen yhteismäärä voi olla enintään 15,0 miljoonaa euroa.
- Kunnanhallituksella on oikeus kunnan lainojen uudelleenjärjestelyyn (lyhytaikaisten lainojen muuttamiseen pitkäaikaisiksi).
- Kunnanhallituksella on oikeus myöntää antolainaa rahoitusosan antolainauksen lisäyksen puitteissa.

Kunnanjohtajalla on oikeus osana rahatoimen hoitoa ottaa lyhytaikaista lainaa lainojen yhteismäärän puitteissa.

2.1.3 TALOUSARVION SEURANTA

Talousarvion toteutumista seurataan lautakunnissa kuukausittain sekä osavuosisikatsausten yhteydessä kunnanhallituksessa ja valtuustossa. Osavuosisikatsaukset laaditaan 31.3., 30.6. ja 30.9. tilanteista. Neljäs osavuosisikatsaus 31.12. tilanteesta raportoidaan helmikuussa 2027 ja lopullisesti vuoden 2026 tilinpäätöksessä. Konsernitaloudesta raportoidaan mahdollisuuksien mukaan osavuosisikatsausten yhteydessä.

Talousarvio edellyttää palvelualueilta säännönmukaista talousarvion seurantaa ja ennakointia sekä toimintaympäristössä että omassa toiminnassa tapahtuvista muutoksista, jotta toiminta on talousarvion tavoitteiden mukaista.

Lautakunnan esittelijä vastaa siitä, että lautakunta käsittelee maaliskuun talousarvion toteutuman jälkeen kokouksissaan säännönmukaisesti päävastuualueen talousarvion toteutuman. Samassa yhteydessä annetaan selvitys investointihankkeiden toteutumisesta ja niiden määrärahojen käytöstä. Kiireelliset, rahamääräisesti merkittävät talousarviomuutokset tulee saattaa erillisenä valtuuston käsiteltäväksi, mikäli muutosten esittäminen ei ajallisesti sovi osavuosisiraportoinnin yhteyteen. Talousarviomuutokset on saatettava valtuuston käsitteilyyn talousarviovuoden aikana.

2.1.4 TALOUSARVION TILIVELVOLLISET

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat valtuustoa lukuun ottamatta kunnan toimielinten jäsenet sekä toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat.

2.2 TALOUSSUUNNITTELUPROSESSI

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelman 2027–2028 valmistelun eteneminen:

- Kunnanhallitus käsitteli 23.6.2025 talousarvioraamia vuodelle 2026.
- Kunnanhallitus antoi 25.8.2025 ohjeen vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2027–2028 taloussuunnitelman laatimiseksi. Talousarvion tavoite vuodelle 2026 oli tasapainoinen tai ylijäämäinen tulos.
- Talousarvio- ja suunnitelmaesityksen luvut ja henkilöstö- ja koulutussuunnitelma käsiteltiin lautakunnissa syyskuussa.
- Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma käsiteltiin yhteistyötoimikunnassa 23.10.2025, henkilöstöjaostossa 3.11.2025 ja kunnanhallituksessa 17.11.2025.
- Talousarvio- ja suunnitelmaesityksen valmistelun tilanne ja ohjeet jatkovalmistelulle kunnanhallituksessa 3.11.2025.
- Kunnanvaltuusto päätti vuoden 2026 kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit 10.11.2025.
- Lopulliset talousarvio- ja suunnitelmaesitykset käsiteltiin lautakunnissa loka-marraskuussa.
- Talousarvio- ja suunnitelmaesityksen valmistelun tilanne valtuustoseminaarissa 26.11.2025.
- Kunnanhallitus teki 8.12.2025 esityksen talousarviosta kunnanvaltuustolle.
- Kunnanvaltuusto päättää vuoden 2026 talousarviosta 16.12.2025.
- Kunnanhallitus päättää vuoden 2026 talousarvion täytäntöönpano-ohjeet tammikuussa 2026. Erilistä käyttösuunnitelmaa ei tehdä, koska talousarvion valmistelussa suunnittelu on tehty käyttösuunnitelmatasolla.

2.3 TALouden TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄT

2.3.1 KANSANTALouden TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄ

Talouden suhdannenäkymät vuosina 2025–2027

Suomen talouden toipuminen matalasuhdanteesta on ollut hidasta, mutta merkkejä orastavasta kasvusta on jo näkyvissä. Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa sekä Suomessa että vientimarkkinoilla. Talouden epävarmuus on kuitenkin kotimaassa ohjannut toistaiseksi lisätuloja enemmän säästämiseen kuin kulutukseen. Investoinneissa on odotettavissa nopeampaa kasvua,

sillä energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät investointeja merkittävästi ennustejak-solla.

Maailman talouden kasvua hidastavat Yhdysvaltojen asettamat tullit. Talouskasvun kannalta on suotuisaa, että EU:n asettamat vastatoimet ovat jäämässä vähäisiksi ja tehdyt tullisopimukset joka tapauksessa vähentävät maailmantalouden epävarmuutta. Epävarmuus yhdessä aiempaa selvästi korkeampien Yhdysvaltojen tullien kanssa jarruttaa reaalityulojen nousun ja investointien aikaan saamaa kasvua. Euroalueen talous on elpymässä, mutta hitaasti. Yhdysvallat kärsii talous- ja kauppapolitiikastaan eniten ja sen talouskasvu hidastuu selvästi.

Kysyntää vientimarkkinoilla tukevat Euroopan kasvavat panostukset puolustukseen ja infrastruktuuriin. Vientin kasvun odotetaan nopeutuvan euroalueen talouden elpymässä ja Suomen kustannuskilpailukyvyyn ollessa kunnossa. Tuonnin kasvu on nopeutumassa vientiä enemmän, sillä Suomessa kysynnän kasvusta iso osa tulee investoinneista, joissa tuontipanoksilla on merkittävä osuus.

Arvioiden mukaan Suomen bruttokansantuote (BKT) kasvaa vuonna 2025 arviolta noin 1,0 prosenttia, vuonna 2026 noin 1,4 prosenttia ja vuonna 2027 noin 1,7 prosenttia. Työllisyyden arvioidaan kääntyvän kasvuun vuoden 2026 aikana.

Kotitalouksien kulutus kasvuun ostovoiman perässä

Inflaatio on alentunut selvästi ja hintojen nousu on myös pysymässä maltillisena. Inflaatiota on hidastanut ennen muuta energian ja omistusasumisen hintojen lasku. Kuluttajahintaindeksin mukaan hintojen nousu olisi jo lähes pysähtynyt, mikä johtuu kuitenkin korkojen laskusta. Pohjainflaatio on reilusti yli kahden prosentin ja pitkästä aikaa nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin, toki osin kulutusverojen korotusten takia.

Inflaation hidastumisen ja palkkojen korotusten myötä reaaliensiot ovat kääntyneet kasvuun. Kotitalouksien keskimääräisten reaalityulojen kasvua hidastavat tänä vuonna kuitenkin heikko työllisyystilanne, sosiaalietuuksien leikkaukset ja kulutusverojen korotukset. Ensi vuonna käytettävissä olevien reaalityulojen kasvu nopeutuu työllisyystilanteen parantuessa ja ansiotuloverotuksen alentuessa. Heikko työllisyystilanne, epävarmuus ja vaatimaton luottamus talouteen ovat saaneet kotitalouden säästämään kuluttamisen sijaan ja säästämisaste on noussut. Ennusteen mukaan kulutus kasvaa tulevana vuosina tuloja nopeammin, mikä alentaa säästämisastetta vähitellen kohti pitkän aikavälin keskimääräistä tasoa.

Investointeja paljon lähivuosina

Tänä vuonna investoinnit kasvavat selvästi kahden laskuvuoden jälkeen. Rakentamisessa tilanne on kuitenkin edelleen heikko. Varsinkin asuntorakentamisessa elpyminen on hidasta, sillä kauppamäärien noususta huolimatta asuntomarkkinat eivät ole vielä toipuneet normaalitasolle. Asuntoja rakennetaan kuitenkin tällä hetkellä selvästi alle pidemmän aikavälin tarpeen ja kuopasta nousu luo tulevana vuosina kasvua.

Energiasiirtymään ja uuden teknologian käyttöönottoon liittyvät investoinnit sen sijaan kasvavat vauhdilla. Investointisuunnitelmia Suomeen on ennätysmäisen paljon ja tänä vuonna suunnitelmista on päästy myös toteutukseen. Investoinneissa on sekä puhdasta energiaa tuottavia että käyttäviä hankkeita. Investointeja

lisäävät myös puolustushankinnat, joihin tulee tänä vuonna selvä hyppäys hävittäjien myötä ja taso pysyy korkeana myös tulevina vuosina.

Työllisyyden odotetaan kääntyvän kasvuun

Työllisyydessä ei ole tapahtunut käännettä parempaan vielä vuoden 2025 aikana. Työllisyystilanteen odotetaan kuitenkin paranevan ensi vuodesta lähtien. Heikosta työllisyystilanteesta huolimatta työvoiman määrä on kasvanut viime vuosina reippaasti ja alkuvuonna työvoiman määrä on kääntynyt uudelleen kasvuun. Työmarkkinoilla on paljon tilaa työllisyyden kasville. Vaisun kysynnän takia työvoiman määrän kasvu on tois- taiseksi näkynyt kuitenkin ennen muuta työttömyyden nousuna.

Julkinen velkasuhde voi vakiintua hetkellisesti mutta ei pysyvästi

Talouden toipuminen antaa odottaa itseään ja verotulot ovat kehittyneet heikosti vuonna 2025. Menojen kasvu maltillistuu hidastuvan inflaation ja sopeutustoimien ansiosta, joskin korkomenot ja puolustusmenot kasvavat edelleen voimakkaasti. Julkisyhteisöjen alijäämä on vuonna 2025 4,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Talouden heikko suhdanne osuu kaikkein kipeimmin valtionhallintoon ja sen alijäämä on 4,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Valtio kantaa myös puolustusmenojen ja velanhoitomenojen kasvusta aiheutuvan raskuuden.

Kevään 2025 kehysriihessä sekä syksyn 2025 budjettiriihessä päätettiin joukosta sopeutustoimia, joiden vaikutukset alkavat näkyä vuosien 2026 ja 2027 aikana. Lisäksi Työllisyysrahasto ilmoitti elokuun lopussa työttömyysvakuutusmaksujen korotuksesta vuodesta 2026 alkaen. Myös talouskasvun odotetaan kiihtyvän, mikä voimistaa verotulojen kasvua ja hillitsee sosiaaliturvamenojen kasvua. Kaiken tämän seurauksena alijäämä pienenee 3,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2026 ja asettuu n. 3,1 prosenttiin vuonna 2029.

Velkasuhde ottaa tänä vuonna aiemmin ennakoitua suuremman harppauksen ylöspäin lähes 87 prosenttiin syvien alijäämien ja alijäämästä riippumattomien syiden, kuten arvioitujen valtion kassan muutosten, takia. Kuluvan vuoden jälkeen velkasuhteen nopeimman nousun pitäisi olla takana. Hallituksen jo aiemmin sekä syksyn 2025 budjettiriihessä päättämien sopeutustoimien ansiosta velkasuhde vakiintuu vuonna 2027, minkä jälkeen se kääntyy uudelleen maltilliseen kasvuun. Vuonna 2029 julkinen velkasuhde ylittää 90 prosenttia.

Suomessa julkisyhteisöjen menot ovat rakenteellisesti liian korkeat suhteessa tuloihin. Se näyttäytyy kestävyysvajeena, joka on noin 2 prosenttia suhteessa BKT:hen eli n. 7 mrd. euroa vuoden 2029 tasossa. Menojen ja tulojen rakenteellinen epätasapaino ilmenee myös siten, että neutraalissa tai edes sangen suotuisassakaan suhdannetilanteessa Suomen julkinen talous ei ole tasapainossa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan.

Keskeiset riskit ennusteessa

Yhdysvaltojen tekemät alustavat tullisopimukset vähentävät epävarmuutta kauppapolitiikasta, mutta eivät poista sitä. Lopullisia sopimuksia ei ole solmittu ja sopimusten pitäminen ei ole varmaa. Kauppapolitiikassa saattaa siis edelleen tulla yllätyksiä. Ylipäätään geopoliittinen epävarmuus on edelleen suurta. Venäjän hyökkäyssodan pitkittyminen voi edelleen vaikeuttaa tilannetta, mutta Ukrainan mahdollinen jälleenrakennus voi luoda mahdollisuuksia.

Positiivinen riski ennusteessa ovat Euroopan maiden puolustus- ja infrastruktuuri-investoinnit, jotka voivat nousta selvästi suuremmiksi kuin ennusteessa on oletettu. Niillä olisi suotuisa vaikutus euroalueen ja Suomen talouden kasvuun. Suomessa tuotannon taso on tällä hetkellä selvästi alle potentiaalin. Työvoiman kasvava tarjonta, investointisuunnitelmien suuri määrä ja puhtaan energian alhainen hinta antavat eväitä myös ennustettua nopeampaan kasvuun.

Ennusteessa ei ole mukana arviota uusien NATO-linjausten ja 5 prosentin puolustusmenotavoitteen vaikutuksista julkiseen talouteen, sillä niiden oletetaan ajoittuvan ennustejakson ulkopuolelle. Kuten kaikki muutkin lisämenot, puolustukseen tehtävät lisäpanostukset kasvattavat julkista velkaa, ellei lisämenoja rahoiteta säästämällä muista menoista tai korottamalla veroja. Vaikka velkasuhde näyttää ennusteessa vakiintuvan vaalikauden lopulla hetkellisesti, ei sitä voi taata, koska monet velkasuhteeseen vaikuttavat tekijät ovat päätoiminnan vaikutuspiirin ulottumattomissa ja hyvin vaikeasti ennakoitavissa.

(Lähde: VM taloudellinen katsaus syksy 2025).

2.3.2 KUNTATALOUDEN TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄ

Syksyn 2025 Kuntatalousohjelman mukaan kuntien talousnäkymät heikkenevät. Yleinen talouden heikko suhdannetilanne vaikuttaa kuntien verokertymään, ja toisaalta kuntien menot kasvavat henkilöstökustannusten nousun, työttömyyden kasvun ja investointitarpeiden vuoksi. Kuntien väliset erot tulo- ja menokehityksessä ovat kuitenkin merkittäviä.

Valtion vuoden 2026 talousarvioesityksen erilaiset valtiontalouden sopeutustoimet heijastuvat myös kuntatalouteen. Kun tarkastellaan pääministeri Orpon hallituksen päätösperäisten toimien vaikutuksia koko vaalikauden ajalta, nettovaikutus on kuitenkin yhteensä noin 200 miljoonaa euroa kuntataloutta vahvistava vuonna 2026.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2026 noin 3,55 miljardia euroa. Valtionosuus kasvaa vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 185,5 miljoonaa euroa. Valtionosuutta korottavat kustannustenjaon tarkistus, indeksikorotus ja tehtävämuutokset, mikä tarkoittaa, että valtionosuuden lisäys ei paranna kuntien taloutta, vaan kohdistuu yleiseen kustannustason nousuun ja lisätehtävistä aiheutuvien kulojen kattamiseen. Kuntien valtionrahoitusta heikentävät 75 miljoonan euron pysyvä valtionosuuden vähennys sekä indeksikorotuksen leikkaaminen yhtä prosenttiyksikköä vastaavasti.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet kunnille ovat vuonna 2026 noin 1,3 miljardia euroa kuten tänäkin vuonna. Esi- ja perusopetuksen tuen uudistus on tullut voimaan tänä syksynä, ja ensi vuonna uudistuksen kokonaisvaikutus nousee 91,7 miljoonaan euroon kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa.

Kuluvan vuoden aikana verotulojen kehitys on ollut heikkoa, mutta toteutumatietojen ja tilinpäätösennusteiden perusteella kuntatalouden menot eivät ole nousseet yhtä voimakkaasti kuin mitä aiemmin arvioitiin.

Vuoden 2025 tavoin kuntatalouden näkymien arvioidaan pysyvästi heikkoina vuonna 2026. Toimintakuluja kasvattavat muun muassa kunta-alalle sovitut palkankorotukset ja vuoden 2025 alusta voimaan tullut TE-

palvelu-uudistus, jossa laajennettiin kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista. Vaikka verotulojen odotetaan kasvavan selvästi vuonna 2026 suhdannetilanteen kohentuessa, kuntatalouden tulojen kehitystä hidas- tavat valtionapuihin kohdennetut vähennykset.

Tulojen ja menojen epätasapaino edellyttää kuntien omien sopeutustoimien jatkamista. Tulojen ja menojen välinen epäsuhta keskittyy erityisesti pieniin, alle 5 000 asukaan, kuntiin. Pienempien kuntien kunnallisvero- prosentit ovat pääsääntöisesti jo nykyisin korkeampia kuin suuremmilla kunnilla samalla kun niiden kunnal- lisveroprosenttien asukaskohtaiset yksikkötuotot ovat usein keskimääräistä matalampia.

(Lähde: VM, Kuntatalousohjelma vuodelle 2026, syksy 2025)

2.3.3 KUNNAN TALOUDEN TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄ

Yleisistä kuntatalouden haasteista huolimatta Karstulan kunnan talous on säilynyt vakaana. Kuntalaisten ja kunnassa toimivien yritysten aktiivisuus ja yleinen elinvoimaisuus näkyvät myös kunnan taloudessa. Moni- puolinen toimialarakenne kunnassa toimivissa yrityksissä on auttanut tasaamaan toimialojen suhdannevaihteluista johtuvia vaikutuksia kunnan talouteen.

Vaikka yleinen työllisyystilanne on vaikea, Karstulassa näkyy positiivisia merkkejä, kun täällä toimivat yrityk- set ovat palkanneet ja palkkaavat edelleenkin lisää työvoimaa. Uusista työntekijöistä merkittävä osa on kor- keakoulutettuja. Uusia työntekijöitä on myös muuttanut Karstulaan. Karstulan lukiossa aloitti syksyllä noin 30 uutta opiskelijaa ja yhtenäiskouluun on tullut syksyn aikana noin 10 uutta oppilasta. Nämä ovat positiivisia merkkejä kunnan elinvoiman näkökulmasta.

Valtatie 13 varteen on syksyn 2025 aikana valmistunut uusi 30 hehtaarin teollisuusalue, mikä mahdollistaa myös uusien työpaikkojen sijoittumisen Karstulaan. Hämeenpurontien alueelle kaavoitetaan uutta asuinalu- etta vanhan terveyskeskuksen alueelle kauniille paikalle Pääjärven rantaan. Lisäksi kunnassa on meneillään useita tuuli- ja aurinkovoimahankkeita.

Karstulan kunnan taloudellinen asema on hyvä. Talouden tunnusluvuissa ei toteudu yksikään kuntalain 118 §:n erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn kriteereistä eli niin sano- tuista kriisikuntakriteereistä. Vuoden 2025 tilinpäätöksen ennustetaan vielä parantavan tunnuslukuja, kun tuloksen ennustetaan olevan selvästi ylijäämäinen ja kunta on lyhentänyt lainaa 3 miljoonaa euroa vuoden 2025 aikana. Lisäksi tuulivoimasta saatavat kiinteistöverotulot ovat kasvaneet merkittävästi vuoden 2025 ai- kana.

Arviointimenettely eli kriisikuntamenettely voidaan käynnistää, jos vähintään toinen seuraavista edellytyk- sistä täyttyy:

- Kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilin- päätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös ta- lousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.
- Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähin- tään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa, tai rahoituksen riittävyyttä tai

vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alla 80 %
- kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
- asukasta kohden laskettu kunnan konsernitalinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitalinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
- konsernitalinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8

Arviointimenettelyn edellytykset ja raja-arvot	Karstula TP 2024	Karstula TP 2023	Kriteeri täyttyy kyllä / ei
Kunnan taseessa on määräajassa kattamatonta alijäämää < 0 €	+ 4,5 M€	+ 4,1 M€	Ei
Konsernin taseessa on kahtena peräkkäisenä vuonna alijäämää, €/asukas - 1 000	1 080	1 056	Ei
Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde < 80 %	101,70 %	134,20 %	Ei
Kunnan tuloveroprosentti v. 2024 < 9,47 v. 2023 < 9,37	8,80	8,86	Ei Ei
Konsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä, €/asukas v. 2024 < 12 823 v. 2023 < 12 099	9 475	10 324	Ei Ei
Konsernin laskennallinen lainanhoitokate < 0,8	1,1	1,3	Ei

2.4 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.4.1 VÄESTÖ

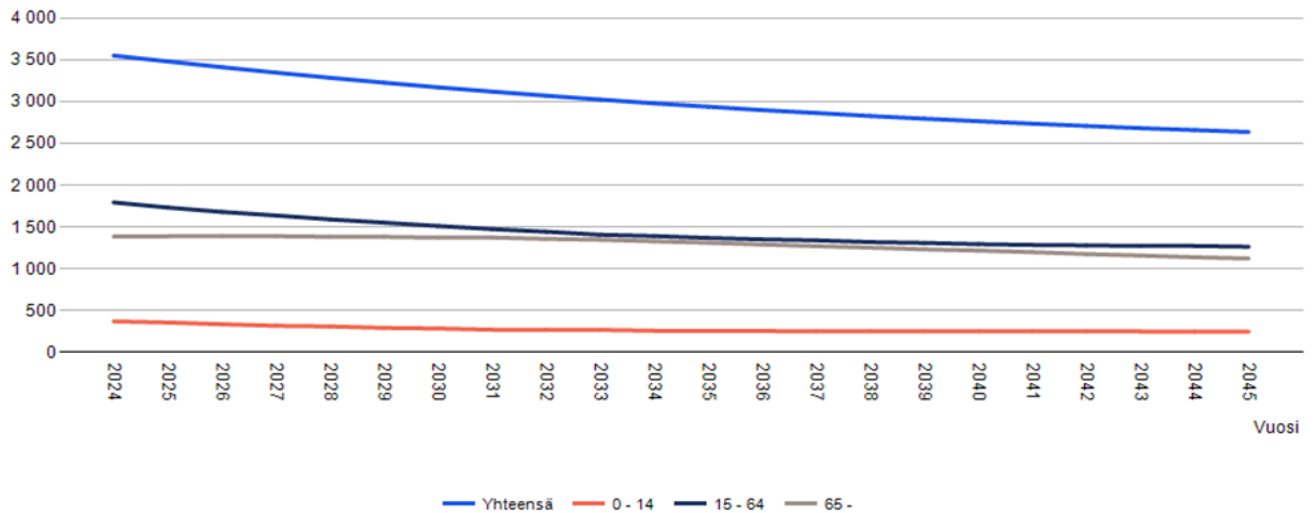
Karstulan kunnan väkiluku vuoden 2024 lopussa oli 3573 henkilöä, joka on 52 henkilöä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Väestömäärä vähentyi 2024 vuonna 1,4 %. Asukasluvun pienenemisen taustalla on erityisesti kuolleisuuden enenmyys syntyvyyteen nähden. Väkiluku laski kuitenkin vähemmän mitä alla olevassa kansallisessa väestöennusteessa oli Karstulan kunnan osalta arvioitu. Vuoden 2025 lopun väkiluvun ennuste on 3 481 asukasta ja vähennystä edelliseen vuoteen olisi 92 asukasta.

Lokakuun lopussa ennakkolisten väestötietojen mukaan väkiluku oli 3 525 asukasta, joten vuoden 2025 lopun väkiluku tulee olemaan ennustetta parempi. Talousarviovuoden 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 väestömäärän laskuksi on ennustettu Karstulan kunnan osalta 127 asukasta.

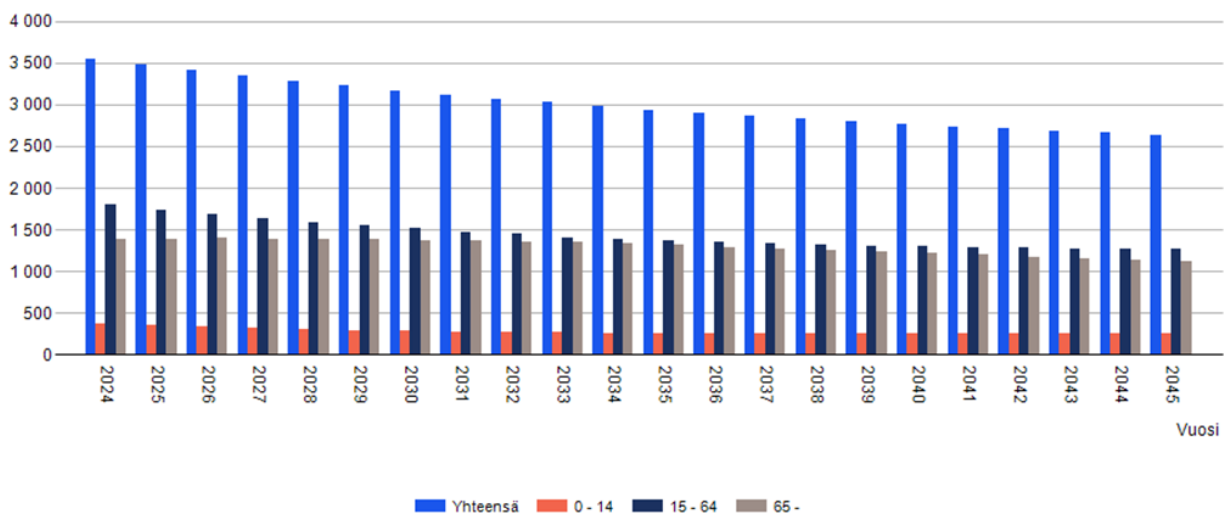
Väestöennuste 2024: Väestö 31.12. muuttujina Alue, Vuosi, Sukupuoli, Tiedot ja Ikä

	Yhteensä			
	Väestö 31.12. (ennuste 2024)			
	Yhteensä	0 - 14	15 - 64	65 -
Karstula				
2024	3 550	371	1 794	1 385
2025	3 481	358	1 733	1 390
2026	3 412	337	1 681	1 394
2027	3 347	318	1 638	1 391
2028	3 285	311	1 591	1 383
2029	3 227	293	1 552	1 382
2030	3 171	286	1 512	1 373
2031	3 120	271	1 475	1 374
2032	3 071	269	1 444	1 358
2033	3 024	269	1 407	1 348
2034	2 980	259	1 392	1 329
2035	2 939	258	1 369	1 312
2036	2 899	256	1 352	1 291
2037	2 864	252	1 341	1 271
2038	2 828	254	1 320	1 254
2039	2 796	253	1 310	1 233
2040	2 766	253	1 295	1 218
2041	2 737	252	1 286	1 199
2042	2 709	251	1 281	1 177
2043	2 683	251	1 273	1 159
2044	2 660	249	1 273	1 138
2045	2 637	249	1 264	1 124

Väestöennuste 2024: Väestö 31.12. muuttujina Ikä ja Vuosi. Karstula, Yhteensä, Väestö 31.12. (ennuste 2024).

Väestöennuste 2024: Väestö 31.12. muuttujina Ikä ja Vuosi. Karstula, Yhteensä, Väestö 31.12. (ennuste 2024).

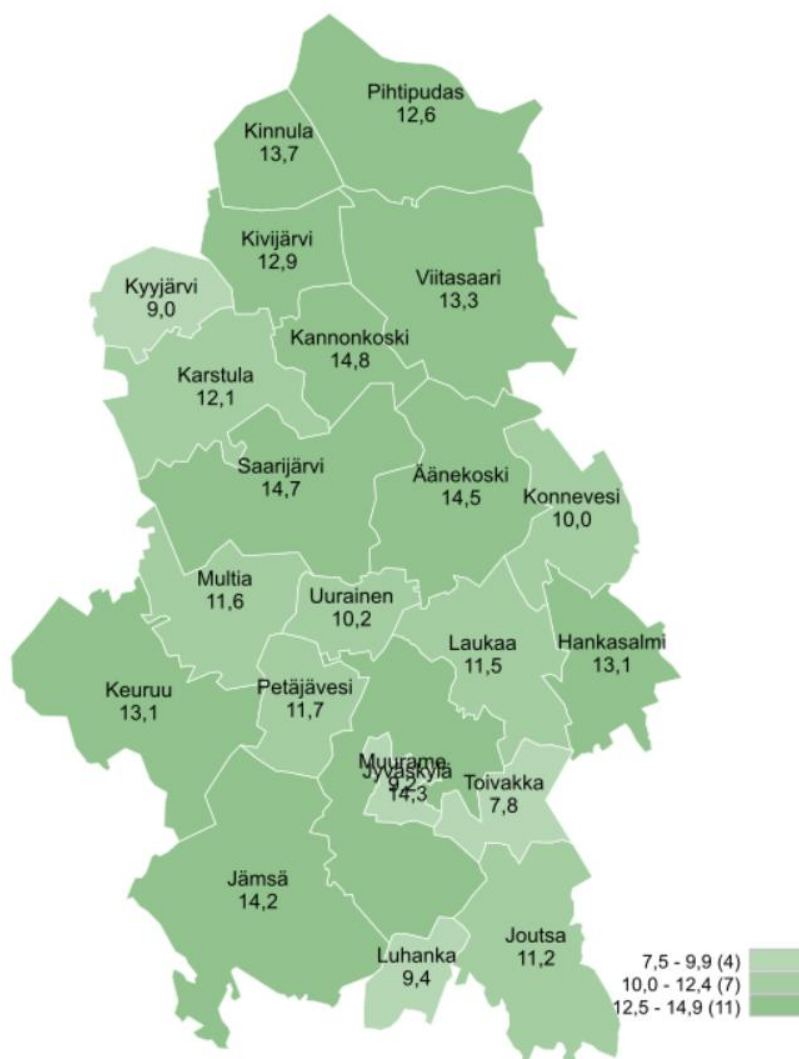

2.4.2 TYÖLLISYYS

Vuoden 2024 lopussa Karstulan kunnan työttömyysaste oli 12 % (12,2 % vuonna 2023). Lokakuussa 2025 Karstulan kunnan työttömyysaste oli 12,1 mikä on Keski-Suomen 11:s alhaisin työttömyysaste Keski-Suomen 22 kunnan vertailussa.

Koko maan työttömyysaste oli lokakuussa 11,6 % ja Keski-Suomen 13,6 %. Työttömiä työnhakijoita Karstulassa oli yhteensä 157, joista pitkäaikaistyöttömiä 69. Avoimia työpaikkoja kunnassa oli 2025 syyskuussa 15 kpl (11 joulukuussa 2024).

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta kunnittain

Yhteistyötoiminta

Kunnan käyttötalouden menoihin sisältyvät seuraavat merkittävät yhteistoiminta- ja muut maksusuudet.

Keski-Suomen liitto	46 700 €
Suomen Kuntaliitto	9 000 €
Maaseudun kehittämissyhdystys Viisari ry	18 900 €
Pohjoisen Keski-Suomen Verkkopalvelut	50 000 €
 Pihtiputaan kunta	
maaseutupalvelut	72 300 €
 Saarijärven kaupunki	
Viitasalo-opisto	13 000 €
 aluearkkitehti- ja	35 000 €
kaavoituspalvelut	40 000 €
	<u>75 000 €</u>
	88 000 €
 Viitasaaren kaupunki	
aluekehittämisen kuntaraha	33 000 €
eläinlääkintä ja eläinsuojelu	148 900 €
rakennusvalvonta	62 300 €
ympäristöterveysvalvonta	60 600 €
	<u>271 800 €</u>
	304 800 €
 Äänekosken kaupunki	
työllisyyspalvelut	355 000 €
 Yhteensä	944 700 €

2.4.3 ELINKEINOELÄMÄ

Karstulan kunnan erityinen vahvuus on aktiivinen ja monipuolinen yrityskehitys. Teollisuuden työnantajat on teollisuuden eri sektoreilla, puu-, rakennus-, metalli- ja muoviteollisuudessa. Lisäksi kunnassa on hyvin myös erikokoisia kaupan ja palvelualojen yrityksiä.

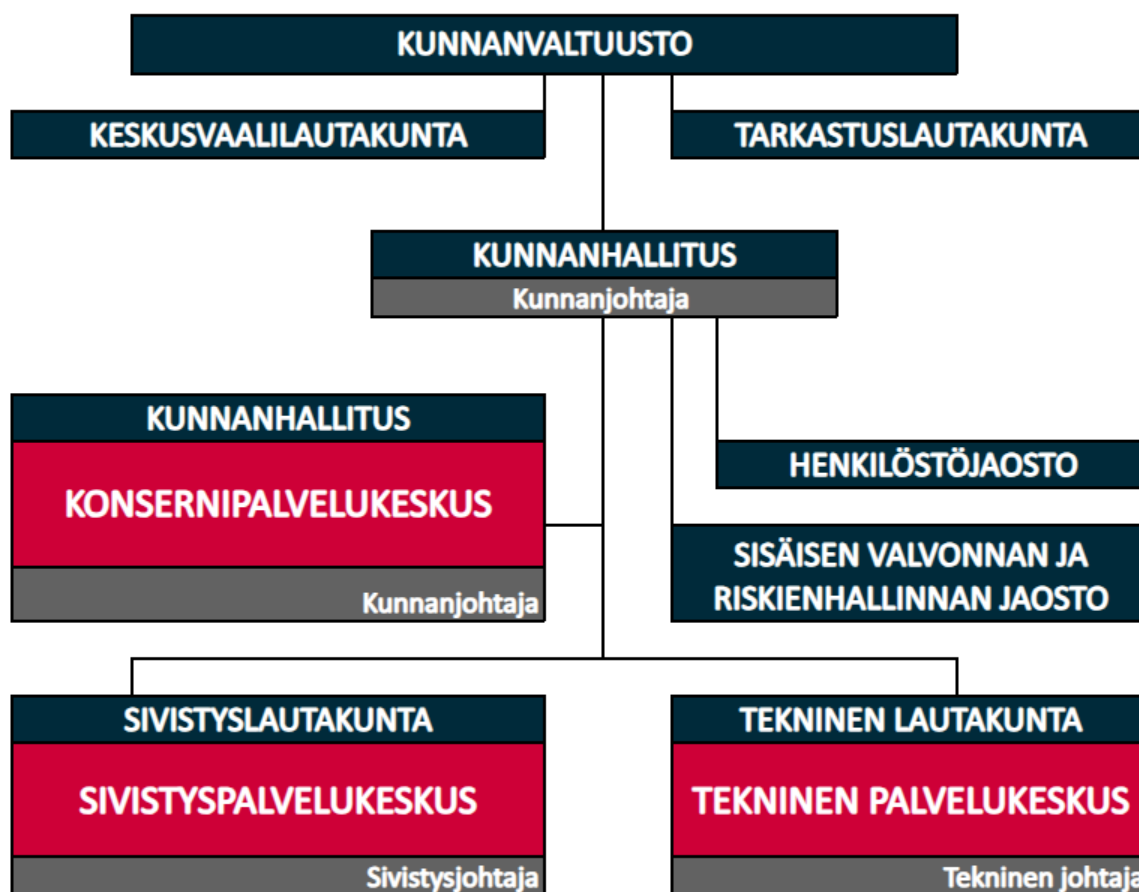
Karstulan yrittäjyyden myönteinen ilmapiiri ja hyvä yhteistyö eri toimijoiden kesken on mahdollistanut monien yritysten kehittymisen. Kunta on aktiivisesti mukana elinkeinoelämän kehittämisessä. Kunnan, yritysten ja Kehittämisyhtiö Karstulanseutu Oy:n kesken on vuosikymmenten aikana kehittynyt toimintakulttuuri, jossa kehittämissyhtiön palveluita käytetään aktiivisesti, mikä on edesauttanut yritysten kehittämistä ja erityisesti ulkopuolisen rahoituksen saamista kuntaan ja sen yrityksiin.

Tilastokeskuksen viimeisimmän julkaisun mukaan vuonna 2023 Karstulan kunnassa olevien työpaikkojen lukumäärä on 1230 josta alkutuotannon työpaikkojen osuus 16,5 %, teollisuuden 26 %, terveys- ja sosiaalipalvelut 19,8 % ja rakentaminen 4,1 %. Yritystoimipaikkojen lukumäärä 672 ja niiden henkilöstö 774 htv. Tilastokeskuksen tilaston mukaan teollisten työpaikkojen määrä on kasvanut Karstulassa vuoden 2014 noin 170 työpaikasta vuoden 2023 noin 320 työpaikkaan.

Viime vuosien heikosta valtakunnallisesta ja kansainvälisestä talouskehityksestä huolimatta Karstulassa toimivat yritykset ovat pärjänneet olosuhteisiin nähden hyvin. Kunta haluaa edelleenkin tukea yritystoimintaa huolehtimalla peruspalveluista ja toimintaympäristöstä, jotta yrityksillä olisi hyvät toimintaedellytykset ja työntekijöille hyvät olosuhteet elää ja asua.

2.5 KUNNAN ORGANISAATIO, HALLINTO JA HENKILÖSTÖ

2.5.1 ORGANISAATIO

2.5.2 HALLINTO

Kunnan palveluorganisaatiota johtaa konsernihallinto ja koko kuntakonsernin ylimpänä esihenkilönä toimii kunnanjohtaja. Kunnan palveluorganisaatio jakautuu kolmeen toimialaan, joita ovat konsernipalvelukeskus, sivistyspalvelukeskus sekä tekninen palvelukeskus. Palvelukeskuksia johtavat palvelukeskusjohtajat. Konsernipalvelukeskusta johtaa kunnanjohtaja, sivistyspalvelukeskusta sivistysjohtaja ja teknistä palvelukeskusta tekninen johtaja. Palvelukeskus jakaantuu tehtäväalueisiin ja tehtäväalueet toimintayksiköihin.

Konsernipalvelukeskukseen kuuluvat tehtäväalueet:

1. talouspalvelut
2. yleishallinto (ICT-palvelut, luottamushenkilöpalvelut, konsernin tukipalvelut)
3. maaseutupalvelut
4. maa- ja metsätilat
5. elinvoima ja kehittäminen
6. kaavoitus
7. työllisyyspalvelut
8. henkilöstöhallinto

Sivistyspalvelukeskukseen kuuluvat tehtäväalueet:

1. sivistyshallinto
2. hyvinvointipalvelut
3. varhaiskasvatus
4. esi- ja perusopetus
5. toisen asteen koulutus
6. kansalaisopisto
7. kirjasto
8. nuorisopalvelut
9. kulttuuripalvelut
10. liikuntapalvelut

Tekniseen palvelukeskukseen kuuluvat tehtäväalueet:

1. tekninen hallinto
2. mittaus toiminta
3. yhdyskuntatekniset palvelut
4. kiinteistöhallinto
5. vesi- ja viemärilaitos
6. ympäristöpalvelut

2.5.3 HENKILÖSTÖ

Karstulan kunnan palveluksessa työskentelee n. 130 työntekijää (31.10.2025). Luvussa eivät ole mukana Kansalaisopiston tuntiopettajat, joita on yhteensä n. 40. Naisia työntekijöistä on 78 %. Kunta suosii toistaiseksi voimassa olevia työ- ja virkasuhteita ja kunnan työntekijöistä 83 % on ns. vakituisia työ- tai virkasuhteita. Suurin osa kunnan työntekijöistä on kokoaikaisessa työ- tai virkasuhteessa. Tyypillisenä osa-aikaisuuden syynä on osa-aikamuotoiseksi järjestelty työ esim. koulunkäynninohjaajilla ja työllistetyillä. Karstulan kunnan henkilöstön keski-ikä on 46,8 vuotta.

Suurin osa kunnan henkilöstöstä työskentelee sivistyspalveluissa, johon kuuluvat mm. koulujen opettajat ja muut koulujen työntekijät, varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä kulttuuri-, vapaa-aika ja nuorisotoimen työntekijät. Sivistyspalvelukeskuksessa työntekijöitä oli 31.10.2025 91 henkilöä, joka on 70 % koko henkilöstöstä. Teknisellä palvelukeskuksella oli työntekijöitä 22 henkilöä (31.10.2025), joka on 16 % koko kunnan henkilöstöstä. Heihin kuuluvat mm. vesi- ja viemärlaitoksen työntekijät, kirvesmiehet, laitoshuollon työntekijät, siivoustoimen työntekijät ja puisto- ja ulkoilualueiden hoitajat. Konsernipalvelukeskuksessa työntekijöitä oli 19 (31.10.2025), joka on 14 % koko kunnan henkilöstöstä. Heihin kuuluvat mm. yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon henkilöstö ja it-palvelut.

Henkilöstökulut vuoden 2026 talousarviossa ovat yhteensä 7 107 t€ ja niissä on laskua vuoden 2025 talousarvioon 260 t€ (3,5 %). Palkat- ja palkkiot 5 778 t€ jossa laskua 160 t€ (2,7 %) ja henkilösivukulut 1 330 t€ jossa laskua 101 t€ (7,0 %) vuoteen 2025. Henkilöstösivukulujen laskuun vaikutti vuonna 2025 tehty vakuumaksujen kilpailutus, joka tulee voimaan vuoden 2026 alusta.

Kunnanhallituksen henkilöstökulut laskivat 79 t€, sivistyspalvelukeskuksen henkilöstökulut laskivat 155 t€ ja teknisen palvelukeskuksen henkilöstökulut laskivat 26 t€ vuoden 2025 talousarvioon nähden.

Vuoden 2026 palkkakustannusten kasvuksi on arvioita 3,5 % ja vuosien 2027 ja 2028 vuosikohtaiseksi kasvuksi on arvioitu 3 %. Henkilöstösivukulut on laskettu suunnitelmavuosille samoilla %:lla kuin vuoden 2026 talousarviossa.

Karstulan kunta laatii vuosittain erillisen henkilöstö- ja koulutussuunnitelman, joka on tämän talousarvion liitteenä (Liite 1).

Henkilöstöresurssit toimialoittain

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Kunnanhallitus					
Elinkeinotoimi					
Hallinto- ja talouspalvelut	8,7	8,5	8,2	8,2	7,7
Henkilöstöhallinto	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
Kaavoitus					
Kunnanhallitus	4,8	3,7	3,2	3,2	3,2
Maa- ja metsätilat					
Maataloustoimi					
Yleishallinto	5	4	3,5	3	3
Sivistyspalvelut					
Kansalaisopisto	4,8	4,2	3,5	3,5	3,5
Kirjasto	3	3	3	3	3
Kulttuuripalvelut	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Liikuntapalvelut	1	1	0,3	0,3	0,3
Lukio	5	5	5	5	5
Musiikkiopistot			0	0	0
Nuorisopalvelut	3,8	3,6	3,5	3,5	3
Perusopetus	39,9	37,2	36,4	34,4	32,7
Sivistyshallinto		1,5	1,5	1,5	1,5
Taiteen perusopetus			0	0	0
Varhaiskasvatus	24,23	23,23	22,57	22,57	22,57
Tekninen palvelukeskus					
Kiinteistöjen hallinto ja hoito	11,1	10,6	10,1	10,1	10,1
Mittaustoiminta	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Tekninen hallinto	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
Vesi- ja viemärilaitos	3,9	3,85	4,35	4,35	4,35
Yhdyskuntatekniset palvelut	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Ympäristöpalvelut	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Yhteensä	122,78	116,93	112,77	110,27	107,57

Henkilöstökulut toimialoittain

Ulkoinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
KARSTULAN KUNTA					
Henkilöstökulut	-7 445 533	-7 367 800	-7 107 370	-3,5 %	260 430
Palkat ja palkkiot	-5 988 501	-5 937 670	-5 777 860	-2,7 %	159 810
Henkilösivukulut	-1 457 032	-1 430 130	-1 329 510	-7,0 %	100 620
KUNNANVALTUUSTO					
Henkilöstökulut	-24 827	-31 320	-43 920	40,2 %	-12 600
Palkat ja palkkiot	-23 423	-25 200	-35 700	41,7 %	-10 500
Henkilösivukulut	-1 404	-6 120	-8 220	34,3 %	-2 100
KUNNANHALLITUS					
Henkilöstökulut	-1 339 941	-1 213 830	-1 121 470	-7,6 %	92 360
Palkat ja palkkiot	-1 081 319	-977 120	-911 620	-6,7 %	65 500
Henkilösivukulut	-258 622	-236 710	-209 850	-11,3 %	26 860
SIVISTYSPALVELUT					
Henkilöstökulut	-4 979 894	-4 975 580	-4 820 880	-3,1 %	154 700
Palkat ja palkkiot	-4 004 420	-4 011 800	-3 918 550	-2,3 %	93 250
Henkilösivukulut	-975 474	-963 780	-902 330	-6,4 %	61 450
TEKNINEN PALVELUKESKUS					
Henkilöstökulut	-1 100 872	-1 147 070	-1 121 100	-2,3 %	25 970
Palkat ja palkkiot	-879 340	-923 550	-911 990	-1,3 %	11 560
Henkilösivukulut	-221 531	-223 520	-209 110	-6,4 %	14 410

2.6 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

Kunnanvaltuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän ajan tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon mm. omistajapolitiikka. Kuntalain 47 §:n mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Talousarviosta ja taloussuunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään myös kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Karstulan kuntakonserniin kuuluu 7 tytäryhteisöä ja lisäksi kunta on jäsenenä kahdessa kuntayhtymässä. Konserniohjauksen periaatteet on määritelty hallintosäännössä ja konserniohjeessa. Omistajapolitiikasta linjataan uuden strategian yhteydessä.

Tytäryhteisön tulee laatia vuosittain talousarvio omaa toimintaansa varten. Tytäryhteisöjen on laadittava yhteisön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä strategia huomioiden omistajan kuntastrategia.

Konserniin kuuluvien yhteisöjen on vuosittain raportoitava toiminnastaan kunnanhallitukselle. Raportointi tapahtuu toimintavuoden aikana sekä toimintavuoden päätyttyä yhteisöjen tilinpäätösten valmistumisen jälkeen. Lisäksi kunnan ja sen tytäryhteisöjen välillä pidetään suunnittelu- ja neuvottelutilaisuuksia yhteisten päämäärien ja strategioiden määrittelemiseksi. Tilaisuuksilla myös edistetään konsernin sisäistä yhteistyötä.

2.7 KUNTASTRATEGIA

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnalla on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategia tulee päivittää vähintään kerran valtuustokaudessa. Karstulan kuntastrategia on hyväksytty kunnanvaltuustossa 5.9.2022. Uusi kuntastrategia on valmisteilla ja tarkoitus hyväksyä keväällä 2026.

Tämän talousarvion pohjana on vuonna 2022 hyväksytty kuntastrategia, mutta talousarvion valmistelussa on joiltakin osin otettu huomioon jo uuden strategian valmistelussa esille nousseita teemoja. Strategiassa on määritelty kunnan arvomaailmaa noudattelevat toimintalinjat ja päämäärät. Strategian nimeämät arvot ovat hyvinvointi, elinvoimaisuus, yhteisöllisyys sekä demokratia ja avoimuus.

Karstulan vuonna 2022 hyväksytty kuntastrategia

- Karstula on pitkälle omavarainen niin energiatuotannossa kuin ruoan tuotannossa. Karstulan metsät toimivat hiilinieluinä ja puurakentaminen sitoo hiiltä jopa vuosisadoiksi.
- Karstula on maaseutumainen kunta, jossa luonto on lähellä ihmistä. Kunta mahdollistaa omavaraisalouden toteuttamista ajatuksella: "Vain maaseudulla voi olla omavarainen". Kaavoituksella ja maankäytöllä luodaan mahdollisuus toteuttaa omavaraistaloutta varsinkin viljelyn osalta.
- Karstulan kunta on kestävä kehityksen kärjessä lisäämällä energiaomavaraisuuttaan varsinkin teollisuuden käyttöön. Näin Karstulassa tuotetaan kestävästi tuotteita.
- Kunta vähentää hiilijalanjälkeään lähiruoan käytöllä. Näin parannetaan myös kunnan huoltovarmuutta.
- Karstula on ennakoiva ja tulevaisuuteen suuntautunut kunta, jonka toimintaa ohjaavat kestävä kehi-

tys ja elinvoimaisuus. Karstula kuuluu ja näkyy. Voimavarat yhdistämällä muiden kuntien kanssa tuotamme laadukasta markkinointia. Karstula tekee yhteistyötä seudullisesti matkailussa, markkinoinnissa ja viestinnässä.

- Karstula on esimerkillinen kestävän kehityksen kunta maaseutumaisten kuntien joukossa. Siksi teemme yhteistyötä eri toimialoilla paikallisesti, seudullisesti, alueellisesti ja kansainvälisesti.
- Karstulan kunnan päätöksenteko on avointa ja osallistavaa. Näin ollen kunnan strategiakin on valmisteltu yhteistyössä luottamushenkilöiden, kunnan henkilöstön ja kaikkien karstulalaisten kanssa. Kaikkia karstulalaisia lähestyttiin strategiaan liittyvällä kyselyllä.

Karstulan kunnan strategia jakaantuu Arvoihin, Visioon, neljään Keihäänkärkeen, keihäänkärkien Tavoitteisiin ja niiden toteuttamiseksi laadittuihin toimenpiteisiin. Toimenpiteiden listaan on lisätty mahdolliset tehtäväaluekohtaiset toimenpiteet. Tämä tarkoittaa sitä, että kukin tehtäväalue voi tarkastella strategian tavoitetta omasta lähtökohdastaan. Tehtäväalueiden ei tarvitse ottaa kantaa jokaiseen keihäänkärkeen, eikä kaikkiin tavoitteisiin. Tehtäväalueille asetetut tavoitteet voivat vaihdella vuosittain, kun ne ovat osa hyväksyttyä strategiaa.

Karstulan kunnalla on käytössään erityisiä tukimuotoja, joilla se pyrkii vaikuttamaan strategiaan tavoitteisiin. Talousarvioon on sisällytetty noin 272 000 euron avustuspäärahat seuraaviin tukijärjestelmiin:

Uudisasukkaan asumistuki

Tukijärjestelmässä myönnetään lisätuki kuntaan uudisasukkaana muuttaneelle ensiasunnon hankkijalle ja siinä pysyvästi asuvalle henkilölle/asuville henkilöille/perheelle, joka rakentaa tai ostaa itselleen ensimmäisen omistusasunnon Karstulassa ja joka asuu pysyvästi tässä hankkimassaan asunnossa kunkin vuoden alussa (1.1.) Tuen määrä on 500 € tuen kohteena olevassa kiinteistössä ao. vuonna (1.1.) asunutta ja pysyväksi asukkaaksi henkikirjoitettua henkilöä kohti. Tukiaika on kolme vuotta (kolme vuotuiserää). Tukijärjestelmästä aiheutuva kustannus vuoden 2026 talousarviossa on arviolta 22 000 euroa.

Maksuton päivähoito tai kotihoidon kuntalisä

Tukijärjestelmässä 31.12.2026 mennessä syntyville karstusille lapsille järjestetään 12 kuukauden ajan maksuton päivähoitopaikka tai vaihtoehtoisesti maksetaan kotona tai yksityisessä hoidossa hoidettaville alle 3-vuotiaille kotihoidon tuen kuntalisää 100 € kuukaudessa. Em. 12 kuukauden jakso voi muodostua yksinomaan päivähoidosta, kotihoidosta, yksityisestä hoidosta tai näiden eri hoitomuotojen yhdistelmästä. Tukijärjestelmästä aiheutuvan kustannuksen määrärahavaraukset vuoden 2026 talousarviossa ovat yhteensä 9 000 euroa.

Maksuton aamupala

Maa- ja metsätalousministeriön valtakunnallisen kouluruoan kehittämisohjelman ehdotuksen mukaan Karstulan kunnassa on vuoden 2022 elokuusta lähtien toteutettu kokeilu maksuttoman aamupalan tarjoamisesta kunnan koululaisille. Aamupalan tarjoamisesta aiheutuva kustannus vuoden 2026 talousarviossa on arviolta 17 000 euroa.

Oppisopimustuki

Tukijärjestelmän mukainen kunnallinen oppisopimustuki myönnetään kunnan lisätukena valtion tukemaan oppisopimukseen, joka on tehty sellaisen karstulalaisen ensisijaisesti alle 25-vuotiaan henkilön kanssa, joka on ammatillista peruskoulutusta vailla tai ammatillisen peruskoulutuksen omaava mutta työpaikan saanti edellyttää työpaikkakoulutusta. Tuki myönnetään Karstulassa toimivalle pk-yritykselle. Tuen määrä on 84–252 € kuukaudessa, keskimäärin tuki on 168 € kuukaudessa. Tukiaika on enintään puolet (50 %) oppisopimusajasta. Tuki maksetaan jälkikäteen samoin perustein kuin valtion maksama oppisopimuksen koulutuskorvaus. Lisäksi edellytetään, että oppisopimustuen saava yritys ei saa tuen saamiseksi lomauttaa tai irtisanoa nykyistä työvoimaa. Tukijärjestelmästä aiheutuva kustannus vuoden 2026 talousarviossa on arviolta 4 000 euroa.

Kunnan tuki nuorten kesätyöllistämiseen ja 9-luokkalaisten työelämään

Tuen alle kuuluu kunnan omat kesätyöntekijät sekä tuki 4H-yhdistyksen tutustu työelämään 9-luokkalaisille. Tukijärjestelmästä aiheutuva kustannus vuoden 2026 talousarviossa on arviolta 28 800 euroa.

Yksityistieavustukset

Kunta myöntää avustusta yksityisteiden perusparannus- ja kunnostushankkeisiin sekä yksityisteiden kunnossapitoon teknisen lautakunnan päättämien periaatteiden mukaan. Avustuksiin varattu määräraha vuoden 2026 talousarviossa on 115 000 euroa.

Avustukset kansalais-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuritoiminnalle

Kunta myöntää toiminta- ja kohdeavustuksia, joilla tuetaan ja luodaan edellytyksiä paikalliselle kansalais-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuritoiminnalle. Harkinnanvaraisista avustuksista päättää sivistyslautakunta kunnanhallituksen hyväksymän avustussäännön periaatteiden mukaisesti. Avustuksiin varattua määrärahaa korotettu vuoden 2025 tasosta Karstula strategian päätöksen mukaisesti 3 %. Määräraha vuoden 2026 talousarviossa on 30 830 euroa.

Lukiolaisen tukipaketti

Karstulan lukio ostaa tai järjestää lukion opiskelijalle autokoulun ajotunnit ja teoriaopetuksen. Avustukseen on varattu vuoden 2026 talousarviossa 30 000 euroa.

Koeajan asuntoetu

Karstulan kunta tukee karstulalaisia työnantajia rekrytoimaan kuntaan muuttavia työntekijöitä koeajan asuntoedulla. Kunta maksaa pysyvään työsuhteeseen tulevan henkilön vuokran kunnan tai kunnan konserniyhtiön omistamasta asunnosta työntekijän koeajan ajalta, enintään kuusi kuukautta. Kunta voi myös järjestää asuntoon peruskalusteet tuetulle ajalle. Tällaisia tuettuja asuntoja voi olla yhtäaikaaisesti enintään kolme. Määrärahaa varataan vuoden 2026 talousarviossa 15 000 euroa.

2.8 RISKIENHALLINTA JA KESKEISIMMÄT RISKIT

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoitus on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus, henkilöstö ja toiminnan jatkuvuus turvataan.

Hallintosääntö ohjaa kunnan toimintaa. Se sisältää kunnan sisäistä toimintaa ohjaavat ohjeistukset ja määrittelee päätösvallan ja vastuiden rajat. Kunnanvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista kunnassa ja kuntakonsernissa. Kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnanhallituksen tehtävää osaltaan toteuttaa sen alainen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jaosto, joka vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteensovittamisesta.

Lautakunnan vastaavat sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta omilla toimialoillaan. Kunnanjohtaja, palvelukeskusjohtajat ja tehtäväalueiden johtavat viranhaltijat vastaavat toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta omilla toimialueillaan. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluu kaikkiin johtamis- ja esimiestehtäviin osana johtamista.

Riskienhallinnan perustana on riskien tunnistaminen. Kunnan riskikartoitus on päivitetty vuonna 2023. Riskikartoitukset päivitetään vuoden 2026 aikana.

Rahoitusriskit

Maksuvalmiusriskiä hallitaan maksuvalmiussuunnittelulla. Lyhytaikaiseen rahoitukseen kunnalla on käytössä konsernitilien luottoliimitit sekä kuntatodistusohjelma. Korkotason vaihteluihin liittyvien rahoitusriskien hallitsemiseksi kunnanhallitus voi muuttaa lyhytaikaisia lainoja pitkäaikaisiksi lainoiksi toimintavuoden aikana kokonaislainamäärän puitteissa.

Tietoturvariskit

Karstulan kunnan tietoturvaa kehitetään suunnitelmallisesti, ja käytössä olevat ratkaisut tukevat toiminnan jatkuvuutta ja tietojen turvallista käsittelyä. Viime vuosina erityisesti huijaus- ja tietojenkalasteluviestit ovat lisääntyneet ja niiden torjuntaan liittyy edelleen riskejä, koska käytössä ei vielä ole täysin automaattista haitallisen toiminnan tunnistus- ja reagointijärjestelmää. Myös henkilöstön osaamista vahvistetaan arkaluonteisia tietoja sisältävien tiedostojen käsittelyssä ja niiden jakamiseen liittyvän lainsäädännön tunnistamisessa. Tätä varten suunnitellaan ratkaisua, jonka avulla voidaan varmistaa, että tiedot ovat vain oikeiden henkilöiden saatavilla. Tietoturvariskien vähentämiseksi kunta panostaa jatkuvaan koulutukseen, ohjeistusten kehittämiseen ja varautumisen parantamiseen.

Taloudelliset riskit

Kunnan keskeiset talouden riskit liittyvät kuntien rahoitusjärjestelmään. Valtionosuusjärjestelmän tai verojärjestelmän muutokset voivat vaikuttaa merkittävästi kunnan tulopohjaan. Suunnitteilla ollut valtionosuus-uudistus ei tämän hetken tiedon mukaan ole etenemässä vuoden 2026 aikana eikä todennäköisesti ehdi tulla voimaan myöskään suunnitelmavuosien aikana.

Kunnan talouden kannalta tärkeä tekijä on kunnan työllisyystilanne. Työttömyyden voimakas nousu voisi vähentää kunnan verotuloja. Lisäksi lainsäädännön muutokset, jotka ovat merkittävästi lisänneet kunnan vastuuta työttömyyden rahoituksesta, vaikuttavat niin, että työttömyyden kasvu voisi johtaa merkittäviin lisäkustannuksiin kunnan rahoitusosuuksien kasvamisen kautta. Työttömyyteen liittyviin riskeihin kunta pyrkii varautumaan tukemalla paikallisten yritysten elinvoimaa ja pitämällä yllä tiivistä vuoropuhelua kunnassa toimivien työnantajien kanssa. Lisäksi kunta ehkäisee työttömyyttä oman työllisyysyksikön toimenpitein.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskit liittyvät mm. henkilöihin kohdistuviin riskeihin, omaisuusvahinkoihin, keskeytyksiin, vastuisiin sekä ympäristövahinkoihin ja onnettomuuksiin. Näihin riskeihin on varauduttu vahinko- ja vastuuvakuutuksin. Kunta käyttää vakuutusmeklarin asiantuntijapalveluita. Kunnan vakuutukset on kilpailutettu vuonna 2025. Kunnan keskeisten tehtävien ja järjestelmien turvaamiseksi sähkökatkon sattuessa, investointiohjelmaan on sisällytetty varavoiman hankinta Himmeliin.

Henkilöstöön liittyvät riskit

Pienen kunnan organisaatiossa joissakin tehtävissä yksittäisen viranhaltijoiden ja työntekijöiden merkitys toimintojen toteuttamisen kannalta voi kasvaa suureksi. Yksittäisenkin henkilön osaamisen ja tietotaidon poistuminen voi aiheuttaa haavoittuvuutta. Siksi jonkun avainhenkilön poistuminen kunnan palveluksesta voi vaikuttaa merkittävästi kunnan kykyyn toteuttaa tehtäviään. Tämän riskin toteutumisen ehkäisemiseksi on tärkeää jakaa kriittisten tehtävien osaamista ja tietotaitoa useammalle kuin yhdelle henkilölle. Lisäksi on tärkeää dokumentoida ja säilyttää kaikki tarvittava tieto niin, että se on muiden saatavilla, jos joku henkilö poistuu tehtävistä.

2.9 ALIJÄÄMÄN KATTAMISTA KOSKEVAT TOIMENPITEET

Kuntalain 110 §:n 3. momentin mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä.

Karstulan kunnan taseessa on edellisten tilikausien ylijäämää 4 475 269 euroa. Vuoden 2025 tulos arvioidaan toteutuvan selvästi ylijäämäisenä. Vuoden 2026 talousarvio osoittaa ylijäämäistä tulosta 778 000 euroa. Näin ollen kuntalain 110 §:n 3. momentissa mainittujen yksilöityjen toimenpiteiden määrittelylle ja niistä päättämiselle ei ole tarvetta.

3. KÄYTTÖTALOUSOSA

Yhteenvedo toimialoittain

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
KARSTULAN KUNTA					
TOIMINTATUOTOT	6 442 570	6 067 440	5 652 790	-6,8 %	-414 650
Valmistus omaan käyttöön	90 033	114 000	114 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-16 159 306	-16 453 830	-16 527 990	0,5 %	-74 160
TOIMINTAKATE	-9 626 703	-10 272 390	-10 761 200	4,8 %	-488 810
KUNNANVALTUUSTO					
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0,0 %	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-54 598	-72 230	-98 200	36,0 %	-25 970
TOIMINTAKATE	-54 598	-72 230	-98 200	36,0 %	-25 970
KUNNANHALLITUS					
TOIMINTATUOTOT	984 386	836 070	700 070	-16,3 %	-136 000
Valmistus omaan käyttöön	0	15 000	15 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-2 918 367	-3 298 690	-3 247 240	-1,6 %	51 450
TOIMINTAKATE	-1 933 982	-2 447 620	-2 532 170	3,5 %	-84 550
SIVISTYSPALVELUT					
TOIMINTATUOTOT	508 413	489 500	408 230	-16,6 %	-81 270
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-8 434 799	-8 566 560	-8 292 650	-3,2 %	273 910
TOIMINTAKATE	-7 926 386	-8 077 060	-7 884 420	-2,4 %	192 640
TEKNINEN PALVELUKESKUS					
TOIMINTATUOTOT	4 949 771	4 741 870	4 544 490	-4,2 %	-197 380
Valmistus omaan käyttöön	90 033	99 000	99 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-4 751 541	-4 516 350	-4 889 900	8,3 %	-373 550
TOIMINTAKATE	288 264	324 520	-246 410	-175,9 %	-570 930

3.1 KUNNANVALTUUSTO

Toimiala sisältää: Kunnanvaltuuston toimielimet ovat kunnanvaltuusto, keskusvaalilautakunta ja tarkastuslautakunta.

Toimialan kuvaus: Kunnanvaltuusto on kunnan ylin päättävä elin, joka vastaa kunnan taloudesta ja toiminnasta. Valtuusto päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista; kuntastrategiasta, hallintosäännöstä, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjauksen periaatteista sekä hallinnon järjestämisen, talouden, rahoituksen ja sijoitustoiminnan perusteista. Valtuusto hyväksyy kunnan talousarvion ja tilinpäätöksen ja vastuuvapaudesta. Lisäksi valtuusto huolehtii, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Karstulan kunnanvaltuustossa on 1.6.2025 alkaen 19 valtuutettua.

Ulkoinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTAKULUT	-35 158	-48 830	-77 310	58,3 %	-28 480
Henkilöstökulut	-24 827	-31 320	-43 920	40,2 %	-12 600
Palvelujen ostot	-4 442	-11 350	-26 800	136,1 %	-15 450
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-127	-100	-830	730,0 %	-730
Muut toimintakulut	-5 763	-6 060	-5 760	-5,0 %	300
TOIMINTAKATE	-35 158	-48 830	-77 310	58,3 %	-28 480
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-35 158	-48 830	-77 310	58,3 %	-28 480

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTAKULUT	-54 598	-72 230	-98 200	36,0 %	-25 970
Henkilöstökulut	-24 827	-31 320	-43 920	40,2 %	-12 600
Palvelujen ostot	-23 882	-34 750	-47 690	37,2 %	-12 940
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-127	-100	-830	730,0 %	-730
Muut toimintakulut	-5 763	-6 060	-5 760	-5,0 %	300
TOIMINTAKATE	-54 598	-72 230	-98 200	36,0 %	-25 970
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-54 598	-72 230	-98 200	36,0 %	-25 970

Ulkoinen/Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Ulkoinen					
TOIMINTAKULUT	-35 158	-48 830	-77 310	58,3 %	-28 480
TOIMINTAKATE	-35 158	-48 830	-77 310	58,3 %	-28 480
Sisäinen					
TOIMINTAKULUT	-19 440	-23 400	-20 890	-10,7 %	2 510
TOIMINTAKATE	-19 440	-23 400	-20 890	-10,7 %	2 510

3.1.1 TILINTARKASTUS

Tehtäväalue: Tarkastuslautakunnan toimialaan kuuluu varmistaa kunnan ja kuntakonsernin kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon oikeellisuus ja lainmukaisuus.

Toiminnan kuvaus: Tarkastuslautakunta on lakisääteinen lautakunta, jonka kunnanvaltuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastusta varten. Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava onko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on riippumattomasti huomioida kunnan toiminnan tarkoituksenmukaisuus ja tuloksellisuus sekä resurssien käytön tehokkuus. Tilintarkastuspalvelut kunta ostaa valtuuston päätökseen perustuen tilintarkastusyhteisö KPMG Oy:ltä.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTAKULUT	-21 123	-25 980	-27 100	4,3 %	-1 120
TOIMINTAKATE	-21 123	-25 980	-27 100	4,3 %	-1 120

3.1.2 KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Tehtäväalue: Keskusvaalilautakunnan toimialaan kuuluu kuntien, maakuntien ja vaalipiirien vaalien ja kansanäänestysten toimeenpanon suunnittelu ja toteutus. Se vastaa myös vaalipäivän äänestysten ja ennakkoäänestysten järjestämisestä ja valvomisesta, sekä laskee ja vahvistaa vaalitulokset.

Toiminnan kuvaus: Karstulan kunnan keskusvaalilautakunta hoitaa ne tehtävät, jotka sille vaalilain mukaan erikseen kuuluvat. Valtiollisissa vaaleissa ja aluevaaleissa keskusvaalilautakunta huolehtii kaikista vaalien käytännön valmistelutöistä sekä ennakkoäänestyksen toimittamisesta. Valtiollisia vaaleja ovat eduskunta-vaalit, europarlamenttivaalit ja presidentinvaali.

Kuntavaaleissa keskusvaalilautakunta tarkastaa ehdokaslistojen julkaisemista koskevat hakemukset ja laatii ehdokaslistojen yhdistelmän. Aluevaalit toimitetaan samaan aikaan kuntavaalien kanssa. Aluevaaleissa valitaan aluevaltuustot hyvinvointialueille.

Keskusvaalilautakunnan asettaa kunnanvaltuusto ja jäsenet valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Keskusvaalilautakunta vastaa siitä, että vaalitoimitukset suoritetaan oikeusministeriön antamien määräysten ja ohjeiden mukaan.

Vuonna 2026 ei ole säännönmukaisia vaaleja. Vuoden 2027 huhtikuussa toimitetaan eduskuntavaalit. Vuonna 2028 ei ole säännönmukaisia vaaleja.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	21 910	5 000	0	-100,0 %	-5 000
TOIMINTAKULUT	-22 894	-22 060	-2 100	-90,5 %	19 960
TOIMINTAKATE	-984	-17 060	-2 100	-87,7 %	14 960

3.2 KUNNANHALLITUS

Vastuhenkilö: kunnanjohtaja

Toimialan kuvaus: Kunnanhallituksen tehtävänä on vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus vastaa valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti kunnan järjestämisvastuulla olevien kuntapalveluiden organisoinnista, konsernijohtosta ja ohjauksesta, kunnan edunvalvonnasta, kunnanhallitukselle määräytyistä tehtäväalueista sekä sovittaa yhteen lautakuntien sekä niiden alaisina toimivien palvelukeskusten toiminnan kunnanvaltuuston taloudellisesti kestäväällä tavalla määrittämien voimavarojen mukaisesti.

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028

34

Ulkoinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	758 929	602 000	461 000	-23,4 %	-141 000
Myyntituotot	456 625	419 500	347 700	-17,1 %	-71 800
Tuet ja avustukset	179 091	78 000	60 000	-23,1 %	-18 000
Muut toimintatuotot	123 212	104 500	53 300	-49,0 %	-51 200
Valmistus omaan käyttöön	0	15 000	15 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-2 828 414	-3 220 630	-3 169 090	-1,6 %	51 540
Henkilöstökulut	-1 339 941	-1 213 830	-1 121 470	-7,6 %	92 360
Palvelujen ostot	-1 154 360	-1 509 510	-1 478 370	-2,1 %	31 140
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-60 339	-45 270	-65 930	45,6 %	-20 660
Avustukset	-222 846	-420 520	-474 000	12,7 %	-53 480
Muut toimintakulut	-50 928	-31 500	-29 320	-6,9 %	2 180
TOIMINTAKATE	-2 069 485	-2 603 630	-2 693 090	3,4 %	-89 460
Poistot ja arvonalentumiset	-39 216	-39 150	-26 400	-32,6 %	12 750
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 108 701	-2 642 780	-2 719 490	2,9 %	-76 710

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	984 386	836 070	700 070	-16,3 %	-136 000
Myyntituotot	682 082	653 570	586 770	-10,2 %	-66 800
Tuet ja avustukset	179 091	78 000	60 000	-23,1 %	-18 000
Muut toimintatuotot	123 212	104 500	53 300	-49,0 %	-51 200
Valmistus omaan käyttöön	0	15 000	15 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-2 918 367	-3 298 690	-3 247 240	-1,6 %	51 450
Henkilöstökulut	-1 339 941	-1 213 830	-1 121 470	-7,6 %	92 360
Palvelujen ostot	-1 208 056	-1 559 970	-1 534 240	-1,6 %	25 730
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-61 073	-45 270	-65 930	45,6 %	-20 660
Avustukset	-227 811	-424 520	-478 000	12,6 %	-53 480
Muut toimintakulut	-81 487	-55 100	-47 600	-13,6 %	7 500
TOIMINTAKATE	-1 933 982	-2 447 620	-2 532 170	3,5 %	-84 550
Poistot ja arvonalentumiset	-39 216	-39 150	-26 400	-32,6 %	12 750
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-1 973 198	-2 486 770	-2 558 570	2,9 %	-71 800

Ulkoinen/Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Ulkoinen					
TOIMINTATUOTOT	758 929	602 000	461 000	-23,4 %	-141 000
Valmistus omaan käyttöön	0	15 000	15 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-2 828 414	-3 220 630	-3 169 090	-1,6 %	51 540
TOIMINTAKATE	-2 069 485	-2 603 630	-2 693 090	3,4 %	-89 460
Sisäinen					
TOIMINTATUOTOT	225 457	234 070	239 070	2,1 %	5 000
TOIMINTAKULUT	-89 954	-78 060	-78 150	0,1 %	-90
TOIMINTAKATE	135 503	156 010	160 920	3,1 %	4 910

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Kunnanhallitus					
Elinkeinotoimi					
Hallinto- ja talouspalvelut	8,7	8,5	8,2	8,2	7,7
Henkilöstöhallinto	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
Kaavoitus					
Kunnanhallitus	4,8	3,7	3,2	3,2	3,2
Maa- ja metsätilat					
Maataloustoimi					
Yleishallinto	5	4	3,5	3	3
Yhteensä	18,9	16,6	15,4	14,9	14,4

3.2.1 KUNNANHALLITUS

Tehtäväalue: Kunnanhallituksen toimielimet ovat kunnanhallitus, kunnanhallituksen alaiset toimikunnat, henkilöstöjaosto ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jaosto, vanhus- ja vammaisneuvostot sekä nuorisovaltuusto (nuorisovaltuusto on käsitelty nuorisotyön alla).

Talousarviossa varataan omille kustannuspaikoilleen määrärahat em. toimielinten toimintaan kuten kokouskustannuksiin, koulutuksiin ja seudulliseen yhteistyöhön osallistumiseen sekä tarvittaviin sisäisiin palveluihin.

Vastuhenkilö: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus: Kunnanhallitus toimii kunnan keskeisenä toimeenpanevana ja hallintoa johtavana toimielimenä. Kunnanhallitus on 7 jäseninen ja lisäksi hallituksen kokouksissa läsnäolo-oikeus on kunnanvaltuuston puheenjohtajilla sekä nuorisovaltuuston edustajalla. Kunnanhallituksen esittelijänä toimii kunnanjohtaja. Kunnanhallituksen kustannuspaikalle on varattu määrärahat kunnanjohtajan, henkilöstösihteerin, hallintosihteerin ja kotouttamiskoordinaattorin henkilöstökuluihin. Kunnanhallituksen kustannuspaikalle on vuodelle 2026 varattu 25 500 € määräraha (0,5 htv) kuntaviestinnän- ja markkinoinnin kehittämiseen.

Kunnanhallituksen henkilöstöjaosto huolehtii, että kuntapalveluja tuottava palkatun henkilöstön palveluorganisaatio toimii kuntastrategian mukaisella tavalla vastuullisesti ja aktiivisesti yhteistyöhön ja hyvinvointiin panostaen.

Sisäinen valvonnan ja riskienhallinnan jaoston tehtävänä on organisoida kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Jaoston toiminta perustuu kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelmaan, joka koostuu vuosittain vaihtuvista tarkastustoimenpiteistä ja riskien kartoituksesta, analysoinnista ja seurannasta.

Kunnanhallituksen asettamat vaikuttamistoimielimet ovat **nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto**, jotka toimivat edustamansa väestöryhmän osallistumiseen ja vaikuttamiseen liittyvinä kanavina.

Toimikunnat ovat kunnanhallituksen ja lautakuntien määrättyjen tehtävän hoitamiseksi asettamia toimielimiä.

Kotouttaminen perustuu sekä paikallisiin tarpeisiin että valtakunnalliseen kotoutumislainsäädäntöön. Karstulan kunta tarjoaa kotouttamispalveluita tilapäisen suojelun saaneille, oleskeluluvan tai kotikunnan saaneille uusille kuntalaisille sekä pidempään kunnassa asuneille maahanmuuttajille. Kotoutumisen koordinaattorin kustannukset jaetaan yhteistyösopimuksella suhteessa 70 % Saarijärven kaupunki ja 30 % Karstulan kunta.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	155 191	195 500	165 300	-15,4 %	-30 200
TOIMINTAKULUT	-420 049	-490 330	-510 300	4,1 %	-19 970
TOIMINTAKATE	-264 858	-294 830	-345 000	17,0 %	-50 170

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Kunnanhallitus					
Kunnanhallitus	4,8	3,7	3,2	3,2	3,2

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Kunnanhallitus					
TOIMINTATUOTOT	48 579	41 500	45 300	9,2 %	3 800
TOIMINTAKULUT	-333 395	-388 050	-396 500	2,2 %	-8 450
TOIMINTAKATE	-284 816	-346 550	-351 200	1,3 %	-4 650

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Toimikunnat					
TOIMINTAKULUT	-5 241	-6 110	-6 100	-0,2 %	10
TOIMINTAKATE	-5 241	-6 110	-6 100	-0,2 %	10

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Henkilöstöjaosto					
TOIMINTAKULUT	-4 139	-6 400	-6 500	1,6 %	-100
TOIMINTAKATE	-4 139	-6 400	-6 500	1,6 %	-100

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Sisäisen valvonnan ja riskienh.jaosto					
TOIMINTAKULUT	-6 924	-10 450	-10 400	-0,5 %	50
TOIMINTAKATE	-6 924	-10 450	-10 400	-0,5 %	50

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Vanhusneuvosto					
TOIMINTAKULUT	-3 921	-5 360	-5 300	-1,1 %	60
TOIMINTAKATE	-3 921	-5 360	-5 300	-1,1 %	60

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Talouden tasapainotyöryhmä					
TOIMINTAKULUT	-1 037	-7 530	-4 000	-46,9 %	3 530
TOIMINTAKATE	-1 037	-7 530	-4 000	-46,9 %	3 530

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Kotoutuminen					
TOIMINTATUOTOT	106 612	154 000	120 000	-22,1 %	-34 000
TOIMINTAKULUT	-65 391	-66 430	-63 700	-4,1 %	2 730
TOIMINTAKATE	41 221	87 570	56 300	-35,7 %	-31 270

3.2.2 HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT

Tehtäväalue: Hallinto- ja talouspalvelut

Vastuhenkilö: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus: Taloushallintopalvelut huolehtii kunnan ja kuntakonsernin kirjanpito- ja tilinpäätöspalveluista, talousarvion valmistelusta, seurannasta ja raportoinnista, kustannuslaskennasta ja -vertailusta, taloushallinnon ja laskutuksen toimintojen koordinoinnista, perustetun konsernipankin toiminnasta ja muista rahoitusjärjestelyistä. Omaisuuden hoitamisesta, sopimushallinnasta ja vakuutuksista, hankintatoiminnan koordinoinnista ja keskitetyistä hankinnoista sekä riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeistamisesta. Taloushallintopalvelut tuottavat tietoa toiminnan tuloksellisuuden arvioimiseksi ja päätöksenteon tueksi. Taloushallintopalveluiden keskeinen tehtävä on myös mahdollistaa talouden johtamiseen ja suunnitteluun tarvittava oikea-aikainen talousdata ja tieto palvelukeskuksille.

IT-palvelut tuottavat keskitetysti kunnan ja kuntakonsernin tarvitsemat IT-palvelut. IT-palveluiden keskeisenä tehtävänä on laitteiden ja ohjelmistojen hankinta-, asennus- ja ylläpitotehtävät, järjestelmien ja tietoverkkojen suunnittelu ja toteuttaminen, puhelin- ja viestintäratkaisusta ja tietoturvasta huolehtiminen sekä käyttäjien opastaminen.

Kuntapalvelujen tuottavuuden ja kustannustehokkuuden lisääminen edellyttää toimintaprosessien digitalisoitumista ja tietojärjestelmien täysimääräistä hyödyntämistä, mitä IT-palvelut osaltaan tukee. IT-asiantuntemusta tarvitaan entistä enemmän myös uusien rakennushankkeiden suunnitteluprosesseissa. Osana kokonaisuutta huolehditaan myös tietosuojalain asettamien vaatimusten valvomisesta sekä julkishallinnon organisaatioiden tietohallintoa ja tietoturvaa koskevien velvoitteiden toteutumisesta.

Henkilöstöyksikkö tuottaa palkanlaskentapalveluja ja henkilöstöhallinnon asiantuntijapalveluja kunnalle sekä Karstulan seudun Ravitsemuspalvelut Oy:lle. Henkilöstöyksikön tehtävänä on huolehtia kunnan työnantajavelvoitteista kunta-alan työehtosopimuksen ja yleisten kuntatyönantajakäytäntöjen edellyttämällä tavalla.

Henkilöstöyksikkö vastaa koko palvelussuhteen elinkaaren aikaisista työnantajavelvoitteista sekä toimii esi-henkilöiden tukena palvelussuhde osaamisen kehittämisessä. Tehtäväalueen vastuuhenkilönä toimii henkilöstösihteeri.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	306 911	291 070	294 170	1,1 %	3 100
TOIMINTAKULUT	-705 485	-707 310	-713 170	0,8 %	-5 860
TOIMINTAKATE	-398 574	-416 240	-419 000	0,7 %	-2 760

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Kunnanhallitus					
Hallinto- ja talouspalvelut	8,7	8,5	8,2	8,2	7,7

Tavoitteet			
1. Kestävästi omavarainen Karstula			
Tavoite: Henkilöiden pilvitietojen varmuuskopiointi.			
Toimenpiteet	M365 varmuuskopiointipalvelun hankinta		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
Palvelu toteutettu			
Tavoite: Tietoturvakriittisten henkilöiden tietoturvan parantaminen.			
Toimenpiteet	Tietoturvakoulutuksen sekä lisenssien hankinta.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
Tietosuojakoulutusten määrä			
Tarvittavat lisenssit käytössä			
2. Karstula kuuluu ja näkyy			
Tavoite: Hallinnon avoimuus ja näkyvyys kunnan sivuilla			
Toimenpiteet	Varmistetaan ostolaskudatan saatavuus verkossa		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
Ostolaskudatan julkaisu vuosittain			
4. Elinvoimainen Karstula			
Tavoite: Kunta vahvistaa ja kehittää digitalisaatiota			
Toimenpiteet	E-palveluiden lisääminen palvelutuotannossa		
	Palkkarobotin käyttöönotto		
	Raporttiarkiston käyttöönotto		
Mittarit		Lähtö	Tavoite

Raporttiarkisto		
Palkkarobotti käytössä		
Sähköiset lomakkeet, kpl	3	6
Vero API-palvelun käyttöönotto palkkahallinnossa		
Tavoite: Taloushallinnon prosessien automatisointi		
Toimenpiteet	Ostolaskujen kierrätys, tiliöintisääntöjen ja -mallien käyttöönotto	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
Automaattinen tiliöinti käytössä, % osuus ostolaskuista	0	20

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Talous- ja hallintopalvelut					
TOIMINTATUOTOT	89 644	87 000	84 100	-3,3 %	-2 900
TOIMINTAKULUT	-331 681	-327 680	-334 100	2,0 %	-6 420
TOIMINTAKATE	-242 037	-240 680	-250 000	3,9 %	-9 320

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
IT-palvelut					
TOIMINTATUOTOT	169 590	200 070	207 070	3,5 %	7 000
TOIMINTAKULUT	-190 227	-200 070	-219 070	9,5 %	-19 000
TOIMINTAKATE	-20 637	0	-12 000	0,0 %	-12 000

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Henkilöstöyksikkö					
TOIMINTATUOTOT	47 677	4 000	3 000	-25,0 %	-1 000
TOIMINTAKULUT	-183 577	-179 560	-160 000	-10,9 %	19 560
TOIMINTAKATE	-135 900	-175 560	-157 000	-10,6 %	18 560

3.2.3 YLEISHALLINTO

Tehtäväalue: Yleishallinto

Vastuhenkilö: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus: Yleishallinnon tehtävänä on varmistaa kunnan yleisten hallintotehtävien lakisääteisten velvoitteiden täyttyminen ja kunnan toiminnan yleinen tuki. Yleishallinto huolehtii luottamustoimielinten toimintaedellytyksistä, asianhallinnan ja arkistoinnin toimintojen koordinoinnista, kunnan yleisestä viestinnästä ja tiedottamisesta sekä erilaisista kunnan yleishallinnon viranomaistehtävistä.

Asioimis- ja joukkoliikenne

Kustannuspaikalle kirjataan kunnan ostopalvelusopimuksin hankittu kutsuohjattu asiointiliikenne sekä kunnan maksuosuudet yhteistyössä ELY keskuksen kanssa toteutetusta joukkoliikenteestä. Asiointiliikenne palvelee erityisesti vanhempien ja toimintaesteisten henkilöiden tarpeita. Asiointiliikennevuoroja on 7. Joukkoliikenteen tukemisen avulla turvataan kuntalaisten liikkumismahdollisuuksia ja turvataan alueellista säävutettavuutta. Tuettuja joukkoliikennevuoroja on 2.

Erilaisia kunnan maksuosuuksia kirjataan omille kustannuspaikoilleen: maksuosuus yhteistoiminta-alueelle siirtyneestä maaseutuhallinnosta isäntäkunta Pihtiputaalle, maksuosuus verohallitukselle kunnallisverotuksen suorittamisesta sekä Kuntaliiton, Kuntien eläkevakuutuksen ja Keski-Suomen liiton kuntaosuudet muihin yleishallinnon kustannuksiin.

Työllisyys

Karstulan kunta kuuluu Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueeseen, jonka vastuukuntana toimii Äänekosken kaupunki. Karstulan kunnan julkisten työvoimapalveluiden kuntakohtaiset kustannukset ovat vuonna 2026 yhteensä 359 t€ sisältäen aiheuttamisperiaatteen- ja yhteiset yleiset kustannukset. Tämän lisäksi työttömyys-turvakustannusten maksuosuusarvio on kunnalle n. 400 t€.

Tehtäväalueen tarkoitus on työllisyyden edistäminen ja työttömyyden haittojen ehkäisy hyvässä yhteistyössä eri toimijoiden ja kunnan eri osastojen kanssa. Olla aktiivisena toimijana tukemassa sekä työnantajia että työnhakijoita kohtaamaan toisensa yhdessä Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen toimijoiden kanssa. Säilyttää nuorille ja pitkäaikaistyöttömille suunnattu työpajatoiminta palvelu. Suunnitelmakaudelle on huomioitava mahdolliset kuntouttavan työtoiminnan muutokset vuoden 2027 alusta. Lisäksi toteutetaan edellisvuosien tapaan nuorten kesätyöllistäminen kunnan eri kohteissa.

Työpaja

Nuorten työpajatoimintaan haetaan OKM:n valtionavustusta ja kehitetään työtoiminnan, työhönvalmennuksen että opinnollistamisen menetelmiä. Aluehallintoviraston osittain rahoittaman nuortentyöpajatoiminta on omalla kustannuspaikallaan erotettuna kunnan kokonaan rahoittamasta työpajatoiminnasta, vaikka toiminta tapahtuu yhteisissä tiloissa Työpaja Välkkeellä.

Työllistämisen tueksi on mahdollista hyödyntää työkokeilua, koulutussopimuksia, työhönvalmennusta ja kuntouttavaa työtoimintaa ilman työsuhdetta.

Työpajalla aloitettiin vuoden 2025 lopussa valmennussopimus polkumalli työhönvalmennukseen. Valmennussopimus toimii aktiivisena kannustimena työllistymiselle ja edistää yritysyhteistyötä. Toimintamallin kehittämistä ja käyttöönottoa jatketaan vuonna 2026. Tähän on varattu palkkauskäyttöä 48 000 € (2 htv) Valmennussopimus tukee asiakaslähtöisen kuntastrategian mukaista työllisyysomavaraisuutta.

Asiointipiste

Asiointipisteessä tarjotaan julkishallinnon palveluja keskitetysti yhdestä paikasta kunnan ja valtion palveluntuottajien yhteistyöllä. Karstulan asiointipisteellä on saatavilla Kelan, Työllisyyspalveluiden, Digi- ja Väestötietoviraston, Oikeusavun sekä Verohallinnon palveluita. Lisäksi Asiointipisteellä voi varata aikoja poliisin ja Ajovarman lupapalveluihin. Asiointipisteen toiminta sisältää eri viranomaisten asiakaspalvelua, asiakirjojen vastaanottamista ja luovuttamista, asioiden vireillepanoon ja käsittelyyn liittyvää neuvontaa, eri viranomaisten etäpalvelua sekä etä- ja digipalveluiden käytön ohjaamista.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	233 291	78 000	66 600	-14,6 %	-11 400
Valmistus omaan käyttöön	0	15 000	15 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-955 095	-1 323 940	-1 286 200	-2,9 %	37 740
TOIMINTAKATE	-721 804	-1 230 940	-1 204 600	-2,1 %	26 340

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Henkilöstöresurssit (HTV)					
Kunnanhallitus					
Yleishallinto	5	4	3,5	3	3

Tavoitteet		
3. Hyvinvoiva Karstula		
Tavoite: Asiointipiste palvelee kuntalaisia tehokkaasti ja yhdenvertaisesti		
Toimenpiteet	Kehitetään palveluprosesseja ja kannustetaan kuntalaisia sähköiseen asiointiin.	
	Tehdään aktiivista yhteistyötä asiointipisteen eri yhteistyö tahojen kanssa.	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
Palvelutapahtumien määrä, kpl		3 000
Sähköisen asioinnin osuus palveluista, %		15
4. Elinvoimainen Karstula		
Tavoite: Tehokkaasti toimiva yleishallinto		

Toimenpiteet	Asianhallinnan prosessien päivittäminen ja vakiointi osaksi hyvää hallintoa		
	Asianhallintaohjelmia tehokas ja tarkoituksen mukainen hyödyntäminen kunnan hallinnossa		
	Henkilöstön koulutus ja toimintatapojen yhtenäistäminen		
	Tiedonohjaussuunnitelman päivittäminen.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
Asiakirjojen käsittely toteutuu kuvattujen prosessien mukaisesti, %		0	80
Keskeisimmät asianhallinnan prosessit on kuvattu, %		0	100
Tiedonohjaussuunnitelma päivitetty		0	100
Tavoite: Työllisyyden kehittyminen positiiviseen suuntaan			
Toimenpiteet	Aktiivinen yhteistyö työllisyysalueen eri toimijoiden kanssa		
	Nuorten työpajatoiminnan toteuttaminen		
	Työelämätaitojen vahvistaminen		
	Työpaja- ja työvalmennuksen ajanmukainen toiminta		
	Työttömien työnhakijoiden tukeminen oikeille palvelupoluille		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
Työvalmennettavien määrä, työpaja		15	20
Työpajatoiminnasta työllistyneet/opiskelupaikan saaneet lkm		2	4
Nuorten valmennettavien määrä, nuortentyöpaja		10	10
Henkilöasiakkaiden määrä, työsuunnittelu		30	30

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Kunnallisverotus					
TOIMINTAKULUT	-39 993	-37 800	-36 000	-4,8 %	1 800
TOIMINTAKATE	-39 993	-37 800	-36 000	-4,8 %	1 800

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Suhdetoiminta ja edustus					
TOIMINTAKULUT	-4 434	-9 900	-7 200	-27,3 %	2 700
TOIMINTAKATE	-4 434	-9 900	-7 200	-27,3 %	2 700

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Kesätyöntekijät					
TOIMINTAKULUT	-22 086	-32 060	-28 800	-10,2 %	3 260
TOIMINTAKATE	-22 086	-32 060	-28 800	-10,2 %	3 260

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Työllisyyden edistäminen					
TOIMINTATUOTOT	94 685	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-461 938	-798 560	-790 000	-1,1 %	8 560
TOIMINTAKATE	-367 253	-798 560	-790 000	-1,1 %	8 560

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Työpaja					
TOIMINTATUOTOT	99 450	34 000	31 000	-8,8 %	-3 000
Valmistus omaan käyttöön	0	15 000	15 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-122 207	-154 720	-148 700	-3,9 %	6 020
TOIMINTAKATE	-22 758	-105 720	-102 700	-2,9 %	3 020

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Nuorten työpajatoiminta/LSSAVI					
TOIMINTATUOTOT	22 500	32 000	25 000	-21,9 %	-7 000
TOIMINTAKULUT	-59 192	-51 410	-55 600	8,2 %	-4 190
TOIMINTAKATE	-36 692	-19 410	-30 600	57,7 %	-11 190

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Muut yleishallinnon kustannukset					
TOIMINTAKULUT	-83 904	-80 300	-67 300	-16,2 %	13 000
TOIMINTAKATE	-83 904	-80 300	-67 300	-16,2 %	13 000

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Asiointi- ja joukkoliikenne					
TOIMINTAKULUT	-106 160	-94 000	-100 000	6,4 %	-6 000
TOIMINTAKATE	-106 160	-94 000	-100 000	6,4 %	-6 000

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Asiointipiste					
TOIMINTATUOTOT	16 656	12 000	10 600	-11,7 %	-1 400
TOIMINTAKULUT	-55 180	-65 190	-52 600	-19,3 %	12 590
TOIMINTAKATE	-38 525	-53 190	-42 000	-21,0 %	11 190

3.2.4 HENKILÖSTÖHALLINTO

Tehtäväalue: Henkilöstöhallinto

Vastuhenkilö: henkilöstösihteeri

Toiminnan kuvaus: Henkilöstöhallinto vastaa kunnan työnantaja-asemasta johtuvien velvoitteiden hoitamisesta sekä henkilöstöpoliittisten linjausten ja tavoitteiden toimeenpanosta. Tavoitteena on varmistaa, että kunnalla on osaava, motivoitunut, muutوسkykyinen ja työssään hyvinvoiva henkilöstö.

Henkilöstöhallinto huolehtii kunnan henkilöstöhallinnon yhtenäisestä toiminnasta ja ohjeistamisesta, järjestää yhteisiä henkilöstökoulutuksia sekä ylläpitää henkilöstöhallinnon työkaluja. Lisäksi se vastaa työhyvinvoinnin kehittamisestä, työterveyshuollon järjestämisestä ja henkilöstön työkykyä tukevista toimenpiteistä. Tehtäväalueeseen sisältyvät henkilöstöhallinnan ja HR-johtamisen toiminnot, työsuojelutoiminta, työmarkkinayhteistyö, lakisääteinen työterveyshuolto sekä henkilöstön työkykyä ylläpitävä TYKY-toiminta.

Henkilöstöhallinnon kustannuspaikalle on varattu työhyvinvointimäärärahaa yhteensä 30 500 euroa, josta 15 000 euroa henkilöstön e-passeihin, 6 000 euroa työnohjaukseen ja 9 000 euroa muihin työhyvinvoinnin kehittämistoimenpiteisiin. Yhteisiin henkilöstön ja johtamisen osaamisen kehittämisen toimenpiteisiin on varattu määrärahaa 16 200 €. Kustannuksiin sisältyy myös työterveyshuoltosopimuksen mukainen lakisääteinen työterveyshuolto (ennaltaehkäisevä ja työkykyä ylläpitävä toiminta). Lakisääteisen työsuojelun toimintaorganisaation kustannukset sekä yhteistoimintajärjestelmän mukaiset luottamusedustajatoiminnan kustannukset kirjataan omille kustannuspaikoilleen henkilöstöhallinnon alle.

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028

46

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	42 909	41 000	35 000	-14,6 %	-6 000
TOIMINTAKULUT	-161 657	-163 310	-164 370	0,6 %	-1 060
TOIMINTAKATE	-118 748	-122 310	-129 370	5,8 %	-7 060

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Kunnanhallitus					
Henkilöstöhallinto	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5

Tavoitteet		
1. Kestävästi omavarainen Karstula		
Tavoite: Oikea henkilöstömäärä suhteessa palvelutarpeeseen		
Toimenpiteet	Laaditaan vuosittain henkilöstösuunnitelma, jonka avulla henkilöstömitoitus laaditaan vastaamaan palvelutar-	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
Henkilöstömenojen toteutuminen talousarvion mukaisesti.		
Henkilöstösuunnitelma laadittu osana talousarviota		
3. Hyvinvoiva Karstula		
Tavoite: Hyvinvoiva ja työkykyinen henkilöstö		
Toimenpiteet	Tuetaan työhyvinvointia työnohjauksen keinoin	
	Tyky-toiminnan ja henkilöstö etuuksien kehittäminen	
	Työhyvinvointikyselyiden säännöllinen toteuttaminen ja tulosten hyödyntäminen työhyvinvoinninjohtamisessa	
	Työkykyjohtamisen vahvistaminen esihenkilöiden osaamista vahvistamalla, varhaisen tuen toimintamallia ke-	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
Työhyvinvointikyselyn tulokset paranevat (ka)	0	3,8
Työhyvinvoinnin Pulssikyselyt toteutuneet neljännes vuosittain	3	3
Toteutuneet työnohjausryhmät, lkm	0	4
Sairauspoissaolopäivät, pvä/hlö	0	14,5
Toteutuneet tyky-tapahtumat	0	2
Työterveyshuollon toiminnan toteutuminen KL I, %	0	80
4. Elinvoimainen Karstula		
Tavoite: Osaava ja muutoskykyinen henkilöstö		
Toimenpiteet	Henkilöstöä kannustetaan osallistumaan ammatillista osaamista ylläpitävään koulutukseen.	
	Kehitetään perehdytystä ja sisäistä koulutusta.	

	tarjotaan henkilöstölle koulutusta Eduhouse koulutuspalvelussa	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
Koulutuspäivät/hlö	0	3
Perehdytysohjelma päivitetty	0	100
Eduhouse koulutukset, h/vuosi	300	500

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Henkilöstön TYKY-toiminta					
TOIMINTAKULUT	-35 600	-31 500	-30 500	-3,2 %	1 000
TOIMINTAKATE	-35 600	-31 500	-30 500	-3,2 %	1 000

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Henkilöstön terveydenhuolto					
TOIMINTATUOTOT	39 231	41 000	35 000	-14,6 %	-6 000
TOIMINTAKULUT	-78 777	-82 000	-68 500	-16,5 %	13 500
TOIMINTAKATE	-39 546	-41 000	-33 500	-18,3 %	7 500

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Työmarkkina					
TOIMINTATUOTOT	113	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-9 328	-12 270	-20 000	63,0 %	-7 730
TOIMINTAKATE	-9 215	-12 270	-20 000	63,0 %	-7 730

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Työsuojelu					
TOIMINTATUOTOT	116	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-24 576	-20 690	-29 170	41,0 %	-8 480
TOIMINTAKATE	-24 460	-20 690	-29 170	41,0 %	-8 480

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Henkilöstöhallinto ja -koulutus					
TOIMINTATUOTOT	3 450	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-13 376	-16 850	-16 200	-3,9 %	650
TOIMINTAKATE	-9 926	-16 850	-16 200	-3,9 %	650

3.2.5 MAASEUTUPALVELUT

Tehtäväalue: Maaseutupalvelut

Vastuhenkilö: Pihtiputaan kunta

Toiminnan kuvaus: Pihtiputaan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Karstulan, Kinnulan, Kivijärven, Kyyjärven ja Pihtiputaan kunnat, sekä Viitasaaren kaupunki. Isäntäkuntana toimii Pihtiputaan kunta. Kuntien välisessä sopimuksessa on päätetty, että toiminta järjestetään hajautettuna mallina. Tämä tarkoittaa, että toimipiste löytyy jokaisen kunnan virastosta.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTAKULUT	-57 693	-72 500	-72 300	-0,3 %	200
TOIMINTAKATE	-57 693	-72 500	-72 300	-0,3 %	200

3.2.6 ELINKEINOTOIMI

Tehtäväalue: Elinvoima ja kehittäminen

Vastuhenkilö: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus: Karstula on yrittäjäaktiivinen, ennakoiva ja tulevaisuuteen suuntautunut kunta, jonka toimintaa ohjaa kestävä kehitys ja elinvoimaisuus.

Tehtävän toteuttamiseksi pyrimme aktiiviseen ja avoimeen vuorovaikutukseen kunnan, yrittäjien ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä. Kunta edistää uusien yritysten sitoutumista Karstulaan joustavan kaavoituksen ja rakennuslupien myöntämisen avulla sekä tarjoamalla yritysten käyttöön teollisuustontteja- ja kiinteistöjä. Kehittämisyritys Karstulanseutu Oy tuottaa kunnalle elinkeinopalveluja.

Kuntamarkkinointia toteutetaan yhteistyössä kehittämisyrityksen kanssa monipuolisesti sähköisen median, kunnan kotisivujen, tapahtumien sekä yleisen suhdetoiminnan avulla. Elinkeinotoimea tukevia tukimuotoja ovat muun muassa uudisasukkaan asumistuki, maksuton päivähoito/kotihoidon kuntalisä, kuntaan muuttavan uuden työntekijän asuntotuki koeajalle sekä oppisopimuskoulutus.

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	375	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-442 816	-362 900	-363 900	0,3 %	-1 000
TOIMINTAKATE	-442 441	-362 900	-363 900	0,3 %	-1 000

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Tavoitteet			
2. Karstula kuuluu ja näkyy			
Tavoite: Kuva Karstulasta yrittäjämyönteisenä kuntana vahvistuu ja näkyy			
Toimenpiteet	Kunta käy aktiivista vuoropuhelua yritysten kanssa ja viestii kunnan yrityksistä näkyvästi		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
Tilaisuudet yritysten kanssa ja yrityksiin liittyvät julkaisut			15
4. Elinvoimainen Karstula			
Tavoite: Yritystoiminta kunnassa kehittyy positiivisesti			
Toimenpiteet	Kehittämissyhtiö toimii aktiivisesti yritysten tukemiseksi ja kehittäiseksi		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
Kehittämissyhtiön toteuttamat toimenpiteet, määrä			150

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Elinkeinotoimi					
TOIMINTAKULUT	-312 712	-309 000	-310 000	0,3 %	-1 000
TOIMINTAKATE	-312 712	-309 000	-310 000	0,3 %	-1 000

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen					
TOIMINTATUOTOT	375	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-83 532	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKATE	-83 157	0	0	0,0 %	0

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Uudisas.Asumistuki/kuntalisä					
TOIMINTAKULUT	-27 614	-31 000	-31 000	0,0 %	0
TOIMINTAKATE	-27 614	-31 000	-31 000	0,0 %	0

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Viisari Leader					
TOIMINTAKULUT	-18 957	-18 900	-18 900	0,0 %	0
TOIMINTAKATE	-18 957	-18 900	-18 900	0,0 %	0

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Oppisopimus					
TOIMINTAKULUT	0	-4 000	-4 000	0,0 %	0
TOIMINTAKATE	0	-4 000	-4 000	0,0 %	0

3.2.7 MAA- JA METSÄTILAT

Tehtäväalue: Maa- ja metsätilat

Vastuhenkilö: tekninen johtaja

Toiminnan kuvaus: Metsänhoitoyhdistys on laatinut kunnan metsille metsäsuunnitelman vuosille 2020-2029. Metsien hoito toteutetaan ns. kestävän metsän hoidon periaatteella. Tavoitteena on maa- ja metsä-alueiden kasvattaminen, hoitaminen ja hyödyntäminen sekä kestävä puuntuotanto ja tasaiset hakkuutulot. Metsänmyyntituotoksi on vuodelle 2026 arvioitu 100 000 euroa. Kustannuspaikalle kirjataan myös maa-alueiden luovutusvoitot ja -tappiot.

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	171 375	190 000	100 000	-47,4 %	-90 000
TOIMINTAKULUT	-38 055	-27 200	-24 600	-9,6 %	2 600
TOIMINTAKATE	133 320	162 800	75 400	-53,7 %	-87 400

3.2.8 KAAVOITUS

Tehtäväalue: Kaavoitus

Vastuhenkilö: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus: Tehtäväalueen tarkoituksena on tarjota työn tekemiseen ja yrittämiseen kannustava sekä asumiseen ja vapaa-aikaan viihtyisä maaseutumainen toimintaympäristö. Kaavoituksella huolehditaan maankäytön suunnittelusta ja turvataan kunnan kehittymisen kannalta riittävät, monipuoliset ja tarkoituksenmukaiset alueet maankäytön eri tarpeisiin.

Aluearkkitehtipalvelulla ohjataan kaavoitusta ja hoidetaan kaavaprosessien hallinnollisia tehtäviä sekä avustetaan kunnan viranomaisia ja kuntalaisia kaavoitus- ja rakennusasioissa.

Käynnissä olevia kaavahankkeita ovat Hanhinevan tuulivoimaosayleiskaava, Tynnörsuon tuulivoimaosayleiskaava. Vihurin tuulivoimaosayleiskaava, Kaijansuon aurinko- ja tuulivoimaosayleiskaava, Karstulan Areenan asemakaavamuutos ja Saarijärven reitin rantaosayleiskaavan III muutos. Vireilletulo- ja/tai valmisteluvaihe on tavoitteena Hämeenpurontien asemakaavamuutoksen ja Karstulan keskustan yleiskaavan sekä Pääjärvenmäen kyläyleiskaavoituksen osalta. Tukkimäen tuulivoimaosayleiskaava on hyväksytty valtuustossa, mutta ei ole vielä saanut lainvoimaa valitusten vuoksi.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	52 424	35 500	39 000	9,9 %	3 500
TOIMINTAKULUT	-93 502	-103 160	-112 400	9,0 %	-9 240
TOIMINTAKATE	-41 078	-67 660	-73 400	8,5 %	-5 740

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Tavoitteet		
4. Elinvoimainen Karstula		
Tavoite: Kunta tarjoaa tontteja, jotka sopivat halukkaille rakentajille ja yrityksille		
Toimenpiteet	Kunta kaavoittaa uusia laadukkaita asuintontteja ja ylläpitää yritystonttivarantoa.	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
Hämeenpurontien kaavoituksen edistyminen		

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Kaavoitus					
TOIMINTATUOTOT	13 593	1 500	4 000	166,7 %	2 500
TOIMINTAKULUT	-54 671	-69 160	-77 400	11,9 %	-8 240
TOIMINTAKATE	-41 078	-67 660	-73 400	8,5 %	-5 740

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Aluearkkitehtitoiminta					
TOIMINTATUOTOT	38 831	34 000	35 000	2,9 %	1 000
TOIMINTAKULUT	-38 831	-34 000	-35 000	2,9 %	-1 000

3.3 SIVISTYSPALVELUT

Vastuuhenkilö: sivistysjohtaja

Toimiala sisältää: Sivistyspalveluiden hallinto sisältää sivistyslautakunnan toiminnan sekä sivistysjohtajan työn yleisen osan. Kunnan vastuulla oleva terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tehtävä on Karstulassa sijoitettu sivistyshallinnon alaisuuteen. Sivistyspalveluihin kuuluvat omina toimialoinaan varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus, kansalaisopisto (vapaa sivistystyö) kirjastopalvelut, nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut sekä liikuntapalvelut.

Toimialan kuvaus: Sivistyslautakunta on päätöksentekotoimielin, joka vastaa sivistyspalveluiden toteuttamisen edellyttämästä päätöksenteosta. Sivistyslautakunnan tehtävänä on vastata lautakunnan alaisuuteen kuuluvan palvelutuotannon laadusta ja saatavuudesta, valvoa ja huolehtia voimassa olevien säädösten, määräysten ja velvoitteiden toteutumisesta palvelutuotannossa, sekä valvoa palvelukeskuksen viranhaltijoiden päätösten ja muiden kunnan sisäisten linjausten toteutumista

Sivistyspalvelukeskuksen perustehtävänä on järjestää kunnassa kasvatus- ja koulutuspalvelut sekä kulttuuri-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut. Sivistyspalvelujen lisäksi vastuualueelle on sisällytetty kuntalain mukainen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Sivistyspalvelujen talousarvio sisältää tarkemmin esiteltävien tehtäväalueiden käyttötalouden lisäksi kunnan maksuosuuden Viitasalo-opiston (musiikkiopiston) toiminnasta.

Ulkoinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	501 637	485 500	404 230	-16,7 %	-81 270
Myyntituotot	183 058	185 600	150 930	-18,7 %	-34 670
Maksutuotot	76 379	73 400	72 800	-0,8 %	-600
Tuet ja avustukset	185 541	179 700	124 200	-30,9 %	-55 500
Muut toimintatuotot	56 658	46 800	56 300	20,3 %	9 500
TOIMINTAKULUT	-6 462 902	-6 611 870	-6 478 210	-2,0 %	133 660
Henkilöstökulut	-4 979 894	-4 975 580	-4 820 880	-3,1 %	154 700
Palvelujen ostot	-1 028 077	-1 152 760	-1 142 990	-0,8 %	9 770
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-180 211	-203 660	-214 680	5,4 %	-11 020
Avustukset	-107 967	-127 520	-131 740	3,3 %	-4 220
Muut toimintakulut	-166 753	-152 350	-167 920	10,2 %	-15 570
TOIMINTAKATE	-5 961 265	-6 126 370	-6 073 980	-0,9 %	52 390
Poistot ja arvonalentumiset	-81 803	-10 000	-8 350	-16,5 %	1 650
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-6 043 067	-6 136 370	-6 082 330	-0,9 %	54 040

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	508 413	489 500	408 230	-16,6 %	-81 270
Myyntituotot	184 474	185 600	150 930	-18,7 %	-34 670
Maksutuotot	81 344	77 400	76 800	-0,8 %	-600
Tuet ja avustukset	185 541	179 700	124 200	-30,9 %	-55 500
Muut toimintatuotot	57 054	46 800	56 300	20,3 %	9 500
TOIMINTAKULUT	-8 434 799	-8 566 560	-8 292 650	-3,2 %	273 910
Henkilöstökulut	-4 979 894	-4 975 580	-4 820 880	-3,1 %	154 700
Palvelujen ostot	-1 373 389	-1 515 380	-1 486 080	-1,9 %	29 300
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-183 564	-203 660	-214 680	5,4 %	-11 020
Avustukset	-107 967	-127 520	-131 740	3,3 %	-4 220
Muut toimintakulut	-1 789 985	-1 744 420	-1 639 270	-6,0 %	105 150
TOIMINTAKATE	-7 926 386	-8 077 060	-7 884 420	-2,4 %	192 640
Poistot ja arvonalentumiset	-81 803	-10 000	-8 350	-16,5 %	1 650
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-8 008 189	-8 087 060	-7 892 770	-2,4 %	194 290

Ulkoisen/Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Ulkoisen					
TOIMINTATUOTOT	501 637	485 500	404 230	-16,7 %	-81 270
TOIMINTAKULUT	-6 462 902	-6 611 870	-6 478 210	-2,0 %	133 660
TOIMINTAKATE	-5 961 265	-6 126 370	-6 073 980	-0,9 %	52 390
Sisäinen					
TOIMINTATUOTOT	6 776	4 000	4 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-1 971 898	-1 954 690	-1 814 440	-7,2 %	140 250
TOIMINTAKATE	-1 965 122	-1 950 690	-1 810 440	-7,2 %	140 250

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Sivistyspalvelut					
Kansalaisopisto	4,8	4,2	3,5	3,5	3,5
Kirjasto	3	3	3	3	3
Kulttuuripalvelut	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Liikuntapalvelut	1	1	0,3	0,3	0,3
Lukio	5	5	5	5	5
Musiikkiopistot			0	0	0
Nuorisopalvelut	3,8	3,6	3,5	3,5	3
Perusopetus	39,9	37,2	36,4	34,4	32,7
Sivistyshallinto		1,5	1,5	1,5	1,5
Taiteen perusopetus			0	0	0
Varhaiskasvatus	24,23	23,23	22,57	22,57	22,57
Yhteensä	83,43	80,43	77,47	75,47	73,27

3.3.1 SIVISTYSHALLINTO

Tehtäväalue: Sivistyshallinto

Vastuhenkilö: sivistysjohtaja

Toiminnan kuvaus: Sivistyslautakunta on sivistyspalvelukeskuksen ylin päätöksentekotoimielin. Sivistyslautakunnan tehtävänä on vastata lautakunnan alaisuuteen kuuluvien palvelujen laadusta ja saatavuudesta, valvoa ja huolehtia voimassa olevien säädösten, määräysten ja velvoitteiden toteutumisesta palveluissa sekä valvoa kunnan omien päätösten ja linjausten toteutumista.

Sivistyspalvelukeskuksen perustehtävänä on järjestää kasvatusta- ja koulutuspalvelut sekä kulttuuri-, nuoris- ja vapaa-aikapalvelut valtakunnallisten säädösten ja kunnan omien linjausten mukaisesti. Sivistyspalveluihin sisältyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuualue.

Päävastuualueen talousarvio sisältää tarkemmin esitettävien tehtäväalueiden käyttötalouden lisäksi kunnan maksuosuuden Viitasalo-opiston (musiikkiopisto) toiminnasta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on sekä kunta- että terveydenhuoltolaissa määritelty kuntien tehtäväksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan kaikilla kunnan toimialoilla osana palvelukeskusten lakisääteisiä tehtäviä. Hyvinvointia edistävää toimintaa tehdään yhdessä kuntalaisten, järjestöjen, yhdistysten, yritysten sekä Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistoimien tarkoituksena on antaa erilaisista lähtökohdista tuleville ihmisille yhtäläiset mahdollisuudet hyvään elämään. Toimilla pyritään ennalta ehkäisemään syrjäytymistä ja eriarvoistumista, edistämään kuntalaisten osallisuutta ja kansalaisyhteiskunnan vahvistumista. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyöstä kunnan eri sektoreiden, muiden toimijoiden sekä alueellisten toimijoiden kanssa huolehtii hyvinvointikoordinaattori. Vuoden 2025 alusta hyvinvointikoordinaattorin toimi sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen varatut määrärahat siirtyivät sivistyspalvelukeskuksen vastuualueelle.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	0	0	200	0,0 %	200
TOIMINTAKULUT	-66 819	-179 330	-183 480	2,3 %	-4 150
TOIMINTAKATE	-66 819	-179 330	-183 280	2,2 %	-3 950

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Sivistyspalvelut					
Sivistyshallinto		1,5	1,5	1,5	1,5

Tavoitteet		
3. Hyvinvoiva Karstula		
Tavoite: Kunta panostaa kaikkien kuntalaisten hyvinvointiin.		
Toimenpiteet	Kunta seuraa asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä eri väestöryhmissä. Hyvin-	
	Turvataan riittävät resurssit hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamiseen ja koordinointiin. Hyvinvoinnin	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
hyvinvointikertomus	1	1

hyte kerroin, €/asukas	19,2	19,5
hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuntajohdossa TEA-viisari pistemäärä	80	80

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Sivistyshallinto					
TOIMINTAKULUT	-66 819	-81 850	-85 080	3,9 %	-3 230
TOIMINTAKATE	-66 819	-81 850	-85 080	3,9 %	-3 230

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen					
TOIMINTATUOTOT	0	0	200	0,0 %	200
TOIMINTAKULUT	0	-97 480	-98 400	0,9 %	-920
TOIMINTAKATE	0	-97 480	-98 200	0,7 %	-720

3.3.2 VARHAISKASVATUS

Tehtäväalue: Varhaiskasvatus

Vastuuhenkilö: päiväkodin johtaja

Toiminnan kuvaus: Karstulan kunnan varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa keskeinen ajatus on tarjota kaikille lapsille monipuolista varhaiskasvatusta varhaiskasvatuspaikasta riippumatta. Kaikille toimintamuodoille yhteisenä arvona ovat lapsilähtöisyys sekä tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu lasten ja perheiden kesken. Toiminnassa korostuu monipuolisuus ja leikin merkitys oppimisessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet toimivat kaiken toiminnan suunnittelun, järjestämisen ja arvioinnin perustana. Uudet valtakunnalliset Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet julkaistaan joulukuussa 2025, velvollisuus laatia paikalliset perusteet (kuntavasus) poistui 1.1.2025.

Yhtenäiskoulun kiinteistössä toimivassa **Laaksolan päiväkodissa** on kahdessa eri ryhmässä yhteensä 25 lasta. Lisäksi päiväkodissa on täydentävässä varhaiskasvatuksessa 24 esikouluikäistä lasta. Päiväkodissa toteutetaan osittain myös koululaisten ap-toiminta. Päiväkotitoiminta toimii myös perhepäivähoidon varahoitopaikkana muutaman lapsen osalta. Laaksolan päiväkodissa työskentelee 3 varhaiskasvatuksen opettajaa, 6,5 lastenhoitajaa sekä koko varhaiskasvatuksen yhteinen varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Omassa kiinteistössään toimivassa **Vuoropäiväkotitoiminta Rypäleessä** järjestetään ilta-, yö- ja viikonloppuhoito vuoroitettuna oikeutetuille lapsille. Yksikössä on keskimäärin 15 lasta. Vuoropäiväkotitoiminta toimii myös perhepäivä-

hoidon varahoitopaikkana muutaman lapsen osalta. Rypäleessä työskentelee 2-3 varhaiskasvatuksen opettajaa (yksi varhaiskasvatuksen opettaja väliaikaisesti Huvikummissa kesään 2026 saakka), 3 lastenhoitajaa sekä keittiötyöntekijä, jonka työ sisältää myös ryhmäavustajan tehtäviä.

Perhepäivähoidossa omissa kodeissaan työskentelee 3 perhepäivähoitajaa, joilla on omissa ryhmissään yhteensä 11–12 lasta. Perhepäivähoitajat tekevät yhteistyötä eri yksiköiden kanssa esimerkiksi osallistumalla yhteisiin liikunta-, musiikki- tai ulkoiluhetkiin.

Vuokrakiinteistössä toimivassa **Ryhmäperhepäiväkoti Huvikummissa** on kahdessa ryhmässä yhteensä 17 lasta. Ryhmäperhepäiväkoti toimii perhepäivähoidon lasten pääasiallisena varahoitoyksikkönä. Tarvittaessa ryhmäperhepäiväkoti Huvikumpuun voidaan lisätä varhaiskasvatuspaikkoja. Huvikummissa työskentelee 5 ryhmäperhepäivähoitajaa sekä lisäksi varhaiskasvatuksen opettajia kesään 2026 saakka.

Talousarvioon sisältyvän tukijärjestelmän mukaisesti 31.12.2026 loppuun mennessä syntyneille lapsille tarjotaan 12 kk:n ajan maksuton varhaiskasvatuspaikka tai vaihtoehtoisesti maksetaan kotona tai yksityisessä hoidossa oleville alle kolmevuotiaille lapsille 100 €/kk kuntalisä kotihoidontukeen.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	91 032	43 500	41 700	-4,1 %	-1 800
TOIMINTAKULUT	-1 953 542	-1 963 100	-1 921 870	-2,1 %	41 230
TOIMINTAKATE	-1 862 509	-1 919 600	-1 880 170	-2,1 %	39 430

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Henkilöstöresurssit (HTV)					
Sivistyspalvelut					
Varhaiskasvatus	24,23	23,23	22,57	22,57	22,57

Tavoitteet		
1. Kestävästi omavarainen Karstula		
Tavoite: Pätevän henkilöstön riittävyys alan muuttuvien vaatimusten mukaan.		
Toimenpiteet	Henkilöstön mahdollisuus kouluttautua työn ohella (palkallisia opintopäiviä 2/kk).	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
sosionomin tai varhaiskasvatuksen opettajan tutkintoa suorittavat työntekijät.	0	3
2. Karstula kuuluu ja näkyy		
Tavoite: Varhaiskasvatusyksiköiden toiminnan esille tuominen ja näkyminen somessa (facebook ja instagram).		
Toimenpiteet	Säännölliset some-päivitykset kerran kuukaudessa.	

Mittarit		Lähtö	Tavoite
julkaisujen määrä, kpl/v		0	12
3. Hyvinvoiva Karstula			
Tavoite: Laadukkaan ja lapsille sekä perheille tasavertaisen varhaiskasvatuksen järjestäminen.			
Toimenpiteet	Henkilöstön riittävä täydennyskoulutus vastaamaan alan haasteisiin ja muutoksiin.		
	Lasten ja perheiden osallistaminen toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
asiakaskyselyt perheille, kpl/v		0	2
lasten havainnointi sekä haastattelut ikä- ja kehitystaso huomioiden viikoittain		0	50
työntekijän täydennyskoulutusten minimäärä, kpl/v		0	3
4. Elinvoimainen Karstula			
Tavoite: Säännöllinen yhteistyö perusopetuksen lisäksi paikallisten tahojen kanssa, esim. paikalliset yritykset, hoivayksiköt ja			
Toimenpiteet	Vierailut paikallisissa yrityksissä ja hoivayksiköissä. Yhteisten tapahtumien ym. yhteistyön järjestäminen perus-		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
vierailujen määrä esim. paikallisissa yrityksissä ja hoivayksiköissä		0	6
yhteiset tapahtumat tmv. yhteistyö perusopetuksen sekä paikallisten oppilaitosten		0	3
Tavoite: Varhaiskasvatuksen hoitopäivähinta lähelle maakunnan keskitasoa.			
Toimenpiteet	Talousarvion noudattaminen ja kustannuspaikkojen tarkka seuranta.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
hoitopäivähinta euroina (yksiköiden keskiarvo)		110,45	90

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Päiväkotia Laaksola					
TOIMINTATUOTOT	39 307	19 500	19 500	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-726 295	-738 780	-701 320	-5,1 %	37 460
TOIMINTAKATE	-686 988	-719 280	-681 820	-5,2 %	37 460

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Perhepäivähoito					
TOIMINTATUOTOT	3 965	2 900	2 500	-13,8 %	-400
TOIMINTAKULUT	-161 276	-164 760	-164 200	-0,3 %	560
TOIMINTAKATE	-157 310	-161 860	-161 700	-0,1 %	160

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Huvikumpu ryhmäperhepäivähoito					
TOIMINTATUOTOT	13 843	6 700	8 800	31,3 %	2 100
TOIMINTAKULUT	-514 627	-496 240	-490 620	-1,1 %	5 620
TOIMINTAKATE	-500 783	-489 540	-481 820	-1,6 %	7 720

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Lasten kotihoidontuki					
TOIMINTAKULUT	-69 044	-68 000	-70 000	2,9 %	-2 000
TOIMINTAKATE	-69 044	-68 000	-70 000	2,9 %	-2 000

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Päiväkoti Rypäle					
TOIMINTATUOTOT	33 917	14 400	10 900	-24,3 %	-3 500
TOIMINTAKULUT	-482 300	-495 320	-495 730	0,1 %	-410
TOIMINTAKATE	-448 383	-480 920	-484 830	0,8 %	-3 910

3.3.3 PERUSOPETUS

Tehtäväalue: Perusopetus

Vastuhenkilö: perusopetuksen ja lukion rehtori, perusopetuksen apulaisrehtori

Toiminnan kuvaus: Perusopetus on yleissivistävää ja maksutonta koulutusta, ja sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden. Oppivelvollisuus alkaa yleensä sinä vuonna, jolloin lapsi täyttää seitsemän vuotta. Peruskoulu käsittää vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu 7–16-vuotiaille.

Kunta järjestää esi- ja perusopetusta alueellaan asuville esiopetus- ja oppivelvollisuusikäisille. Esiopetus on tavoitteellista toimintaa, jonka tehtävänä on tarjota joustava, lapsen tarpeista lähtevä oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen. Lapsen on osallistuttava vuoden kestävään esiopetukseen oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna. Esiopetusryhmä toimii Karstulan yhtenäiskoulussa. Esiopetuksessa on opettaja ja ohjaaja, lisäksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja on osan aikaa käytettävissä.

Perusopetus luo perustan yleissivistykselle. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat perusopetuslain ja -asetuksen säädökset sekä valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Perusopetuksella on opetus- ja kas-

vatustehtävän lisäksi myös yhteiskunnallinen sekä kulttuuri- ja tulevaisuustehtävä. Karstulassa toimii vuosiluokilla 1–9 yhteinen perusopetus, jossa on 17 luokkaa ja näistä kaksi ns. pienluokkaa, sekä yksi joustavan perusopetuksen luokka (JOPO). Opetusryhmien koot ovat 7–23 oppilasta. Vuoden 2026 alkaessa henkilökuntaan kuuluu 8 luokanopettajaa, 6 erityisopettajaa, 17 aineenopettajaa, yksi resurssiopettaja ja 8 koulunkäynninohjaajaa. Hallinnossa työskentelee rehtori ja apulaisrehtori sekä koulusihteeri. Vuonna 2026 ei tapahdu henkilöstön määrässä muutoksia.

Opiskeluhuollon järjestämisvastuu on hyvinvointialueella ja se toimii opetussuunnitelman ja opiskeluhoitolain mukaisesti osana koulun toimintaa.

Aamu- ja iltapäivätoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, joka on suunnattu 1. ja 2. vuosiluokan oppilaille sekä oppilaskohtaista tukea saaville oppilaille. Toiminta järjestetään kunnan omana toimintana aamu- ja iltapäivisin päiväkodin ja eskarin tiloissa (klo 7–8.30) ja iltapäivisin koulun tiloissa (klo 12.30–16).

Ulkoiset ja Sisäiset	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	142 979	151 350	131 430	-13,2 %	-19 920
TOIMINTAKULUT	-4 155 663	-4 037 870	-3 916 640	-3,0 %	121 230
TOIMINTAKATE	-4 012 684	-3 886 520	-3 785 210	-2,6 %	101 310

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Sivistyspalvelut					
Perusopetus	39,9	37,2	36,4	34,4	32,7

Tavoitteet		
3. Hyvinvoiva Karstula		
Tavoite: Hyvä vuorovaikutus eri tasoilla.		
Toimenpiteet	Vanhempainiltojen järjestäminen eri luokkatasoilla.	
	Yhteistyö varhaiskasvatuksen kanssa.	
	Yhteydenpito naapurikuntiin.	
Mittarit		Tavoite
yhteiset tapahtumat varhaiskasvatuksen kanssa, lkm		3
hallintotason yhteistyö ja henkilöstökoulutukset, lkm		4
vanhempainillat, lkm		8
Tavoite: Hyvän arjen edistäminen.		
Koulun vuositeeman - Sydämen sivistys- toteuttaminen arjessa.		

Toimenpiteet	Kouluterveyskyselyn ja hyvinvointiprofiilin toteuttaminen ja vertailu aiempiin tuloksiin.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
hyvinvointiprofiilikysely luokilla 1-9		1	1
vuositeemaan liittyvät tapahtumat ja projektit, lkm		1	5
Tavoite: Turvallisuuden edistäminen.			
Toimenpiteet	Kiusaamisen vastaisen tukihenkilön nimeäminen ja kouluttaminen.		
	Väkivallan, kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän estäminen hankkeeseen osallistumisen yhdessä muiden Keski-		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
henkilöstön koulutukset, lkm		1	2
hyvinvointiprofiilin tulosten vertailu aiempiin tuloksiin		1	1
tukihenkilön nimeäminen ja kouluttaminen		0	1
Tavoite: Yhteisöllisyyden lisääminen.			
Toimenpiteet	Koulun ja kotien yhteistyötä lisätään tapahtumien järjestämisen myötä.		
	Koulun toimintapäivien järjestäminen yhdessä oppilaskunnan ja tukioppilaiden kanssa.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
kodin ja koulun yhteiset tapahtumat yhdessä vanhempaintoimikunnan kanssa, lkm		1	1
toimintapäivät, lkm		2	3

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Esiopetus					
TOIMINTATUOTOT	1 858	2 000	2 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-154 724	-216 680	-204 680	-5,5 %	12 000
TOIMINTAKATE	-152 866	-214 680	-202 680	-5,6 %	12 000

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Jakamattomat erät					
TOIMINTATUOTOT	74 157	118 350	93 730	-20,8 %	-24 620
TOIMINTAKULUT	-41 059	-65 010	-40 640	-37,5 %	24 370
TOIMINTAKATE	33 098	53 340	53 090	-0,5 %	-250

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Peruskoulun opetus					
TOIMINTATUOTOT	48 801	20 000	24 700	23,5 %	4 700
TOIMINTAKULUT	-3 304 225	-3 541 190	-3 555 630	0,4 %	-14 440
TOIMINTAKATE	-3 255 424	-3 521 190	-3 530 930	0,3 %	-9 740

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Erityisopetus					
TOIMINTATUOTOT	3 457	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-515 050	-92 490	0	-100,0 %	92 490
TOIMINTAKATE	-511 592	-92 490	0	-100,0 %	92 490

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Aamu- ja iltapäivätoiminta					
TOIMINTATUOTOT	14 705	10 500	10 500	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-140 605	-121 570	-114 760	-5,6 %	6 810
TOIMINTAKATE	-125 900	-111 070	-104 260	-6,1 %	6 810

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Koulutapaturmat					
TOIMINTATUOTOT	0	500	500	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	0	-930	-930	0,0 %	0
TOIMINTAKATE	0	-430	-430	0,0 %	0

3.3.4 LUKIO

Tehtäväalue: Lukio

Vastuhenkilö: perusopetuksen ja lukion rehtori

Toiminnan kuvaus: Lukio on yleissivistävä toisen asteen koulutus, jonka tavoitteena on antaa laaja yleissivistys ja valmiudet korkeakouluopintoihin ja työelämään. Lukiossa opiskelija suorittaa vähintään 150 opintopistettä. Opinnnot kestävät yleensä kolme vuotta, ja niiden päätteeksi suoritetaan ylioppilastutkinto.

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028

63

Karstulan lukio on paikkakunnan ainoa toisen asteen opiskelupaikka, ja sen tehtävänä on lukiokoulutuksen järjestäminen. Lukio tarjoaa palveluja kaikille yhteisvalinnan kautta hakeutuville myös muista kunnista. Monipuolinen kurssitarjonta, painotukset ja opiskelijan yksilöllinen ohjaaminen lisäävät lukion vetovoimaa.

Lukion opettajat ovat yhteisiä perusopetuksen kanssa. Aineenopettajia lukiossa on 13, joista viiden opetusvelvollisuus täyttyy pääasiassa lukion opetuksesta. Lukuvuonna 2025–2026 Karstulan lukiossa on neljä luokkaa. Luokkakoko vaihtelee 12–22 oppilaan välillä.

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	18 844	20 500	9 500	-53,7 %	-11 000
TOIMINTAKULUT	-908 297	-928 240	-894 680	-3,6 %	33 560
TOIMINTAKATE	-889 453	-907 740	-885 180	-2,5 %	22 560

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Sivistyspalvelut					
Lukio	5	5	5	5	5

Tavoitteet		
3. Hyvinvoiva Karstula		
Tavoite: Hyvä vuorovaikutus eri tasoilla.		
Toimenpiteet	Lukion näkyvyys kunnan kotisivuilla, somessa, lehdissä ja mainoksissa positiivisella tavalla.	
	Vanhempainiltojen järjestäminen eri luokkatasoilla.	
	Yhteistyö Karstulan evankelisen opiston kanssa.	
	Yhteydenpito naapurikuntiin.	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
henkilöstökoulutukset opiston kanssa	2	2
jatko-opintoilta opiston kanssa	1	1
julkaisujen määrä	20	30
hallintotason yhteistyö ja henkilöstökoulutukset, lkm	5	7
lähikuntien vanhempainiltoihin osallistuminen	3	3
oppilaitosvierailut, lkm	3	3
vanhempainillat, lkm	3	3
Tavoite: Hyvän arjen edistäminen.		

Toimenpiteet	Koulun vuositeeman - Sydämen sivistys- toteuttaminen arjessa.		
	Kouluterveyskyselyn ja hyvinvointiprofiilin toteuttaminen ja vertailu aiempiin tuloksiin.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
hyvinvointiprofiilikysely		1	1
vuositeemaan liittyvät tapahtumat, teemaviikot ja projektit, lkm		0	5
Tavoite: Turvallisuuden edistäminen.			
Toimenpiteet	Kiusaamisen vastaisen tukihenkilön nimeäminen ja kouluttaminen.		
	Väkivallan, kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän estämisen hankkeeseen osallistuminen yhdessä muiden Keski-		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
henkilöstön koulutukset, lkm		1	2
hyvinvointiprofiilin tulosten vertailu aiempiin tuloksiin		1	1
tukihenkilön nimeäminen ja kouluttaminen		0	1
Tavoite: Yhteisöllisyyden lisääminen.			
Toimenpiteet	Koulun toimintapäivien järjestäminen yhdessä oppilaskunnan kanssa.		
	Yhteistyö paikallisten yritysten kanssa korkeakouluviikon yhteydessä ja yritysvierailut.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
yritysvierailut, lkm		3	3
toimintapäivät, lkm		6	6

3.3.5 KANSALAI SOPISTO

Tehtäväalue: Kansalaisopisto

Vastuuhenkilö: kansalaisopiston rehtori

Toiminnan kuvaus: Kansalaisopiston toimintaa säätelee laki vapaasta sivistystyöstä. Kansalaisopisto tarjoaa monipuolista ja elinikäisen oppimisen mukaista koulutusta ihmisille iästä ja koulutustaustasta riippumatta. Kurssitarjonnan muodostavat taideaineet, käsityö, musiikki, kielet, kotitalous, liikunta, tietotekniikka ja yhteiskunnalliset aineet.

Karstulan kansalaisopisto edistää kuntalaisten osaamista ja hyvinvointia järjestämällä kaikille ikäryhmille mahdollisuuksia kouluttautua ja harrastaa. Kansalaisopiston toiminnan arvopohjana ovat avoimuus, yhdenvertaisuus ja joustavuus.

Kansalaisopisto on OKM:n järjestämislupa perustuva vapaan sivistystyön oppilaitos, joka toimii myös Kyyjärven ja Kivijärven kunnissa yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Opetus on suunnattu ensisijaisesti aikuisille mutta toimii ikärajattomasti. Kansalaisopiston yli sadassa opintoryhmässä opiskelee n. 850 opiskelijaa vuosittain. Sivutoimisia, määräaikaista opettajia eri kursseilla on vuosittain yli 50. Vuonna 2025 kansalaisopisto saa valtionosuusrahoitusta toimintaansa varten 2 848 vuosittaisen opetustunnin perusteella. Ylimenevältä tuntimäärältä kustannuksista vastaavat kokonaan kansalaisopiston ylläpitäjäkunnat. Valtionosuuden

laskentaperusteena oleva vuosituntimäärä sekä tuntikohtainen, menoperusteinen hinta vahvistetaan vuosittain marras-joulukuussa.

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	74 798	72 100	67 100	-6,9 %	-5 000
TOIMINTAKULUT	-327 224	-343 370	-325 270	-5,3 %	18 100
TOIMINTAKATE	-252 426	-271 270	-258 170	-4,8 %	13 100

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Sivistyspalvelut					
Kansalaisopisto	4,8	4,2	3,5	3,5	3,5

Tavoitteet			
2. Karstula kuuluu ja näkyy			
Tavoite: Kansalaisopiston kausikortit teemoitetaan ja tuodaan aktiivisesti osaksi kulttuuritarjontaa.			
Toimenpiteet	Kevät- ja syyskonserttien lisäksi pyritään tuomaan harrastajien osaamista esille alueen yhteisöissä, juhlissa ja muissa tilaisuuksissa sekä päiväkotit- ja kouluesityksin.		
	Kädentaitojen tuotteet tuodaan esille Galleria Himmelin näyttelyyn.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
konsertit ja näyttelyt		4	4
3. Hyvinvoiva Karstula			
Tavoite: Kurssit löytävät kohderyhmän.			
Mittarit		Lähtö	Tavoite
peruuntuneiden kurssien määrä (% kurssien kokonaismäärästä)		10	8

3.3.6 MUSIIKKIOPISTO

Tehtäväalue: Musiikkiopisto

Vastuhenkilö: kansalaisopiston rehtori

Toiminnan kuvaus: Musiikkiopisto tarjoaa taiteen perusopetuslain mukaista musiikkikasvatusta, joka kattaa laaja-alaisesti yksilökohtaisen opetuksen eri soittimissa ja laulussa, pienryhmissä musiikin hahmotusaineiden opinnot sekä yhteismusisoinnin perustaidot soveltuvissa yhteissoittoryhmissä (bändit tai orkesterit). Musiikkiopistoissa edistetään elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia musiikkiharrastuksessa, tarjotaan mahdollisuuksia esiintymiseen sekä luodaan pohja mahdollisille musiikkialan osaamista edellyttäville jatko-opinnoille.

Kunnalla on lakisääteinen velvoite järjestää taiteen perusopetuslain mukaista toimintaa kuntalaisille eri taidemuodoissa. Musiikin osalta tarjotaan laajan oppimäärän opetusta ostopalveluna Viitasalo-opistolta, jonka ylläpitäjänä on Saarijärven kaupunki.

Kunta järjestää opetuksen tarvitsemat tilat ja välineistöä Karstulassa tapahtuvaan opetukseen. Karstulan osuus Viitasalo-opiston vuositunneista on noin 24 %. Viitasalo-opistossa on nykyisin 21 karstusta lasta ja nuorta muskari- ja instrumenttiopinnoissa. Kunnan maksuosuus vuodelle 2026 muodostuu opetuksen ostopalvelusta sekä tilakustannuksista. Kunnalle kuuluva valtionosuus musiikin perusopetuksen tuottamiseen tuloutuu Viitasalo-opiston kautta.

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTAKULUT	-77 703	-74 940	-70 200	-6,3 %	4 740
TOIMINTAKATE	-77 703	-74 940	-70 200	-6,3 %	4 740

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Tavoitteet			
2. Karstula kuuluu ja näkyy			
Tavoite: Musiikkiopiston oppilaat esiintyvät avoimissa tilaisuuksissa ja eri yhteyksissä.			
Toimenpiteet	Musiikkiopiston oppilaat ovat mukana kansalaisopiston tilaisuuksissa ja tapahtumissa.		
	Musiikkiopiston toiminta näkyy päiväkodeissa ja koulussa vierailuin ja esityksin.		
Mittarit	Lähtö	Tavoite	Toteuma
tilaisuudet ja tapahtumat, lkm	2	3	
vierailut/esitykset, lkm	2	3	

3.3.7 TAITEEN PERUSOPETUS

Tehtäväalue: Taiteen perusopetus

Vastuhenkilö: kansalaisopiston rehtori

Toiminnan kuvaus: Taiteen perusopetusta on sitä säätelevän lain mukaisesti toteutettu eri taiteenalojen koulutus, jolla on valtakunnallinen ja paikallisesti vahvistettu taiteenalakohtainen opetussuunnitelma sekä kuhunkin taiteenlajiin koulutettujen ammattialaisten antama opetus. Taiteen perusopetuksen tavoitteena on antaa valmiuksia itseilmaisuun ja taiteenlajin ammatillisiin jatko-opintoihin.

Kunnalla on lakisääteinen velvoite järjestää taiteen perusopetuslain mukaista toimintaa kuntalaisille paikallisesti kohdentuvissa taidemuodoissa. Karstulassa tarjotaan taiteen perusopetusta musiikissa laajan oppimäärän mukaisesti ostopalveluna Viitasalo-opistolta, jonka ylläpitäjänä on Saarijärven kaupunki.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	972	2 100	2 100	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-2 471	-7 850	-7 800	-0,6 %	50
TOIMINTAKATE	-1 499	-5 750	-5 700	-0,9 %	50

3.3.8 KIRJASTO

Tehtäväalue: Kirjasto

Vastuhenkilö: kirjastonjohtaja

Toiminnan kuvaus: Yleinen kirjasto on lakisääteinen palvelu, joka kuuluu kuntien järjestämisvastuulle. Laissa määritellään yleisten kirjastojen keskeiset tehtävät, joihin kuuluu mm. pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisältöihin, monipuolisen ja uudistuvan kokoelman ylläpito, lukemisedistäminen, tietopalvelun tarjoaminen, ohjaus ja tuki tiedon hankintaan, käyttöön ja monipuoliseen lukutaitoon, tilojen tarjoaminen oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäminen.

Karstulan kirjasto kuuluu Keski-kirjastot-kimppaan, joka kattaa kaikki Keski-Suomen 22 kuntaa sekä Pirkanmaalta Kuhmoisten kunnan. Yhteisen kirjastojärjestelmän, verkkokirjaston ja viikoittaisten aineistokuljetusten ansiosta kuntalaisten käytössä on yli kahden miljoonan niteen kirjakokoelma kunnan oman aineiston lisäksi. Kuntalaiset pääsevät hyödyntämään myös vuonna 2024 toimintansa aloittanutta kuntien yhteistä, Kansalliskirjaston tuottamaa E-kirjastoa. E-kirjaston toiminta kehittyy jatkuvasti ja toistaiseksi se toimii vain puhelinsovelluksena.

Vuoden 2025 kestänyt kirjastotalon remontti päättynee alkuvuodesta 2026, jolloin myös omatoimikirjasto jatkettuine aukioloaikoineen tarjoaa jälleen asiakkaille pääsyn kirjastoon aamusta iltamyöhäiseen sekä viikonloppuisin. Monipuolinen viestintä ja aineistoesittelyt, tapahtumat ja käyttäjäkoulutukset edistävät asiakkaiden mahdollisuutta käyttää kirjaston palveluita laajasti ja omatoimisesti. Vuoden 2026 kuluessa on suunniteltu aloitettavan kotikirjastopalvelua uutena toimintamuotona. Kotikirjastopalvelun asiakkaaksi voi haakeutua silloin, jos kirjastossa käynnin esteenä on esimerkiksi korkea ikä, liikkumiseste, sairaus tai vamma. Palvelua on mahdollista tarjota noin kymmenelle hengelle kerrallaan, ja sen aloittamisesta tiedotetaan erikseen vuoden 2026 aikana.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	2 301	3 500	3 500	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-261 616	-274 740	-297 660	8,3 %	-22 920
TOIMINTAKATE	-259 315	-271 240	-294 160	8,5 %	-22 920

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Sivistyspalvelut					
Kirjasto	3	3	3	3	3

Tavoitteet		
2. Karstula kuuluu ja näkyy		
Tavoite: IKIS-luennot järjestetään kirjastolla avoimena ja maksuttomana tapahtumana kuntalaisille.		
Toimenpiteet	IKIS-luentojen maksuttomuus toteutetaan erikseen haettavalla opintoseteli rahoituksella (OKM/kirjastopalvelu- IKIS-luentojen toteuttaminen yhdessä kansalaisopiston kanssa.	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
IKIS-luennot, lkm	5	6
3. Hyvinvoiva Karstula		
Tavoite: Senioritoimintaa lisätään kirjastolla		
Toimenpiteet	Haetaan OKM:n hankerahoitusta kirjaston senioritoiminta -hankkeelle. Hankerahoituksella mahdollistettaisiin	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
kirjailijavierailut, lkm	2	3
kotikirjastopalvelun asiakkaat, lkm	0	6

3.3.9 KULTTUURIPALVELUT

Tehtäväalue: Kulttuuripalvelut

Vastuhenkilö: kulttuurivastaava

Toiminnan kuvaus: Kulttuuripalvelut perustuvat lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta (2019). Kulttuuritoiminta kattaa laajan kirjon taiteen, kulttuuriperinnön, median ja luovan työn palveluita ja tuotantoa. Toimialaan kuuluu sekä ammattimainen taiteellinen toiminta että kansalaisten osallistumista ja hyvinvointia edistävä harrastustoiminta. Monilla arkikielessä kulttuuritoimintaan kuuluvilla palveluilla on erillisiä lakeja, joiden perusteella niitä rahoitetaan, kuten kirjastot, museot ja vapaan sivistystyön sekä taiteen perusopetuksen oppilaitokset (mm. musiikkiopistot). Kuntien kulttuuritoimilain mukainen rahoitus muuhun kulttuuritoimintaan tulee osana kuntien yleistä valtionosuusrahoitusta.

Karstulan kunnan kulttuuritoimintaan sisältyy kuntalaisille suunnattu taiteiden tarjonta tapahtumien ja galleriatoiminnan sekä kulttuuriperinteiden ylläpitämisen eri muodoissa. Kunnantalo Himmelin taidegalleria, käsityöalan taitopajatoiminta sekä myymälä, kotiseutu- ja itsenäisyysjuhlat, konsertit ja monitaiteiset tapahtumat kuten Fieandt Fest ovat vuosittain toteutettavia kulttuurityön muotoja. Varhaiskasvatuksen ja koulun kulttuurityöhön liittyviä toimintatapoja pyritään vahvistamaan sekä erillisen kehittämissuunnitelman avulla että pitämällä koulun henkilöstössä yhdellä työntekijällä kulttuurivastuuhenkilön työosuutta.

Kulttuurityötä toteutetaan yhdessä yhdistysten ja järjestöjen kanssa, toimijoina hallinnollinen kulttuurivastaava (työosuus 10 % kokoaikaisesta työajasta) sekä osa-aikainen kulttuurityöntekijä (osa-aikaisuus 60 %) määräaikaisena vuoden 2026 loppuun.

Taitopajatoiminta on osa käsityöalalla tapahtuvaa kulttuuritoimintaa, joka toteuttaa kulttuuritoimilain 166/2019 3§:n velvoitteita. Erilaisissa matalan kynnyksen osallistumisen mahdollistavissa kädentaitojen työpajatapahtumissa opastetaan sekä perinteisten että ajassa pinnalla olevien kädentaitojen kokeilemisessa. Taitopajatoiminnalla ylläpidetään paikallista kädentaitokulttuurin säilymistä ja edistetään sen mukautumista kuntalaisten arkeen.

Keskeisimmät taitopajatoiminnan muodot ovat omatoimisen kangaspuilla kutomisen mahdollistaminen sekä teemoitetut työpajatapahtumat koriste-, käyttö- ja kodintekstiilien valmistuksessa. Taitopajatoiminnasta vastaa koulutettu tekstiilialan ammattilainen 50 % työosuudella, tarvittaessa työpajoissa ohjaajina toimivat eri kädentaitojen erikoisosaajat.

Käsityöalalla toimii kädentaitotuotteiden myymälä. Osana kunnan kunnan kulttuuripalveluja myymälätoiminta toteuttaa kulttuuritoimilain 3§:n kohtia 2, 3, 5 ja 6. Myyntituotteina ovat erilaiset Karstula-tuotteet sekä kunnan brändituotevalikoimasta että yksityishenkilöiden valmistamina teematuotteina. Valtaosa myytävistä tuotteista on myyntitileille tuotuja kädentaitotuotteita käyttökäyttötekstiileistä lahjatavaroihin. Myymälässä ei myydä käytettyjä tuotteita. Vain rajatusti myydään teollisesti valmistettuja tuotteita kuten erikoisemmat tekstiilityön materiaalit, matonkuteet ja -loimet sekä suppea valikoima tekstiilityön muita tarvikkeita. Myymälätoiminnan sekä taitopajatoiminnan vastuhenkilöt pyrkivät varmistamaan myytävien tuotteiden laadulliset ja tekniset ominaisuudet tarkoitustaan vastaaviksi. Myyntitilin muodostamiskorvaus (ns. hyllypaikkamaksu) pidetään kohtuullisena, jotta mahdollisimman monella ei-ammattillisesti toimivalla kädentaitojen

osaajalla olisi mahdollisuus tuoda tuotteita myyntiin. Myyntilituotteiden hinnoittelun perusteena on valmistajan ilmoittama ja hänelle tuotteen myynnistä hyvitetävä hinta sekä myymälälle tuleva 30 %:n provisio-osuus. Muiden myytävien tuotteiden hinnoittelussa noudatetaan kaupan alan yleisiä hinnoittelu- ja katekäytäntöjä.

Käsityötilon myymälä toimii myös viranomaisen valtuuttamana lupa-asiakirjojen luovutuspisteenä, jonka vaatimusten mukaisesti on järjestetty myymälätilan turvallisuus ja henkilökunnan vuosittainen koulutus viranomastehtävään. Myymälätoiminnasta vastaa myyntityön kokemuksen omaava kulttuurityöntekijä, jolla on 50 %:n työaika tähän tehtävään.

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	44 099	44 500	45 500	2,2 %	1 000
TOIMINTAKULUT	-113 233	-123 620	-118 190	-4,4 %	5 430
TOIMINTAKATE	-69 134	-79 120	-72 690	-8,1 %	6 430

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Sivistyspalvelut					
Kulttuuripalvelut	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7

Tavoitteet		
1. Kestävästi omavarainen Karstula		
Tavoite: Kestävä talous.		
Toimenpiteet	Käsityötilan myymälä on avoinna työvoimakustannusten mahdollistamissa rajoissa.	
	Lupa-asiakirjojen luovutuspalvelu pidetään kunnan palveluna.	
Mittarit		Lähtö
liikevaihto, muutos % ed. vuosi		2
Tavoite: Koulutuksen, kasvatuksen ja kulttuurin kestävä omavaraisuus.		
Toimenpiteet	Kutomo on omatoimikutojille käytettävissä ympärivuotisesti. Kansalaisopiston kudontakurssit hyödyntävät	
	Tuetaan kädentaitojen osaamista järjestämällä käsityötilalla perinteisten taitojen työpajoja.	
Mittarit		Lähtö
kädentaitotyöpajat, kpl/v		4
2. Karstula kuuluu ja näkyy		
Tavoite: Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen.		

Toimenpiteet	Kulttuuripalvelujen tarjonnalla tavoitetaan sekä kuntalaisia että kunnassa vierailevia.		
	Kulttuuripalvelut on mukana toteuttamassa seutukunnallista näkyvyyttä saatavaa tapahtumaa.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
kunnan järjestämät kulttuuritapahtumat, lkm		6	8
Tavoite: Taitopaja toimii paikallisen käsityöperinteen esille tuojana.			
Toimenpiteet	Taitopajalla järjestetään perinnekäsitöiden teemapäivä/teempäivät		
	Taitopajalla ylläpidetään kutomoa ja tekstiilityötilaa.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
teemapäivä, lkm		1	3
Tavoite: Käsityötilon myymälä toimii kädentaitajien tuotteille ja osaamiselle näkyvänä esilletulona.			
Toimenpiteet	Kädentaitojen edistäminen yhdessä taitopajan kanssa.		
	Myymälän aukioloajat palvelevat kuntalaisia.		
	Taitopajalla ylläpidetään kutomoa ja tekstiilityötilaa.		
3. Hyvinvoiva Karstula			
Tavoite: Kunta vahvistaa harrastamisen edellytyksiä			
Toimenpiteet	Käsityötilon taitopajatoiminta on monipuolisesti kädentaidoista kiinnostuneille tarjolla.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
käsityötilon muu käyttö myös myymälän ulkopuolisena aikana		5	10

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Käsityöalo					
TOIMINTAKULUT	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKATE	0	0	0	0,0 %	0

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Taitopajatoiminta					
TOIMINTATUOTOT	781	600	600	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-29 225	-31 200	-29 930	-4,1 %	1 270
TOIMINTAKATE	-28 444	-30 600	-29 330	-4,2 %	1 270

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Käsityöalan myymälä					
TOIMINTATUOTOT	14 738	13 900	13 900	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-28 600	-31 550	-30 020	-4,8 %	1 530
TOIMINTAKATE	-13 863	-17 650	-16 120	-8,7 %	1 530

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Kulttuuritoiminta					
TOIMINTATUOTOT	28 580	30 000	31 000	3,3 %	1 000
TOIMINTAKULUT	-55 408	-60 870	-58 240	-4,3 %	2 630
TOIMINTAKATE	-26 827	-30 870	-27 240	-11,8 %	3 630

3.3.10 NUORISOPALVELUT

Tehtäväalue: Nuorisopalvelut

Vastuhenkilö: sivistysjohtaja

Toiminnan kuvaus: Nuorisopalvelujen toimiala keskittyy nuorten kasvun, itsenäisyyden ja osallisuuden tukemiseen yhteiskunnassa sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantamiseen. Toiminta kattaa nuorisotilat, kerhot, leirit, etsivän nuorisotyön, koulunuorisotyön sekä digitaalisen nuorisotyön. Toiminnan keskeisenä tavoitteena on tarjota nuorille yhdenvertaisesti turvallisia aikuiskontakteja, auttaa heitä löytämään ratkaisuja elämän pulmiin ja väyliä tarvitsemiinsa palveluihin.

Nuorisopalveluiden toiminta perustuu nuorten terveiden elintapojen, päihteettömyyden, sosiaalisen vahvistamisen sekä turvallisen ja aktiivisen kasvu ympäristön tukemiseen ja kehittämiseen ennalta ehkäisevällä tavalla. Menetelminä ovat ohjattu nuorisotilatoiminta sekä nuorten osallisuuden tukeminen ohjaamalla nuorisovaltuustotoimintaa, järjestämällä retkiä, leirejä ja tapahtumia myös yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Nuorisopalveluissa työskentelee yksi nuorisotyöntekijä, kaksi etsivää nuoristyöntekijää sekä osa-aikainen (60 %) koulunuorisotyöntekijä määräaikaisena vuoden 2026 loppuun asti.

Koulunuorisotyö on koulussa tapahtuvaa nuorisotyötä, jonka tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja kehittymistä yhteisön jäsenenä. Koulunuorisotyön kohderyhmää ovat 5.–9. vuosiluokkien oppilaat. Toimintamuotoina ovat mm. välituntitoiminta, tukioppilastoiminta, ryhmäytymiset, nivelvaiheen tukeminen ja kohtaamispaikat sekä pienryhmätoiminta. Koulunuorisotyötä ohjaa nuorisolaki.

Koulunuorisotyöntekijän esihenkilönä toimii yhtenäiskoulun rehtori. Koulunuorisotyöntekijä kuuluu nuorisopalvelujen yhteiseen tiimiin.

Etsivä nuorisotyö on 15–19 vuotiaille tarkoitettua ennaltaehkäisevää ja korjaavaa toimintaa. Sen tarkoituksen on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja saattaa hänet oikeiden palveluiden piiriin sekä ohjata nuorta löytämään oma polku elämässä etenemiseen. Etsivä nuorisotyö perustuu nuorisolakiin (NL 2016, § 10-12) ja sen kuluihin haetaan kausittain valtion erityisavustusta. Karstulan kunnan etsivä nuorisotyö palvelee myös Kannonkoskella ja Kyyjärvellä kuntien välisen sopimuksen mukaisesti. Etsivä nuorisotyö tekee tiivistä yhteistyötä alueen eri toimijoiden kanssa ja kuuluu alueellisiin yhteistyöverkostoihin.

Etsivä nuorisotyö on kaikille alla 29-vuotiaille saatavissa oleva matalan kynnyksen palvelu, jonka toiminnot ovat nuorelle vapaaehtoisia ja maksuttomia. Etsivä työ tukee nuoren hyvinvointia ja osallisuutta.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	44 663	93 250	70 200	-24,7 %	-23 050
TOIMINTAKULUT	-182 979	-256 310	-237 700	-7,3 %	18 610
TOIMINTAKATE	-138 317	-163 060	-167 500	2,7 %	-4 440

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Sivistyspalvelut					
Nuorisopalvelut	3,8	3,6	3,5	3,5	3

Tavoitteet		
2. Karstula kuuluu ja näkyy		
Tavoite: NEET- nuorten ääni esille.		
Toimenpiteet	Hankkeiden ohjausryhmät (kohderyhmänä ent. asiakkaat).	
	Nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa mukanaolo.	
	Toimikuntien oppilashuoltoryhmiin osallistuminen.	
	Vanhempainiltoihin osallistuminen.	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
asiakkaat, lkm	1	1
tapahtumat, lkm	2	2
toimikuntien oppilashuoltoryhmät, lkm	2	3
vanhempainillat, lkm	4	4
3. Hyvinvoiva Karstula		
Tavoite: Kunta osallistaa kuntalaisia kunnan kehittämiseen.		

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028

74

Toimenpiteet	Nuorille tarkoitetun toiminnan kehittäminen.		
	Nuorisovaltuuston toiminta on aktiivista		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
nuorisovaltuuston edustaja on mukana päätöselimissä		4	4
nuorisovaltuuston omia kokoontumisia on säännöllisesti		4	6
Tavoite: Koululaisten ääni kuuluviin.			
Toimenpiteet	Tukioppilastoiminta aktivoituu.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
toiminnassa mukana olevat oppilaat, lkm		6	8

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Nuorisotoiminta					
TOIMINTATUOTOT	0	250	200	-20,0 %	-50
TOIMINTAKULUT	-71 932	-83 870	-88 100	5,0 %	-4 230
TOIMINTAKATE	-71 932	-83 620	-87 900	5,1 %	-4 280

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Muu nuorten leiritoiminta					
TOIMINTATUOTOT	0	10 000	10 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	0	-12 910	-12 910	0,0 %	0
TOIMINTAKATE	0	-2 910	-2 910	0,0 %	0

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Nuorisovaltuusto					
TOIMINTAKULUT	-884	-2 700	-3 230	19,6 %	-530
TOIMINTAKATE	-884	-2 700	-3 230	19,6 %	-530

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Koulunuorisotyön kehittäminen 2025					
TOIMINTATUOTOT	0	23 000	0	-100,0 %	-23 000
TOIMINTAKULUT	0	-39 790	-25 260	-36,5 %	14 530
TOIMINTAKATE	0	-16 790	-25 260	50,4 %	-8 470

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Etsivä nuorisotyö					
TOIMINTATUOTOT	0	60 000	60 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	0	-117 040	-108 200	-7,6 %	8 840
TOIMINTAKATE	0	-57 040	-48 200	-15,5 %	8 840

3.3.11 LIIKUNTAPALVELUT

Tehtäväalue: Liikuntapalvelut

Vastuhenkilö: sivistysjohtaja

Toiminnan kuvaus: Kuntien liikuntapalvelujen toimiala perustuu liikuntalakiin. Se kattaa kuntien ja muiden yhteisöjen tarjoamat palvelut, joilla edistetään terveyttä ja hyvinvointia liikunnan avulla, sisältäen sekä itse liikuntapaikkojen ylläpidon että erilaisten liikuntatuntien ja -ohjauksen järjestämisen eri ikäryhmille.

Liikuntapalveluja toteutetaan yhteistyössä kunnan ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Liikuntatoimintaa koordinoi ja osin toteuttaa kunnan liikuntasihteerin, jonka tehtävä Karstulan kunnassa on 1.8.2025 alkaen osa-aikainen (30 %). Liikunta- ja ulkoilupaikkojen hoito järjestetään kunnan teknisen palvelukeskuksen työnä.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	6 183	1 700	0	-100,0 %	-1 700
TOIMINTAKULUT	-264 994	-286 040	-245 950	-14,0 %	40 090
TOIMINTAKATE	-258 811	-284 340	-245 950	-13,5 %	38 390

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Sivistyspalvelut					
Liikuntapalvelut	1	1	0,3	0,3	0,3

Tavoitteet		
2. Karstula kuuluu ja näkyy		
Tavoite: Karstulaan luodaan valtakunnallista näkyvyyttä saava tapahtuma.		
Toimenpiteet	Liikuntapalvelut on toteuttamassa laajempaa näkyvyyttä saavaa tapahtumaa.	
	Liikuntapalvelut ovat osallisena maakunnallisen tai valtakunnallisen tapahtuman toteutuksessa.	
Mittarit		Lähtö Tavoite
tapahtuma, lkm		1 2
3. Hyvinvoiva Karstula		
Tavoite: Uuden ulkoilutapahtuman toteutus.		
Toimenpiteet	Liikuntapalvelut tuottaa yhdessä kolmannen sektorin tai yritysten kanssa uudenlaisen ulkoilutapahtuman.	
Mittarit		Lähtö Tavoite
tapahtuma, lkm		0 1

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Liikuntatoiminta					
TOIMINTATUOTOT	1 803	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-64 348	-67 380	-62 150	-7,8 %	5 230
TOIMINTAKATE	-62 545	-67 380	-62 150	-7,8 %	5 230

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Liikuntapaikat					
TOIMINTAKULUT	-184 414	-203 660	-183 800	-9,8 %	19 860
TOIMINTAKATE	-184 414	-203 660	-183 800	-9,8 %	19 860

3.4 TEKNINEN PALVELUKESKUS

Vastuhenkilö: tekninen johtaja

Toimiala sisältää: Teknisen palvelukeskuksen toimielin on tekninen lautakunta. Sen tehtävänä on huolehtia, että tekninen palvelukeskus järjestää kuntastrategian mukaisesti viranomais-, tila-, kunnallistekniikka-, mittaus- ja yksityistiepalvelut.

Toimialan kuvaus: Teknisen palvelukeskuksen perustehtävänä on toteuttaa ja tukea kunnan sisäistä ja ulkoista palvelutuotantoa ja vastata oman toimialansa hallinnon, yhdyskuntateknisten palvelujen, kiinteistötoimen, kunnan rakennusvalvonnan, ympäristöhoidon viranomaistehtävistä ja jätehuollon valvontatehtävistä sekä vesi- ja viemärlaitoksen toiminnasta.

Päävastuualueen talousarvio sisältää tarkemmin esiteltävien eri tehtäväalueiden käyttötalouden lisäksi euronääräisesti pienet määrärahavaraudet väestönsuojeluun ja öljyvahinkojen torjuntaan (yhteensä 1830 euroa).

Ulkoinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	2 754 132	2 552 930	2 502 400	-2,0 %	-50 530
Myyntituotot	872 100	852 760	884 290	3,7 %	31 530
Maksutuotot	5 039	5 500	5 500	0,0 %	0
Tuet ja avustukset	66 238	30 000	0	-100,0 %	-30 000
Muut toimintatuotot	1 810 755	1 664 670	1 612 610	-3,1 %	-52 060
Valmistus omaan käyttöön	90 033	99 000	99 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-4 404 960	-4 145 490	-4 518 220	9,0 %	-372 730
Henkilöstökulut	-1 100 872	-1 147 070	-1 121 100	-2,3 %	25 970
Palvelujen ostot	-1 073 941	-1 052 110	-1 476 310	40,3 %	-424 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-828 696	-785 860	-763 560	-2,8 %	22 300
Avustukset	-110 038	-89 000	-115 000	29,2 %	-26 000
Muut toimintakulut	-1 291 413	-1 071 450	-1 042 250	-2,7 %	29 200
TOIMINTAKATE	-1 560 795	-1 493 560	-1 916 820	28,3 %	-423 260
Poistot ja arvonalentumiset	-1 694 181	-1 634 000	-1 581 550	-3,2 %	52 450
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-3 254 976	-3 127 560	-3 498 370	11,9 %	-370 810

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	4 949 771	4 741 870	4 544 490	-4,2 %	-197 380
Myyntituotot	1 400 578	1 413 730	1 425 750	0,9 %	12 020
Maksutuotot	5 039	5 500	5 500	0,0 %	0
Tuet ja avustukset	66 238	30 000	0	-100,0 %	-30 000
Muut toimintatuotot	3 477 916	3 292 640	3 113 240	-5,4 %	-179 400
Valmistus omaan käyttöön	90 033	99 000	99 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-4 751 541	-4 516 350	-4 889 900	8,3 %	-373 550
Henkilöstökulut	-1 100 872	-1 147 070	-1 121 100	-2,3 %	25 970
Palvelujen ostot	-1 377 462	-1 393 500	-1 820 210	30,6 %	-426 710
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-858 826	-803 030	-780 340	-2,8 %	22 690
Avustukset	-110 038	-89 000	-115 000	29,2 %	-26 000
Muut toimintakulut	-1 304 342	-1 083 750	-1 053 250	-2,8 %	30 500
TOIMINTAKATE	288 264	324 520	-246 410	-175,9 %	-570 930
Poistot ja arvonalentumiset	-1 694 181	-1 634 000	-1 581 550	-3,2 %	52 450
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-1 405 917	-1 309 480	-1 827 960	39,6 %	-518 480

Ulkoisen/Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Ulkoisen					
TOIMINTATUOTOT	2 754 132	2 552 930	2 502 400	-2,0 %	-50 530
Valmistus omaan käyttöön	90 033	99 000	99 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-4 404 960	-4 145 490	-4 518 220	9,0 %	-372 730
TOIMINTAKATE	-1 560 795	-1 493 560	-1 916 820	28,3 %	-423 260
Sisäinen					
TOIMINTATUOTOT	2 195 639	2 188 940	2 042 090	-6,7 %	-146 850
TOIMINTAKULUT	-346 581	-370 860	-371 680	0,2 %	-820
TOIMINTAKATE	1 849 059	1 818 080	1 670 410	-8,1 %	-147 670

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Tekninen palvelukeskus					
Kiinteistöjen hallinto ja hoito	11,1	10,6	10,1	10,1	10,1
Mittaustoiminta	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Tekninen hallinto	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
Vesi- ja viemärlaitos	3,9	3,85	4,35	4,35	4,35
Yhdyskuntatekniset palvelut	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Ympäristöpalvelut	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Yhteensä	20,45	19,9	19,9	19,9	19,9

3.4.1 TEKNISET PALVELUT

Tehtäväalue: Tekninen hallinto

Vastuhenkilö: tekninen johtaja

Toiminnan kuvaus: Tekninen hallinto vastaa sujuvasta päätöksenteosta lautakunta- ja virkamiestasolla kunnan strategian, hallintosäännön ja valtakunnallisten määräysten mukaan, huolehtii palvelukeskuksen toiminnan talouden ja organisaation kehittämisestä sekä seuraa toiminnan toteutuksia ja tuloksia. Hallinnon tehtävänä on myös huolehtia yhteyksistä ja yhteistyöstä muiden hallinnonalojen ja yhteistyötahojen kanssa. Tekniseen hallintoon sisältyy keskeisten toimialojen toimisto- ja hallintotehtävät sekä kunnan rakennushankkeiden yleissuunnittelu, ohjaus ja valvonta.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	3 146	2 300	2 300	0,0 %	0
Valmistus omaan käyttöön	5 233	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-144 862	-141 700	-148 210	4,6 %	-6 510
TOIMINTAKATE	-136 483	-139 400	-145 910	4,7 %	-6 510

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Tekninen palvelukeskus					
Tekninen hallinto	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25

Tavoitteet			
1. Kestävästi omavarainen Karstula			
Tavoite: Kestävä talous			
Toimenpiteet	Talouden seuranta on säännöllistä		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
Talouden seuranta säännöllisin kuukausitoteuman raportein tekniselle lautakunnalle		11	10

3.4.2 MITTAUSTOIMINTA

Tehtäväalue: Mittaustoiminta

Vastuhenkilö: ympäristösihteeri/mittausteknikko

Toiminnan kuvaus: Mittaustoiminta huolehtii keskitetysti kunnan mittaustoimesta. Käytössä on neljän kunnan yhteinen GPS-mittauskalusto sekä kunnan oma mittausohjelmisto. Kunnan omistamien maa-alueiden ja kaavojen maastoon merkitseminen, omien soranotto- ym. suunnitelmiin liittyvien maastomittausten tekeminen, uusien johtolinjojen kartoittaminen ja tallentaminen. Naapurikuntien tarvitsemat mittaukset yhteisellä mittauslaitteistolla tehdään laskutustyönä. Asemakaavan pohjakartan kartoitusmittaukset valvoo ja pohjakartan hyväksyy Saarijärven kaupungin maanmittausinsinööri. Yksityisille tehtävät mittauspalvelut tehdään resurssien mukaan vahvistetun taksan mukaisesti.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	4 745	4 210	4 340	3,1 %	130
Valmistus omaan käyttöön	6 199	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-22 480	-27 050	-27 640	2,2 %	-590
TOIMINTAKATE	-11 536	-22 840	-23 300	2,0 %	-460

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Tekninen palvelukeskus					
Mittaustoiminta	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

Tavoitteet	
1. Kestävästi omavarainen Karstula	
Tavoite: Kestävää taloutta yhteistyöllä muiden kuntien kanssa	
Toimenpiteet	Mittauspalvelua tarjotaan kunnan omiin mittaustarpeisiin sekä yhteistyökunnille, yhteinen GPS-laite.

Mittarit	Lähtö	Tavoite
Oman kunnan ja yhteistyökuntien mittaustyöt	100	100

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Mittaustoiminta					
TOIMINTATUOTOT	2 429	2 380	2 030	-14,7 %	-350
Valmistus omaan käyttöön	6 199	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-17 800	-23 350	-23 940	2,5 %	-590
TOIMINTAKATE	-9 172	-20 970	-21 910	4,5 %	-940

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Kuntien yhteinen GPS-laitteisto					
TOIMINTATUOTOT	2 317	1 830	2 310	26,2 %	480
TOIMINTAKULUT	-4 680	-3 700	-3 700	0,0 %	0
TOIMINTAKATE	-2 363	-1 870	-1 390	-25,7 %	480

3.4.3 YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT

Tehtäväalue: Yhdyskuntatekniset palvelut

Vastuhenkilö: yhdyskuntateknikko

Toiminnan kuvaus: Yhdyskuntatekniset palvelut huolehtivat kunnan hallinnoimien liikenneväylien, ulkoliikuntapaikkojen ja yleisten alueiden kunnossapidosta, saneerauksesta ja uudisrakentamisesta kustannustehokkaasti turvallisuus ja ympäristö huomioiden.

Yhdyskuntatekniikan tehtävänä on liikenneväylien liikennöitävyyden varmistaminen, ulkoliikuntapaikkojen ylläpitäminen ja yleisten alueiden hoidon järjestäminen sekä kaatopaikkojen jälkihoidosta huolehtiminen. Tehtävä toteutetaan oman organisaation sekä julkisten ja yksityisten palveluntuottajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä.

Kaavateitä, kunnan omistamia liikenneväyliä, ulkoliikuntapaikkoja, puistoja ja ulkoilualueita rakennetaan ja ylläpidetään hyväksyttyjen tasovaatimusten pohjalta. Kaavateiden perusparannuksia ja päällystämisiä toteutetaan aluekokonaisuuksina.

Yksityisteiden perusparannus- ja kunnostushankkeita tuetaan (0-2 tietä/vuosi). Valtionavustusta saaviin hankkeisiin annetaan kunnan avustusta enintään 30 % talousarviossa olevan määrärahan puitteissa. Muihin enintään 75 % erillisillä päätöksillä. Isoista hankkeista tehdään erillispäätökset. Tiekuntien omavastuusosuus on vähintään 20 %. Perusparannusavustuksen määräraha vuoden 2026 talousarviossa on 25 000 euroa. Yksityisteiden kunnossapidon avustaminen hoito- ja kustannustason seuranta ja tiekuntien toiminnan kehittäminen. Avustusperusteena on tien vähimmäispituus 500 m ja vakituinen asunto tien varrella. Tehtävä toteutetaan pääosin omana työnä. Kunnossapidon määräraha vuoden 2026 talousarviossa on 90 000 euroa.

Valtion tiepolitiikan seuranta (tiehankkeet, yleisten teiden hoitotaso ja muutosesitykset). Liikenneturvallisuusryhmä kokoontuu 1–2 kertaa vuodessa. Karstula osallistuu Pohjoisen Keski-Suomen liikenneturvallisuus-suunnitelmien laadintaan.

Tievalaistuslinjoja rakennetaan ja ylläpidetään kirkonkylän alueella ja sivukylillä. Valoja valmistaudutaan uusia uudella valaisintekniikalla toimiviksi.

Ulkoliikuntapaikat, uimarannat ja uimapaikat, venevalkamat rakennetaan ja ylläpidetään yleisten tasoväestöjen pohjalta. Liikuntapaikkojen hoito tuotetaan ostopalveluna sivistyslautakunnalle.

Löytöeläinpalvelu, eläinten tilapäinen hoito, järjestetään ostopalveluna.

Kunnan omistamia **sora-alueita** ja murskevarastoa hyödynnetään kunnan omissa rakennuskohteissa.

Konekeskus palvelee muita toimintoja: konetyön myynti kunnan omiin kohteisiin sekä yksityisille ja yhteisöille resurssien sallimissa puitteissa teknisen lautakunnan hyväksymin taksoin.

Jätehuollon osalta tehtävänä on Lampisuon suljetun kaatopaikka-alueen jälkitarkkailu.

Ajankohtaiset tie- ja yleisten alueiden suunnitelmat:

Vuoden 2026 aikana toteutetaan investointiohjelman mukaiset hankkeet/toimenpiteet.

Ulkoiset ja Sisäiset	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	220 128	203 090	199 130	-1,9 %	-3 960
Valmistus omaan käyttöön	3 931	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-598 499	-513 790	-569 720	10,9 %	-55 930
TOIMINTAKATE	-374 439	-310 700	-370 590	19,3 %	-59 890

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Tekninen palvelukeskus					
Yhdyskuntatekniset palvelut	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3

Tavoitteet		
1. Kestävästi omavarainen Karstula		
Tavoite: Kunta vahvistaa ja kehittää digitalisaatiota.		
Toimenpiteet	Kunta kehittää vesi- ja viemärlaitoksen automaatiojärjestelmiä ja kyberturvallisuutta. Vesihuollon kehittämissuunnitelman päivittäminen.	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
Automaation laajennuksen kolmas vaihe. Kyber- ja toimintaturvallisuutta parannetaan	0	1
Päivittäminen usean vuoden aikana, %	0	33
2. Karstula kuuluu ja näkyy		
Tavoite: Edistää kuntalaisten hyvinvointia sekä vetovoiman lisääminen.		
Toimenpiteet	Kunta kohottaa keskusta-alueen viihtyisyyttä.	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
Kunta toteuttaa keskustan puistojen ja yleisten alueiden peruskorjaukset ja siistimiset		
3. Hyvinvoiva Karstula		
Tavoite: Ylläpidetään kuntalaisten hyvinvointia.		
Toimenpiteet	Järjestetään yhteiset palaverit eri tahojen kanssa. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelman laatiminen.	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
Järjestetään yhteistyöpalaverit eri tahojen kanssa vähintään kaksi kertaa vuodessa.	2	2
Toteutetaan mahdollisesti saatavan valtion avustuksen tuella.	0	1

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Kaavatiet					
Valmistus omaan käyttöön	357	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-172 412	-157 850	-163 470	3,6 %	-5 620
TOIMINTAKATE	-172 055	-157 850	-163 470	3,6 %	-5 620

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Kirkonkylän teiden valaistus					
TOIMINTATUOTOT	550	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-24 139	-21 000	-18 000	-14,3 %	3 000
TOIMINTAKATE	-23 590	-21 000	-18 000	-14,3 %	3 000

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Sivukylien teiden valaistus					
TOIMINTAKULUT	-14 098	-8 150	-8 650	6,1 %	-500
TOIMINTAKATE	-14 098	-8 150	-8 650	6,1 %	-500

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Puistojen ja torien kp.					
TOIMINTATUOTOT	206 750	202 360	182 500	-9,8 %	-19 860
TOIMINTAKULUT	-215 228	-214 240	-198 450	-7,4 %	15 790
TOIMINTAKATE	-8 478	-11 880	-15 950	34,3 %	-4 070

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Uimarantojen kunnossapito					
TOIMINTATUOTOT	734	730	730	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-7 904	-11 620	-11 840	1,9 %	-220
TOIMINTAKATE	-7 170	-10 890	-11 110	2,0 %	-220

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Sora-alueet					
TOIMINTATUOTOT	2 565	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-3 175	-3 260	-160	-95,1 %	3 100
TOIMINTAKATE	-610	-3 260	-160	-95,1 %	3 100

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Palvelutoiminta					
TOIMINTATUOTOT	9 529	15 900	15 900	0,0 %	0
Valmistus omaan käyttöön	3 574	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-43 215	-42 460	-45 380	6,9 %	-2 920
TOIMINTAKATE	-30 112	-26 560	-29 480	11,0 %	-2 920

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Löytöeläimet					
TOIMINTAKULUT	-3 387	-3 450	-3 450	0,0 %	0
TOIMINTAKATE	-3 387	-3 450	-3 450	0,0 %	0

YKSITYISTIET

Vastuuhenkilö: Yksityisteiden vastuuhenkilönä toimii ympäristösihteeri/mittausteknikko ja liikenneturvallsuustyön vastuuhenkilönä toimii yhdyskuntateknikko.

Toiminnan kuvaus: Tehtäväalueen tavoitteena on kuntalaisten liikenneyhteyksien turvaaminen, tieolojen ja tieverkon kehittäminen sekä liikenneturvallsuustyön edistäminen. Sen vastuuhenkilöinä toimivat ympäristösihteeri/mittausteknikko ja yhdyskuntateknikko.

Yksityisteiden perusparannus- ja kunnostushankkeita tuetaan (1-2 tietä / vuosi). Valtionavustusta saaviin hankkeisiin annetaan kunnan avustusta enintään 30 % määrärahan puitteissa, muihin enintään 75 % erillisillä päätöksillä. Isoista hankkeista tehdään erillispäätökset. Tie kuntien omavastuuosuus vähintään 20 %.

Yksityisteiden kunnossapidon avustaminen, hoito- ja kustannustason seuranta ja tie kuntien toiminnan kehittäminen. Avustusperusteena tien vähimmäispituus 500 m ja vakituinen asunto tien varrella.

Valtion tiepolitiikan seuranta (tiehankkeet, yleisten teiden hoitotaso ja muutosesitykset). Liikenneturvallsuustyö suunnitelman mukaisilla painopistealueilla ja turvallisuusriskien kartoittaminen. Liikenneturvallsuustyöryhmä kokoontuu 1-2 kertaa vuodessa. Karstula osallistuu Pohjoisen Keski-Suomen liikenneturvallsuussuunnitelmien laadintaan.

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTAKULUT	-114 939	-94 220	-120 320	27,7 %	-26 100
TOIMINTAKATE	-114 939	-94 220	-120 320	27,7 %	-26 100

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Tavoitteet			
4. Elinvoimainen Karstula			
Tavoite: Kunnan haja-asutusalueen infran ylläpitäminen elinvoimaisena			
Toimenpiteet	Infran pitäminen hyvässä kunnossa myös haja-asutusalueella, kunta avustaa yksityisteitä kunnossapidossa ja		
Mittarit	Lähtö		Tavoite
Toteutuneet kunnossapitoavustukset, %	100		100
Toteutuneet perusparannushankkeet, kpl	0		1

3.4.4 KIINTEISTÖJEN HALLINTO JA HOITO

Tehtäväalue: Kiinteistöjen hallinta ja hoito

Vastuuhenkilö: tekninen johtaja, kiinteistöinsinööri

Toiminnan kuvaus: ”Kiinteistöllä tarkoitetaan kiinteistörekisteriin kiinteistönä merkittyä maa- tai vesialueen omistuksen yksikköä. Kiinteistöön kuuluvat sillä sijaitsevat kiinteistön omistajan omistamat rakennukset ja kiinteät laitteet.” Tilastokeskus.

Kunnan suorassa omistuksessa on noin 200 kiinteistöä, joilla sijaitsee noin 100 rakennusta. Rakennusten yhteenlaskettu kerrosala on noin 46 000 m². Kirjanpidollisesti kiinteistöt on jaettu teollisuuskiinteistöihin, sivistystoimen, sosiaali- ja terveystoimen, muihin vuokrattaviin kiinteistöihin sekä vesi- ja viemärlaitoksen kiinteistöihin. Kiinteistönhoidon toimintaa ohjaa huoltokirjaohjelma, joka tehostaa kiinteistöjen suunnitelmallista kunnossapitoa. Lisäksi sähköisesti tehdään kiinteistöjen palvelupyynnöt, joihin reagoidaan tarpeen mukaisesti.

Kiinteistöhallinnon vastuulla on huoltaa, korjata ja rakennuttaa kunnan palveluja ylläpitävät tilat. Vastuualue kuuluu tekniselle palvelukeskukselle. Päävastuussa ovat tekninen johtaja rakentamattomista kiinteistöistä ja uudiskohteista, yhdyskuntateknikko vesi- ja viemärlaitoksen sekä liikuntapaikkojen kiinteistöistä ja kiinteistöinsinööri muista kiinteistöistä. Toisten palvelukeskusten toimijat ovat kunnan tiloissa sisäisellä vuokralalla. Muita vuokralaisia ovat muun muassa Keski-Suomen Hyvinvointialue ja useat elinkeinonharjoittajat sekä yksityiset henkilöt.

Vuonna 2026 Ropotilla tehdään peruskorjausta sekä tilamuutoksia työpajan toimintoja varten. Vanhan terveysaseman purkaminen aloitetaan.

Siivouspalvelut

Siivouspalvelu huolehtii kunnan omassa toiminnassa olevien kiinteistöjen siivouksesta, Yhtenäiskoulun, kirjaston, päiväkotien, liikuntahallin, Himmelin, Kruukkilan, Ropotin, nuorisotilan ja Heikintuvan, jätevedenpuhdistamon valvomon ja liikuntapaikkojen pukutilojen puhtaanapidosta siivoustyön mitoituksen mukaisesti. Siivouspalvelut toteutetaan omana palvelutuotantona, pienessä määrin käytetään ostopalvelua.

Siivouspalveluiden tavoitteena on tuottaa palvelu taloudellisesti sekä huolehtia kiinteistön käyttäjille eri tilatyypin ja käyttöasteen mukainen puhtaustaso. Siistit ja puhtaat tilat luovat tilojen käyttäjille viihtyvyyttä, hygieenisyyttä sekä käyttöturvallisuutta. Laitoshuoltajat toimivat kiinteistöhuollon kanssa yhteistyössä huomioiden kiinteistön huolto- ja korjaustarpeita. Siivouspalvelut tuotetaan ja hankitaan keskitetysti tehokkaan suunnittelun ja siivousmitoituksen mukaisesti laatutaso huomioiden.

Siivouspalveluiden toimintaa ohjataan kestävän kehityksen näkökulmat huomioiden, hyödyntämällä uusia teknologisia ratkaisuja sekä kehittämällä uusia tehokkaita toimintatapoja.

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	3 760 708	3 606 780	3 415 430	-5,3 %	-191 350
Valmistus omaan käyttöön	69 666	99 000	99 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-3 063 436	-2 913 860	-3 264 540	12,0 %	-350 680
TOIMINTAKATE	766 938	791 920	249 890	-68,4 %	-542 030

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Henkilöstöresurssit (HTV)					
Tekninen palvelukeskus					
Kiinteistöjen hallinto ja hoito	11,1	10,6	10,1	10,1	10,1

Tavoitteet		
3. Hyvinvoiva Karstula		
Tavoite: Kunta panostaa kaikkien kuntalaisten hyvinvointiin		
Toimenpiteet	Siivouspalvelut toteutetaan laadukkaasti palvelusopimusten mukaisina.	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
asiakastytyväisyyskyselyt toteutetaan kaikille asiakasryhmille kerran vuodessa	1	1
Tavoite: Kunta panostaa kunnan kiinteistöjen käyttäjien hyvinvointiin.		
Toimenpiteet	Kiinteistöjenhallinta ja -hoito toteutetaan laadukkaasti	
Mittarit	Lähtö	Tavoite

Asiakastytyväisyyskysely kerran vuodessa		1	1
4. Elinvoimainen Karstula			
Tavoite: Karstulan kunta optimoi kunnan omistamat kiinteistöt vastaamaan palvelutuotannon tarpeita.			
Toimenpiteet	Kiinteistöjen optimointi		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
Kiinteistöstrategian päivitys		0	1

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Kiinteistöjen hallinto					
TOIMINTAKULUT	-74 737	-80 650	-78 180	-3,1 %	2 470
TOIMINTAKATE	-74 737	-80 650	-78 180	-3,1 %	2 470

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Teollisuuskiinteistöt					
TOIMINTATUOTOT	622 641	494 810	455 910	-7,9 %	-38 900
TOIMINTAKULUT	-210 335	-133 380	-135 510	1,6 %	-2 130
TOIMINTAKATE	412 306	361 430	320 400	-11,4 %	-41 030

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Sosiaali- ja terveystoimen kiinteistöt					
TOIMINTATUOTOT	653 544	636 620	635 500	-0,2 %	-1 120
TOIMINTAKULUT	-533 473	-470 570	-980 080	108,3 %	-509 510
TOIMINTAKATE	120 071	166 050	-344 580	-307,5 %	-510 630

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Sivistystoimen kiinteistöt					
TOIMINTATUOTOT	1 698 689	1 699 190	1 541 320	-9,3 %	-157 870
TOIMINTAKULUT	-1 453 926	-1 413 160	-1 343 010	-5,0 %	70 150
TOIMINTAKATE	244 763	286 030	198 310	-30,7 %	-87 720

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Muut vuokrattavat kiinteistöt					
TOIMINTATUOTOT	507 222	473 110	476 100	0,6 %	2 990
Valmistus omaan käyttöön	69 666	99 000	99 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-511 090	-532 030	-436 960	-17,9 %	95 070
TOIMINTAKATE	65 798	40 080	138 140	244,7 %	98 060

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Siivouspalvelut					
TOIMINTATUOTOT	278 613	303 050	306 600	1,2 %	3 550
TOIMINTAKULUT	-279 875	-284 070	-290 800	2,4 %	-6 730
TOIMINTAKATE	-1 262	18 980	15 800	-16,8 %	-3 180

3.4.5 VESIHUOLTOLAITOS

Tehtäväalue: Vesihuoltolaitos

Vastuhenkilö: yhdyskuntateknikko

Toiminnan kuvaus: Vesi- ja viemärlaitoksen tehtävänä on hoitaa keskitetty talousveden hankinta ja jakelu sekä viemärlaitostoiminta määritellyillä toiminta- ja kehittämisalueilla, kunnan omistaman vesihuoltoverkoston ja sen laitteistojen hoitaminen, rakentaminen ja saneeraaminen. Vesi- ja viemärlaitostoiminta toteutetaan kunnan omana työnä. Talousarviossa toiminta on eriytetty laskennalliseksi taseyksiköksi. **Vesihuoltolaitoksen eriytetty tulos- ja rahoituslaskelma esitetään talousarviokirjassa.** Vesi- ja viemärlaitoksen vastuuhenkilönä toimii yhdyskuntateknikko. Vesi- ja viemärlaitoksella on kunnan alueella kuusi vedenottoa, **vuonna 2024 toimitettiin vettä noin 174 178 m³.** Kuivattu puhdistamoliete kompostoidaan tois- taiseksi aumakompostointialueella Peränevalla. Vesi- ja viemärlaitos tarjoaa suunnittelu- ja rakentamispalveluja kunnan muille palvelukeskuksille, yksityisille ja yhteisöille resurssien sallimissa puitteissa lautakunnan hyväksymin taksoin.

Ajankohtaiset vesihuollon suunnitelmat ja toteutukset:

Uuden vedenottamon suunnittelua jatketaan. Vesi- ja viemärlaitoksen automaation laajentaminen, kyber- ja toimintaturvallisuuden parantaminen jatkuu. Vesijohtoverkoston runkoventtiilien saneerausta sekä viemäriverkoston vuotovesimittauksia jatketaan.

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	954 445	903 290	916 490	1,5 %	13 200
Valmistus omaan käyttöön	5 003	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-624 976	-566 430	-570 060	0,6 %	-3 630
TOIMINTAKATE	334 472	336 860	346 430	2,8 %	9 570

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Tekninen palvelukeskus					
Vesi- ja viemärlaitos	3,9	3,85	4,35	4,35	4,35

Tavoitteet		
1. Kestävästi omavarainen Karstula		
Tavoite: Kunta vahvistaa ja kehittää digitalisaatiota.		
Toimenpiteet	Kunta kehittää vesi- ja jätevesilaitoksen automaatiojärjestelmiä ja kyberturvallisuutta.	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
Automaation saneerauksen kolmas vaihe.	0	1

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoisen ja Sisäisen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Vesilaitos					
TOIMINTATUOTOT	448 368	424 970	428 180	0,8 %	3 210
Valmistus omaan käyttöön	1 340	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-251 355	-238 520	-242 570	1,7 %	-4 050
TOIMINTAKATE	198 353	186 450	185 610	-0,5 %	-840

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Viemärlaitos					
TOIMINTATUOTOT	506 077	478 320	488 310	2,1 %	9 990
Valmistus omaan käyttöön	3 663	0	0	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-373 622	-327 910	-327 490	-0,1 %	420
TOIMINTAKATE	136 118	150 410	160 820	6,9 %	10 410

3.4.6 YMPÄRISTÖPALVELUT

Tehtäväalue: Ympäristöpalvelut

Vastuuhenkilö: ympäristösihteeri/mittausteknikko

Toiminnan kuvaus: Ympäristöpalvelut sisältävät rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun sekä ympäristöterveydenhuollon ja eläinlääkinnän palvelukokonaisuudet.

Rakennustarkastus

Lakisääteisen rakennusvalvonnan tavoitteena on edistää turvallisen, terveellisen, viihtyisän, taloudellisen ja eri väestöryhmien tarpeet tyydyttävän toiminta- ja asuinympäristön luomista. Tehtäväalueen vastuuhenkilönä toimii rakennustarkastaja.

Rakennusvalvontaviranomainen valvoo kaavojen noudattamista, huolehtii rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoo rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Rakennuslupien sekä rakentamiseen liittyvien lupien, ilmoitusten ja lausuntojen valmistelut ja päätöksenteot. Rakentamisaikaiset tarkastus-, valvonta- ja seurantatehtävät. Rakentamisen ja kiinteistöjen tietopalvelut. Kunnan rakennusmääräysten ja -ohjeiden valmiste-
lutehtävät, sekä kaavojen valmistelussa avustaminen.

Rakennustarkastuksen palvelut ostetaan 1.1.2024 alkaen Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimelta, joka toimii palveluntuottajana. Vastuukuntana toimii Viitasaaren kaupunki.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu vastaa kunnan lakisääteisistä ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä samalla kannustamalla kuntalaisia toimimaan aktiivisesti ympäristönsuojelu huomioiden. Tehtäväalueen vastuuhenkilönä toimii ympäristösihteeri/mittausteknikko.

Vuosittain käsitellään 2–5 ympäristölupaa, maa-aineslupia tarpeen mukaan, annetaan lausuntoja eri viranomaisissa vireillä oleviin hakemuksiin ja valituksiin, toteutetaan ympäristölupien valvontasuunnitelman mukaista valvontaa. Jätehuollon valvonta. Pääjärven vähäarvoisen kalan hoitopyynnissä pidetään väli vuosi pienentyneen saalismäärän vuoksi.

Ympäristöterveydenhuolto ja eläinlääkintä

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimelta, vastuukuntana Viitasaaren kaupunki ostettavat ympäristöterveysvalvonnan ja eläinlääkinnän ja eläinsuojelun suojelun kustannukset siirtyivät 1.1.2023 teknisen lautakunnan alaiseen talousarvioon. Aikaisempina vuosina kustannukset esitetty sosiaali- ja terveystoimen palvelualueella.

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	6 599	6 300	6 800	7,9 %	500
TOIMINTAKULUT	-295 881	-309 230	-307 900	-0,4 %	1 330
TOIMINTAKATE	-289 282	-302 930	-301 100	-0,6 %	1 830

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Henkilöstöresurssit (HTV)	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Tekninen palvelukeskus					
Ympäristöpalvelut	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6

Tavoitteet		
2. Karstula kuuluu ja näkyy		
Tavoite: Kunnan brändin kirkastaminen ja vetovoiman lisääminen		
Toimenpiteet	Karstula tunnetaan hyvinvoivasta ympäristöstään ja luonnostaan. Kunnan ympäristö ja luonto ovat veto- ja pi-	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
Jätevedenpuhdistamon puhdistustulosta seurataan ympäristöluvan ehtojen mukaisella	14	14

Tehtäväalueen määrärahat kustannuspaikoittain

Ulkoisen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Rakennustarkastus					
TOIMINTAKULUT	-59 108	-76 300	-65 200	-14,5 %	11 100
TOIMINTAKATE	-59 108	-76 300	-65 200	-14,5 %	11 100

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Ympäristönsuojelu					
TOIMINTATUOTOT	6 599	6 300	6 800	7,9 %	500
TOIMINTAKULUT	-39 144	-36 130	-33 200	-8,1 %	2 930
TOIMINTAKATE	-32 545	-29 830	-26 400	-11,5 %	3 430

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Ympäristöterveydenhuolto ja eläinlääkintä					
TOIMINTAKULUT	-197 628	-196 800	-209 500	6,5 %	-12 700
TOIMINTAKATE	-197 628	-196 800	-209 500	6,5 %	-12 700

3.4 KONSERNIN YHTIÖT JA NIILLE ASETETTAVAT TAVOITTEET

3.4.1 YLEISET PERIAATTEET

Vuoden 2015 alusta voimaan tullut kuntalaki (410/2015) korostaa kunnan ja kuntakonsernin tarkastelua kokonaisuutena. Kuntalain 47 §:n mukaan kunnan tulee omistajaohjauksella huolehtia siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön tai yhteisön hallintoon ja toimintaan.

Karstulan kuntakonsernin taloushallinnon palvelut on tuotettu viime vuosina keskitetysti konsernipalvelukeskuksen työnä. Vuonna 2026 palveluntuotanto jatkuu edellisten vuosien tapaan toimintoja edelleen kehittämällä ja yhdenmukaistamalla.

Kunnanvaltuuston 7.4.2025 hyväksymä konserniohje sisältää tarkemmat ohjeet omistajaohjauksen toteuttamisesta Karstulan kuntakonserniin kuuluville tytäryhteisöille. Konserniohjauksen sisältö on määritelty konserniohjeissa ja vastuut määräytyvät kunnanvaltuuston hyväksymän hallintosäännön mukaisesti.

Konserniyhtiöitä sitoo kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeiset tavoitteet ja konserniohjauksen periaatteet:

Kunnanvaltuuston hyväksymä kulloinkin voimassa oleva kuntastrategia on kunnan toiminnan ja talouden keskeinen lähtökohta. Konserniyhtiöiden tulee toiminnassaan ottaa huomioon ja edistää kuntastrategian tavoitteita. Kunnan ja kuntakonsernin taloutta hoidetaan edelleen niin, että tavoitteena on olla riittävän vahva peruskunta järjestämään tarvittavat kuntapalvelut kuntalaisille. Tavoitteiden toteutumista seurataan tilinpäätöksen mukaisen vuosikatteen ja muiden tunnuslukujen avulla, laatimalla keskeisistä päätöksistä vaikuttavuuden arviointi sekä tarkastelemalla, miten aiemmat, keskeisten päätösten vaikuttavuuden arvioinnit ovat toteutuneet. Lisäksi yhtiöiden hallitukset vastaavat sisäisestä valvonnasta omalta osaltaan.

Kunnanhallitus ohjaa kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden ja yhteisöjen toimintaa konserniohjeen periaatteiden mukaisesti. Konserniohjauksen periaatteiden toteutumista arvioidaan tilinpäätöksen ja erillisten info-tilaisuuksien tietojen pohjalta.

Karstulan kunnan tytäryhteisöt ja kuntayhtymäosuudet

Tytäryhteisöt ja niiden omistukset	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus	Konsernin omistusosuus
Kehittämissyhtiö Karstulanseutu Oy	Karstula	100,00 %	
Karstulan Vuokra-asunnot Oy	Karstula	100,00 %	
Karstulan Lämpöverkko Oy	Karstula	100,00 %	
As Oy Vuokrakelsa	Karstula	100,00 %	
Puulaakson Energia Oy	Karstula	37,30 %	74,10 %
Karsera Oy	Karstula	99,00 %	
As Oy Vuokrakarstu	Karstula	68,00 %	
Kuntayhtymät			
Äänekosken ammatillisen koulutuksen ky	Äänekoski	4,20 %	
Keski-Suomen liitto	Jyväskylä	1,25 %	

3.4.2 TALOUDEN JA TOIMINNAN VASTUUT

Yhtenäiskoulu ja Soteku-keskus on rakennettu Kuntarahoituksen kiinteistöleasingillä. Vuonna 2021 valmistuneen yhtenäiskoulun leasingvelka vuoden 2025 lopussa 10,7 miljoonaa euroa ja velan lyhennys vuonna 2026 on yhteensä 306 000 euroa. Sopimus päättyy 1.8.2041 jäännösarvon ollessa 3,9 miljoonaa euroa.

Vuonna 2022 valmistuneen Soteku-keskuksen leasingvelka on vuoden 2025 lopussa 5 miljoonaa euroa ja velan lyhennys vuonna 2026 on yhteensä 133 000 euroa. Sopimus päättyy 1.7.2042 jäännösarvon ollessa 1,8 miljoonaa euroa. Muilta osin kunnan vastuut liittyvät taselainoihin annettuihin takauksiin konserniyhtiöille ja Karstulan Hyvinvointipalvelusäätiölle.

MERKITTÄVIMMÄT VASTUUT	€ TPA 2025 31.12.2025	€ TA 2026 31.12.2025
Takaukset konserniyhtiöiden puolesta	2 180 135	2 022 727
Karstulan Vuokra-asunnot Oy	1 925 797	1 837 331
Karstulan Lämpöverkko Oy	144 849	96 575
As Oy Karstulan Vuokrakelsa	109 489	88 821
Takaukset muiden kuin konserniyhtiöiden puolesta	157 493	114 974
Karstulan Hyvinvointipalvelusäätiö	157 493	114 974
Leasingvuokravastuut	15 738 510	15 300 303
Yhtenäiskoulu	10 710 272	10 404 503
Soteku-keskus	5 028 238	4 895 800

3.4.3 MUUT VASTUUT

Tiedossa ei ole muita vastuuta.

3.4.4 KEHITTÄMISYHTIÖ KARSTULANSEUTU OY

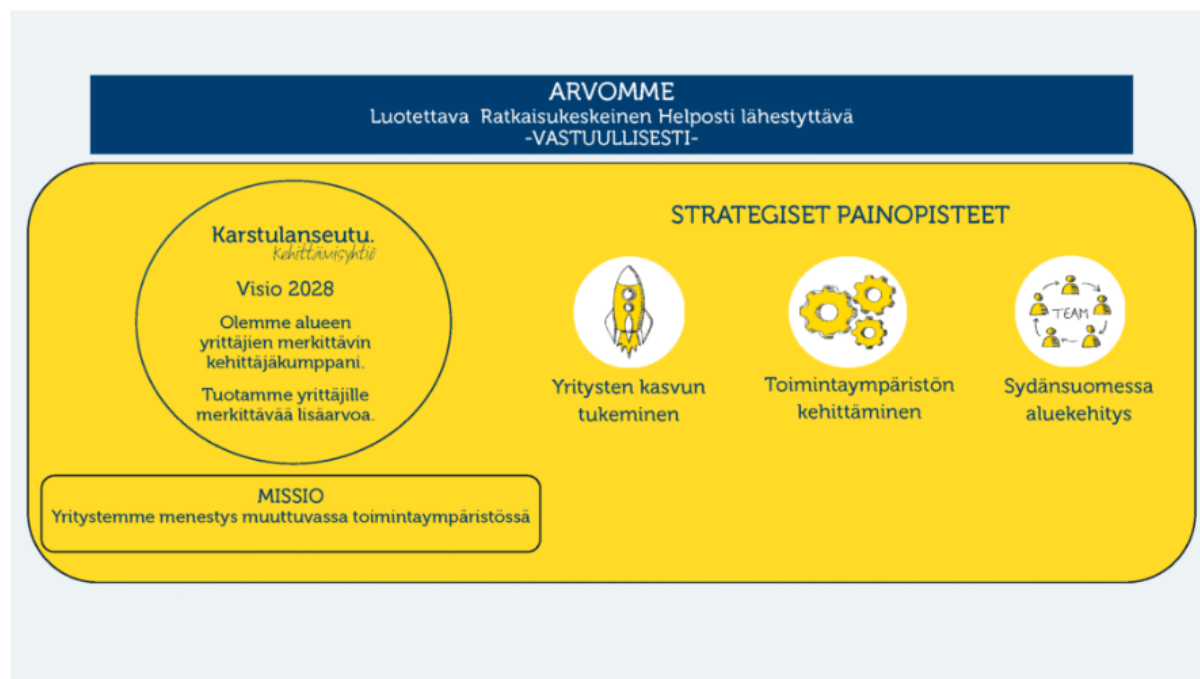
Vastuuhenkilö: toimitusjohtaja

Kuvaus: Kehittämisyritys Karstulanseutu Oy on perustettu vuonna 1990. Karstulan kunta omistaa 100 % yhtiön osakkeista. Yhtiön tehtävänä on edistää Karstulan kunnan elinkeinoelämää ja monipuolistaa sen rakennetta. Tässä tarkoituksessa yritys voi toimia yhteistyössä myös Karstulan kunnan ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhtiön tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa osakkeenomistajilleen. Yhtiön henkilöstö on yritysten ja elinkeinoelämän kehittämisessä ja ylläpitämisessä olevien sidosryhmien käytettävissä Karstulan elinkeinoelämän kannalta merkittävissä hankkeissa ja toimenpiteissä.

Konserniohjaus

Yhtiökokousasiat käydään läpi kunnanhallituksessa toimitusjohtajan selostuksen pohjalta ja annetaan ohjeet yhtiökokousedustajalle. Elinkeino- ja yritysasioita käsitteleviä infoja pidetään ajankohtaisten hankkeiden yhteydessä kunnanhallitukselle yhtiökokousasioiden lisäksi 2–3 kertaa vuodessa sekä kunnanvaltuustoinfo vähintään kerran vuodessa. Puulaakson sijoituksen neuvottelukunta toimii ohjeensa mukaisesti yhteistyöelimenä.

Strategia 2026 – merkittävin kehittäjäkumppani

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Tavoitteet		
2. Karstula kuuluu ja näkyy		
Tavoite: Kehittämisyrhtiön toiminta kuuluu ja näkyy.		
Toimenpiteet	Kehittämisyrhtiö on positiivisesti esillä tiedotusvälineissä 5 kertaa.	
4. Elinvoimainen Karstula		
Tavoite: Karstula sijoittuu kuntabarometrissä kokoluokassaan kymmenen parhaan joukkoon Suomessa.		
Toimenpiteet	Kehittämisyrhtiön toimintaedellytysten varmistaminen.	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
Kehittämisyrhtiön rahoitus turvattu		

3.4.5 KARSTULAN VUOKRA-ASUNNOT OY

Vastuuhenkilö: toimitusjohtaja

Kuvaus: Karstulan Vuokra-asunnot Oy on perustettu vuonna 2000. Karstulan kunta omistaa 100 % yhtiön osakkeista. Yhtiön tehtävänä on toteuttaa kunnan asuntopolitiikkaa ylläpitämällä monipuolista ja kohtuuhintaista vuokra-asuntokantaa Karstulan kunnassa.

Yhtiö rakennuttaa, omistaa ja hallinnoi kiinteistöjä ja vuokratonteilla olevia rakennuksia. Ostaa ja vuokraa alueita, rakennuksia ja huoneistoja, antaa vuokralle kiinteistöjä ja huoneistoja sekä harjoittaa kiinteistöjen vuokratonteilla olevien rakennusten isännöinti- ja huoltotoimintaa.

Yhtiöllä on rakennuksia 19 kpl, joista asuintaloja 15 kpl ja muita rakennuksia 4 kpl (huoltorakennukset). Huoneistoja on yhteensä 77 kpl ja autopaikkoja 118 kpl. Vuoden 2025 Käyttöaste 73,8 % ja on heikkenemässä.

Yhtiössä tehdään strategiatyötä laadittujen kiinteistöjen kuntoarvioiden pohjalta, jotta yhtiö pystyy säilyttämään toimintakykynsä myös tulevaisuudessa. Yhtiön isännöintitehtävät hoitaa AK-isännöinti Oy.

Yhtiön taloudellisen aseman parantamiseksi yhtiön tulee tehdä toimenpiteitä ylläpitokustannusten vähentämiseksi ja käyttöasteen parantamiseksi. Tämä voidaan toteuttaa esim. myymällä tai purkamalla asuntoja.

Konserniohjaus

Kunnanhallitus esittää yhtiökokoukselle yhtiön hallituksen jäsenet. Yhtiökokousasiat käydään läpi kunnanhallituksessa toimitusjohtajan selostuksen pohjalta ja annetaan ohjeet yhtiökokousedustajalle. Yhtiön keskeisistä asioista annetaan infoa kunnanhallitukselle yhtiökokousasioiden käsittelyn yhteydessä.

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Tavoitteet			
4. Elinvoimainen Karstula			
Tavoite: Kestävä talous.			
Toimenpiteet	Kunnan väestökehitys ennakoidaan ja hallitaan.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
tilinpäätös		0	
Tavoite: Kunnan väestökehitys ennakoidaan ja hallitaan.			
Toimenpiteet	Päätöksen asuntohakemuksesta saa viikon kuluessa hakemuksen jättämisestä. Asuntojen vuokrausaste on vä-		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
vuokrausaste, %		0	

3.4.6 KARSTULAN LÄMPÖVERKKO OY

Vastuuhenkilö: toimitusjohtaja

Kuvaus: Karstulan Lämpöverkko Oy on perustettu vuonna 1999. Karstulan kunta omistaa 100 % yhtiön osakkeista. Yhtiö toimii kaukolämmön jakeluyhtiönä Karstulan kunnan alueella.

Yhtiöllä on kaukolämmönjakeluverkostoa hallussaan n. 23 km ja asiakkaita 150. Lämpöä toimitetaan pienistä omakotitaloista suuriin teollisuuskiinteistöihin. Lämpölaitoksen asiakkaat maksavat tilaamastaan lämpötehosta liittymismaksun ja perusmaksun sekä käyttämästään lämpöenergiasta kulutusmaksun. Liittymismaksun ja perusmaksun suuruus riippuu tilausvesivirrasta (m³/h). Tilausvesivirtaa laskettaessa käytetään uuden asuinrakennuksen ominaiskulutuksena 25 W/m³. Nimellisjäähdytyksenä käytetään 55°C.

Konserniohjaus

Kunnanhallitus ehdottaa yhtiökokoukselle yhtiön hallituksen jäsenet. Yhtiökokousasiat käydään läpi kunnanhallituksessa toimitusjohtajan tai yhtiön hallituksen puheenjohtajan selostuksen pohjalta ja annetaan ohjeet yhtiökokousedustajalle. Mahdollisten periaateratkaisujen yhteydessä pidetään infoja kunnanhallitukselle sekä kunnanvaltuustolle.

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Tavoitteet			
1. Kestävästi omavarainen Karstula			
Tavoite: Energiaomavaraisuus.			
Toimenpiteet	Yhtiön kannalta taloudellisesti liitettävissä olevat kiinteistöt liitetään kaukolämmön piiriin.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
uudet liittymät, kpl/v		2	
Tavoite: Kestävä talous.			
Toimenpiteet	Energian hinnan taso alueellisesti kilpailukykyinen, pienehkö osingonjako omistajille.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
energianhinta, E/MWh, alv 0 % 1.1.2025		84,65	
Suomen energian keskihinta, E/MWh, alv 0 % 1.1.2025		90,75	
energianhinta, E/MWh, alv 0 % 1.1.2026		84,65	
Suomen energian keskihinta, E/MWh, alv 0 % 1.1.2026		90,75	

3.4.7 PUULAAKSON ENERGIA OY

Vastuhenkilö: toimitusjohtaja

Kuvaus: Puulaakson Energia Oy on perustettu vuonna 1999. Yhtiön omistavat Karstulan kunta 37,3 %, Karstulan Lämpöverkko Oy 36,8 % (Karstulan kunnan suora omistus yhtiöstä on 74,1 %) ja Honkarakenne Oyj 25,9 %. Yhtiö tuottaa ekologista ja hinnaltaan kilpailukykyistä energiaa Puulaakson yrityksille ja Karstulan kuntakeskukseen. Sermet Oy:n toimittama voimalaitos valmistui vuonna 2000.

Voimalaitoksen energialähteenä käytetään metsäteollisuuden sivutuotteena syntyvää biopohjaista puupolttoainetta ja metsähaketta. Voimalaitoksen teho on 16 MW, josta sähköntuotannon osuus on 2,3 MW. Varavoimaa yhtiöllä on käytettävissä 12 MW. Lämmön ja sähkön lisäksi laitos tuottaa prosessihöyryä Puulaakson yrityksille. Biopohjaisia polttoaineita yhtiö käyttää vuositasolla n. 34 000 MW.

Konserniohjaus

Kunnanhallitus esittää yhtiökokoukselle kunnan edustajat yhtiön hallituksen jäseniksi. Yhtiökokousasiat käydään läpi kunnanhallituksessa toimitusjohtajan tai yhtiön hallituksen puheenjohtajan selostuksen pohjalta ja annetaan ohjeet yhtiökokousedustajalle. Mahdollisten periaateratkaisujen yhteydessä pidetään infoja kunnanhallituksella ja kunnanvaltuustolle.

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Tavoitteet		
1. Kestävästi omavarainen Karstula		
Tavoite: Kestävä talous.		
Toimenpiteet	Kaukolämpöenergian tuottaminen osakassopimuksen mukaisesti omakustannusperiaatteella Karstulan Lämpö-	
	Yhtiön toiminta taloudellisesti kannattavaa kattaen käyttö- sekä investointikustannukset.	
Mittarit	Lähtö	Tavoite
energian hinta, €/MWh alv 0 %	0	
hintavertailu	0	

3.4.8 KARSTULAN SEUDUN RAVITSEMUSPALVELUT KARSERA OY

Vastuhenkilö: toimitusjohtaja

Kuvaus: Yhtiö on perustettu 7.11.2022 ja se on aloittanut toimintansa vuoden 2023 alusta hyvinvointialueuudistuksen myötä. Karstulan kunta omistaa yhtiön osakkeista 99 % ja Keski-Suomen Hyvinvointialue 1 % (hallituspaikka). Yhtiön palvelukseen siirtyi kunnan ravitsemuspalveluiden henkilöstö. Henkilöstöä on 14 vakituista ja 1 määräaikainen työntekijä.

Yhtiön tarkoitus on ruoan tuotannon turvaaminen kunnan omien yksiköiden asiakkaille sekä Karstulassa toimivien hyvinvointialueen yksiköiden asiakkaille sekä työpaikkojen säilyminen Karstulassa. Ruokaa pakataan

ja kuljetetaan 9–10 eri kohteeseen. Ruoan kuljetukseen on käytössä vuoden 2026 alusta leasing sähköauto. Ateriat tuotetaan yhdessä keittiössä yhtenäiskoulun tiloissa, jossa yhtiö toimii vuokralaisena. Lähellä tuotetut ateriapalvelut turvaavat omalta osaltaan myös huoltovarmuuden häiriötilanteissa.

Yhtiön asiakkaita ovat lapset, nuoret, vanhukset ja kunnan henkilökunta. Päivittäin tarjotaan n. 200 annosta aamupalaa ja n. 650 annosta lounasta koulussa, päiväkodeissa ja hyvinvointialueen toimipaikoissa. Hyvinvointialueen asumispalveluyksiköissä päivällistä tarjotaan päivittäin n. 120 annosta.

Ruoanvalmistuksessa suositetaan suomalaista lihaa sekä muita kotimaisia elintarvikkeita. Lähellä tuotettuja elintarvikkeita löytyy ruokalistalta mm. perunan, juureksien ja leivän osalta myös luomutuotteiden osuutta ruoanvalmistuksessa tullaan lisäämään. Ruokahävikistä kerätään jatkuvasti seurantatietoa ja tavoitteena on hävikin määrän vähentäminen. Keinoja hävikin vähentämiseen mietitään yhdessä asiakkaiden kanssa mm. Lanttu Leikkaa -viikot oppilaiden toteuttamana sekä toiveruokakyselyjen tuloksia huomioiden.

Konserniohjaus

Kunnanhallitus esittää yhtiökokoukselle yhtiön hallituksen jäsenet. Yhtiökokousasiat käydään läpi kunnanhallituksessa toimitusjohtajan tai yhtiön hallituksen puheenjohtajan selostuksen pohjalta ja annetaan ohjeet yhtiökokousedustajalle. Mahdollisten periaateratkaisujen yhteydessä pidetään infoja kunnanhallitukselle sekä kunnanvaltuustolle.

Talousarvion 2026 ja suunnitelmavuosien 2027–2028 perustelut

Tavoitteet			
1. Kestävästi omavarainen Karstula			
Tavoite: Omavaraisuus ruoantuotannossa			
Toimenpiteet	Suositaa lähiruoan käyttöä.		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
tiedottaminen ja uusien toimittajien kartoitus		1	1
Tavoite: Kestävä talous.			
Toimenpiteet	Luomuruoan lisääminen ruoantuotannossa		
	Ruokahävikin vähentäminen		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
Lanttu Leikkaa viikot kpl/v.		1	2
hävikkiruoan myynti krt/vko.		3	3
biovaaka käytössä päivittäin		1	1
3. Hyvinvoiva Karstula			
Tavoite: Terveellinen ja maittava ruoka			
Toimenpiteet	Toiveruokakyselyn tulosten huomioiminen ruokalistassa		
Mittarit		Lähtö	Tavoite
toiveruokakysely krt/v		1	1

3.4.9 AS OY VUOKRAKELSA, AS OY VUOKRAKARSTU

Vastuuhenkilö: isännöitsijä

Kuvaus: Yhtiöt ovat asuntoja vuokraavia asunto-osakeyhtiöitä Karstulan kunnassa. Asunto Oy Karstulan Vuokrakelsa on 15 huoneiston kerrostalo, joka on valmistunut vuonna 1981. Karstulan kunta omistaa yhtiöstä 100 %.

Asunto Oy Karstulan Vuokrakarstu on 17 huoneiston kerrostalo, joka on valmistunut vuonna 1976. Karstulan kunta omistaa yhtiöstä 68 %. Kiinteistöillä on ikää 43 ja 48 vuotta. Yhtiön hallitusten 5-vuotiskorjaustarveselvityksessä esitettyjä korjauksia jatketaan molemmissa yhtiöissä suunnitelmallisesti. Yhtiön isännöintitehtävät hoitaa Ak-Isännöinti Oy.

Konserniohjaus

Kunnanhallitus esittää yhtiökokoukselle kunnan edustajat yhtiöiden hallituksen jäseniksi. Yhtiökokousasiat käydään läpi kunnanhallituksessa isännöitsijän selostuksen pohjalta ja annetaan ohjeet yhtiökokousedustajalle. Yhtiön keskeisistä asioista annetaan infoa kunnanhallitukselle yhtiökokousasioiden käsittelyn yhteydessä.

3.4.10 MUUT KARSTULAN KUNNAN KANNALTA KESKEISET YHTEISÖT

Karstulan kunnan konserniohjaukseen ja -talouteen sekä edunvalvontaan liittyen keskeisiä, viralliseen kuntakonserniin kuuluvia yhteisöjä ovat Keski-Suomen liitto sekä Äänekosken ammatillisen koulutuksen kunta-yhtymä. Kuntakonserniin kuulumattomia yhteisöjä ovat mm. Karstulan hyvinvointipalvelusäätiö, Pohjoisen Keski-Suomen Verkkopalvelu Oy, Pohjoisen Keski-Suomen musiikkiopisto, Sammakkokangas Oy, Sydän-Suomen jätelautakunta ja Keski-Suomen Valokuituverkot Oy.

Konserniohjaus

Näiden yhteisöjen osalta konserniohjauksesta vastaava luottamushenkilötoimielin on määritelty hallintosäännöllä. Keskeinen periaate toiminnan ja talouden ohjauksessa on Karstula strategia sekä yleinen toiminnallistamistaloudellisuus. Konserniohjauksessa tulee huomioida tiivis ja säännöllinen hallinnollinen yhteistyö.

4. TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmassa esitetään tulo-rahoituksen riittävyys käyttötalouden menoihin ja poistoihin. Kunnan omat tulot ja valtion rahoitus muodostavat kunnan rahoitusjärjestelmän. Kunnan tärkeimmät tulolähteet ovat verotulot ja valtionosuudet.

Toimintatuotot Karstulan kunnan ulkoiset toimintatuotot vuonna 2026 ovat 3,4 M€. Toimintatuotot sisältävät myyntituottoja 1,4 M€, tukia ja avustuksia 0,2 M€, vuokratuottoja 1,6 M€ ja muita toimintatuottoja 0,1 M€. Myyntituottoihin (vesi- ja jätevesimaksut) on huomioitu indeksitarkistukset 5 % vuosille 2026–2028.

Toimintakulut Karstulan kunnan ulkoiset toimintakulut vuonna 2026 ovat 14,2 M€. Kunnan suurin yksittäinen meno-erä on henkilöstökulut 7,1 M€. Palveluiden ostoihin on talousarviossa varattu 4,1 M€, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroihin ostoihin 1,0 M€, avustuksiin 0,7 M€ ja vuokratuloihin 1,2 M€. Vuonna 2026 on palvelujen ostoihin varattu määräraha kiinteistöjen purkukustannuksiin yhteensä 0,5 M€, suunnitelmavuosille on huomioitu indeksitarkistukset 2 %.

Henkilöstökulut Karstulan kunnan henkilöstökulut vuonna 2026 ovat 7,1 M€. Henkilöstökulut laskevat vuoden 2025 talousarvioon nähden 3,5 % (0,3 M€). Palkkojen ja palkkioiden lasku 2,7 % vaikka palkkakustannuksiin on arvioitu 3,5 %:n korotus vuodelle 2026. Henkilösivukulujen lasku on 7,0 % mihin vaikutti vakuutusten kilpailuttamisen johdosta tapahtunut lakisääteisen tapaturmavakuutusmaksuosuuden merkittävä lasku. Vuosien 2027–2028 henkilöstökuluihin on huomioitu kunta-alan sopimuskorotukset vuositasolla noin 3 %.

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Toimintatuotot/Toimintakulut, %

Tunnusluku kuvaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista. Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Verotulot on huomioitu vuosien 2026–2028 osalta viimeisimmän kuntaliiton ennusteen mukaan ja vuoden 2025 toteuman perusteella. Kiinteistöverossa on huomioitu verotulojen kasvu uusien, vuonna 2024 valmistuneiden tuulivoimaloiden osalta.

Valtionosuudet on huomioitu kuntaliiton 26.11.2025 julkaiseman ennusteen mukaisena vuodelle 2026. Valtionosuusuu-
distuksen kaatumisen myötä vuosille 2027–2028 on valtionosuuden määrä arvioitu vuoden 2026 mukaan.

Korkokulut laskevat vuosien 2026–2028 osalta kunnan lainamäärän pienentyessä. Lyhytaikaista kuntatodistustalainaa on vuonna 2025 lyhennetty yhteensä 3 M€.

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen tunnusluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulo-rahoitus on riittävä.

Vuosikate/Poistot, %

Kun tunnusluvun arvo on vähintään 100 %, oletetaan kunnan tulo-rahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä investointitasoa pitkällä aikavälillä.

Tulo-rahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen kun vuosikate alittaa poistot. Jos vuosikate on negatiivinen kunnan tulo-rahoitus heikko.

Vuosikate, €/asukas

Tunnuslukujen laskennassa käytetään tulevien vuosien asukasmääränä Tilastokeskuksen julkaisemia väestöennusteen tietoja.

Suunnitelman mukaiset poistot on huomioitu vuosille 2026–2028 käyttöomaisuuskirjanpidon mukaisena huomioiden vuoden 2025 investoinnit sekä vuosien 2026–2028 investointisuunnitelman mukaiset hankkeet ja niiden arvioidut poistot.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulo-rahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määritellä sen perusteella. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään.

Tilikauden tulos vuodelle 2026 on 778 000 € ylijäämäinen ja suunnitelmavuodet 2027–2028 ovat myös ylijäämäiset.

4.1 TULOSLASKELMA ULKOINEN

Ulkoinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	4 014 698	3 640 430	3 367 630	3 349 720	3 373 390
Myyntituotot	1 511 783	1 457 860	1 382 920	1 365 010	1 388 680
Maksutuotot	81 419	78 900	78 300	78 300	78 300
Tuet ja avustukset	430 870	287 700	184 200	184 200	184 200
Muut toimintatuotot	1 990 626	1 815 970	1 722 210	1 722 210	1 722 210
Valmistus omaan käyttöön	90 033	114 000	114 000	114 000	114 000
TOIMINTAKULUT	-13 731 433	-14 026 820	-14 242 830	-14 012 770	-14 307 460
Henkilöstökulut	-7 445 533	-7 367 800	-7 107 370	-7 302 750	-7 521 840
Palvelujen ostot	-3 260 820	-3 725 730	-4 124 470	-3 701 440	-3 775 470
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 069 373	-1 034 890	-1 045 000	-1 041 480	-1 079 580
Avustukset	-440 851	-637 040	-720 740	-720 580	-684 050
Muut toimintakulut	-1 514 856	-1 261 360	-1 245 250	-1 246 520	-1 246 520
TOIMINTAKATE	-9 626 703	-10 272 390	-10 761 200	-10 549 050	-10 820 070
Verotulot	8 466 595	9 249 000	9 741 000	9 691 000	9 877 000
Valtionosuudet	3 670 123	3 875 040	3 570 720	3 570 720	3 570 720
Rahoitustuotot ja -kulut	-346 508	-212 500	-156 220	-157 670	-157 650
Korkotuotot	88 547	43 000	51 000	51 000	51 000
Muut rahoitustuotot	58 178	32 500	36 000	35 030	35 050
Korkokulut	-493 233	-285 000	-242 900	-242 900	-242 900
Muut rahoituskulut	0	-3 000	-320	-800	-800
VUOSIKATE	2 163 508	2 639 150	2 394 300	2 555 000	2 470 000
Poistot ja arvonalentumiset	-1 815 200	-1 683 150	-1 616 300	-1 762 000	-1 762 000
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 815 200	-1 683 150	-1 616 300	-1 762 000	-1 762 000
TILIKAUDEN TULOS	348 308	956 000	778 000	793 000	708 000
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	348 308	956 000	778 000	793 000	708 000

Suoritteet ja tunnusluvut	TP2024	TA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Toimintatulot / Toimintamenot, %	29,4	26,2	23,8	24,1	23,8
Vuosikate / Poistot, %	119,2	156,8	148,1	145	140,2
Vuosikate, euro/asukas	605	758	702	763	752
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)	4 475 269	5 431 269	6 209 269	7 002 269	7 710 269
Asukasmäärä vuoden lopussa	3 575	3 481	3 412	3 347	3 285

4.2 TULOSLASKELMA ULKOINEN JA SISÄINEN

Ulkoinen ja Sisäinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
TOIMINTATUOTOT	6 442 570	6 067 440	5 652 790	-6,8 %	-414 650
Myyntituotot	2 267 134	2 252 900	2 163 450	-4,0 %	-89 450
Maksutuotot	86 383	82 900	82 300	-0,7 %	-600
Tuet ja avustukset	430 870	287 700	184 200	-36,0 %	-103 500
Muut toimintatuotot	3 658 183	3 443 940	3 222 840	-6,4 %	-221 100
Valmistus omaan käyttöön	90 033	114 000	114 000	0,0 %	0
TOIMINTAKULUT	-16 159 306	-16 453 830	-16 527 990	0,5 %	-74 160
Henkilöstökulut	-7 445 533	-7 367 800	-7 107 370	-3,5 %	260 430
Palvelujen ostot	-3 982 789	-4 503 600	-4 888 220	8,5 %	-384 620
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 103 590	-1 052 060	-1 061 780	0,9 %	-9 720
Avustukset	-445 816	-641 040	-724 740	13,1 %	-83 700
Muut toimintakulut	-3 181 578	-2 889 330	-2 745 880	-5,0 %	143 450
TOIMINTAKATE	-9 626 703	-10 272 390	-10 761 200	4,8 %	-488 810
Verotulot	8 466 595	9 249 000	9 741 000	5,3 %	492 000
Valtionosuudet	3 670 123	3 875 040	3 570 720	-7,9 %	-304 320
Rahoitustuotot ja -kulut	-346 508	-212 500	-156 220	-26,5 %	56 280
Korkotuotot	268 307	53 000	166 000	213,2 %	113 000
Muut rahoitustuotot	90 596	65 000	68 500	5,4 %	3 500
Korkokulut	-672 993	-295 000	-357 900	21,3 %	-62 900
Muut rahoituskulut	-32 417	-35 500	-32 820	-7,5 %	2 680
VUOSIKATE	2 163 508	2 639 150	2 394 300	-9,3 %	-244 850
Poistot ja arvonalentumiset	-1 815 200	-1 683 150	-1 616 300	-4,0 %	66 850
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 815 200	-1 683 150	-1 616 300	-4,0 %	66 850
TILIKAUDEN TULOS	348 308	956 000	778 000	-18,6	- 178 000
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	348 308	956 000	778 000	-18,6 %	-178 000

4.3 VEROTULOT

Ulkoinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Verotulot	8 466 595	9 249 000	9 741 000	5,3 %	492 000
Kunnan tulovero	5 523 679	5 558 000	5 951 000	7,1 %	393 000
Kiinteistövero	1 807 823	2 574 000	2 570 000	-0,2 %	-4 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 135 093	1 117 000	1 220 000	9,2 %	103 000
	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
verotulot 1000 €	8 464	9 249	9 741	9 691	9 877
verotulot €/as.	2 370	2 657	2855	2895	3007
muutos, €/as.	87	287	198	40	112
muutos, %	26,2	12,1	7,5	1,4	3,9
asukasluku	3 573	3 481	3 412	3 347	3 285
muutos	-52	-92	-69	-65	-62

4.4 VALTIONOSUUDET

Ulkoinen	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	Muutos,% TA2025/2026	Muutos,€ TA2025/2026
Valtionosuudet	3 670 123	3 875 040	3 570 720	-7,9 %	-304 320
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus	1 219 282	1 489 660	1 325 750	-11,0 %	-163 910
Verotuloihin perustuva valtionos. tasaus	1 643 871	1 707 350	1 622 100	-5,0 %	-85 250
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionos.	3 662	103 590	65 480	-36,8 %	-38 110
Verotulomenetysten kompensatio	803 308	574 440	557 390	-3,0 %	-17 050
	TP 2024	MTA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
valtionos. 1000 €	3 670	3 875	3 571	3 571	3 571
valtionos. €/as.	1 027	1 113	1 047	1 067	1 087
muutos, €/as.	-207	86	-67	20	20
muutos, %	-16,8	8,4	-6,0	1,9	1,9
asukasluku	3 573	3 481	3 412	3 347	3 285
muutos	-52	-92	-69	-65	-62

5. INVESTOINTIOSA

Investointisuunnitelma on laadittu vuosille 2026–2028. Suunnitelman keskeisin tavoite on Karstulastrategian mukaisesti tarjota työn tekemiseen ja yrittämiseen kannustava sekä asumiseen ja vapaa-aikaan soveltuva viihtyisä elinvoimainen toimintaympäristö.

Investointisuunnitelman vastuhenkilö: tekninen johtaja.

Investointisuunnitelmassa esitetyt hankkeet on otettu ohjelmaan seuraavin perustein:

- kesken olevat hankkeet viedään loppuun
- toimivaan ja viihtyisään ympäristöön kiinnitetään huomiota
- investoimalla säännöllisesti ei synnytetä korjausvelkaa
- kunnan tarjoamien kuntalaispalvelujen taso nousee

Vuodelle 2026 esitetyt investoinnit ovat määrärahojen osalta sitovia hankeryhmittäin. Vuonna 2026 toteutukseen tulevista mahdollisista elinkeinoinvestoinneista kunnanvaltuusto tekee päätökset erikseen.

Suunnittelukausien vuosien 2027–2028 osalta investointiohjelma tarkentuu seuraavissa talousarvioissa.

Kunta yhteensä	TP2024	MTA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Karstulan kunta investoinnit					
Menot	-1 575 228 €	-2 375 500 €	-1 295 000 €	-1 055 000 €	-640 000 €
Tulot	663 527 €	715 500 €	50 000 €	50 000 €	50 000 €
Netto	-911 701 €	-1 660 000 €	-1 245 000 €	-1 005 000 €	-590 000 €
Kunnanhallitus					
Menot	-93 566 €	-34 000 €	-90 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Tulot	96 950 €	54 000 €	50 000 €	50 000 €	50 000 €
Netto	3 384 €	20 000 €	-40 000 €	0 €	0 €
Tekninen toimi					
Menot	-1 380 593 €	-2 175 000 €	-945 000 €	-545 000 €	-420 000 €
Tulot	564 584 €	652 500 €	0 €	0 €	0 €
Netto	-816 009 €	-1 522 500 €	-945 000 €	-545 000 €	-420 000 €
Vesi- ja viemärilaitos					
Menot	-101 069 €	-166 500 €	-260 000 €	-460 000 €	-170 000 €
Tulot	1 993 €	9 000 €	0 €	0 €	0 €
Netto	-99 075 €	-157 500 €	-260 000 €	-460 000 €	-170 000 €

Kunnanhallitus	TA2026	TS2027	TS2028
MAA-ALUEET			
Menot	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Tulot	50 000 €	50 000 €	50 000 €
Netto			
Maa-alueet			
Menot	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Tulot	50 000 €	50 000 €	50 000 €
Netto			
IT-JÄRJESTELMÄT KUNNANHALLITUS			
Menot	-40 000 €		
Tulot			
Netto	-40 000 €		
Tiedonhallintaohjelma: Docuwaren hankinta			
Menot	-40 000 €		
Netto	-40 000 €		

Tekninen toimi	TA2026	TS2027	TS2028
TEOLLISUUSKIINTEISTÖT			
Menot	-35 000 €		-100 000 €
Tulot			
Netto	-35 000 €		-100 000 €
Väestönsuoja: Humpin alue			
Menot			-100 000 €
Netto			-100 000 €
Mitek teollisuushalli: maalaus			
Menot	-20 000 €		
Netto	-20 000 €		
Ilveskangas: automaation saneeraus			
Menot	-15 000 €		
Netto	-15 000 €		
SIVISTYSTOIMEN KIINTEISTÖT			
Menot	-15 000 €	-200 000 €	-10 000 €
Tulot			
Netto	-15 000 €	-200 000 €	-10 000 €
Kruukkila: Renkitupa (kustannukset tarkentuvat myöhemmin)			

Menot		-120 000 €	
Netto		-120 000 €	
Kruukkila: peruskorjaus alakerta			
Menot		-50 000 €	-10 000 €
Netto		-50 000 €	-10 000 €
Rypäle: LVI-peruskorjaus			
Menot		-30 000 €	
Netto		-30 000 €	
Yhtenäiskoulun lisähankinnat: henkilökunnan pyöräkatos			
Menot	-15 000 €		
Netto	-15 000 €		
MUUT KIINTEISTÖT			
Menot	-600 000 €	-110 000 €	-100 000 €
Tulot			
Netto	-600 000 €	-110 000 €	-100 000 €
Taitavatalo: ylläpitokorjaukset			
Menot		-10 000 €	
Netto		-10 000 €	
Ylläpitokorjaukset Himmeli: salaoja- ja sadevesien poiston saneeraus, julkisivun korjaus, varavoimakone			
Menot	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
Netto	-100 000 €	-100 000 €	-100 000 €
Ropotti: tilamuutos/peruskorjaus (määrärahan puitteissa)			
Menot	-500 000 €		
Netto	-500 000 €		
KADUT			
Menot	-115 000 €	-175 000 €	-150 000 €
Tulot			
Netto	-115 000 €	-175 000 €	-150 000 €
Rakenteille tulevat kaavatiet: Helapuron teollisuusalue, Moottorien pintarakenteet osittain			
Menot	-30 000 €	-25 000 €	
Netto	-30 000 €	-25 000 €	
Kadut: reunakivien ja kaivojen kunnostus, liikennemerkkien päi-			
Menot	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Netto	-50 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Soratiet: perusparannusten suunnittelu ja työt			
Menot	-15 000 €	-100 000 €	-100 000 €
Netto	-15 000 €	-100 000 €	-100 000 €

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma: laatiminen ja toteutus			
Menot	-20 000 €		
Netto	-20 000 €		
TIEVALAISTUS			
Menot	-25 000 €	-40 000 €	-40 000 €
Tulot			
Netto	-25 000 €	-40 000 €	-40 000 €
Vanhat valaisinlinjat saneeraus: sivukylät, Purolan valot			
Menot	-25 000 €	-10 000 €	-10 000 €
Netto	-25 000 €	-10 000 €	-10 000 €
Vanhat valaisinlinjat saneeraus: keskustan alue			
Menot		-30 000 €	-30 000 €
Netto		-30 000 €	-30 000 €
PUISTOT JA YLEISET ALUEET			
Menot	-10 000 €	-10 000 €	-10 000 €
Tulot			
Netto	-10 000 €	-10 000 €	-10 000 €
Puistot ja yleiset alueet: Leijonapuiston aita ja viihtyvyyden parantaminen			
Menot	-10 000 €	-10 000 €	-10 000 €
Netto	-10 000 €	-10 000 €	-10 000 €
LIIKUNTAPAIKAT			
Menot	-25 000 €	-10 000 €	-10 000 €
Tulot			
Netto	-25 000 €	-10 000 €	-10 000 €
Liikuntapaikkojen korjaukset: kuntorata, Lossin uimala ja Mustalammen rannan ruoppaus			
Menot	-25 000 €	-10 000 €	-10 000 €
Netto	-25 000 €	-10 000 €	-10 000 €
YHDYSKUNTARAKENTAMINEN JA KONEKESKUS			
Menot	-120 000 €		
Tulot			
Netto	-120 000 €		
Traktori hankinta: (Casen uusiminen)			
Menot	-120 000 €		
Netto	-120 000 €		

Vesi- ja viemärlaitos	TA2026	TS2027	TS2028
VESILAITOS			
Menot	-120 000 €	-170 000 €	-60 000 €
Tulot			
Netto	-120 000 €	-170 000 €	-60 000 €
Uusi vedenottamo: suunnittelu			
Menot	-15 000 €	-20 000 €	
Netto	-15 000 €	-20 000 €	
Vedenottamoiden saneeraus: päävedenottamoiden rakennukset			
Menot	-50 000 €	-100 000 €	-40 000 €
Netto	-50 000 €	-100 000 €	-40 000 €
Runkovesiverkosto: venttiilien uusiminen			
Menot	-15 000 €	-20 000 €	-20 000 €
Netto	-15 000 €	-20 000 €	-20 000 €
Vesilaitos: automaatiotyöt			
Menot	-40 000 €	-30 000 €	
Netto	-40 000 €	-30 000 €	
VIEMÄRILAITOS			
Menot	-140 000 €	-290 000 €	-110 000 €
Tulot			
Netto	-140 000 €	-290 000 €	-110 000 €
Viemäri/linjakaivosaneeraus: betonilinjoiden sujutukset			
Menot	-30 000 €	-30 000 €	-30 000 €
Netto	-30 000 €	-30 000 €	-30 000 €
Linjapumppaamot: saneeraus			
Menot	-30 000 €	-60 000 €	-30 000 €
Netto	-30 000 €	-60 000 €	-30 000 €
Viemärlaitos: automaatio			
Menot	-20 000 €		
Netto	-20 000 €		
Hulevesijärjestelmä: suunnittelu ja parantaminen			
Menot	-10 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Netto	-10 000 €	-50 000 €	-50 000 €
Jätevedenpuhdistamo: aita			
Menot	-20 000 €		
Netto	-20 000 €		
Jätevedenpuhdistamo: huolto/pesuhalli ja varasto			
Menot		-150 000 €	

Netto		-150 000 €	
Peränevan imeytyskenttä: saneeraus			
Menot	-30 000 €		
Netto	-30 000 €		

6. RAHOITUSOSA

1 000 €	TP2024	MTA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Toiminnan rahavirta	2 153	2 594	2 394	2 555	2 470
Vuosikate	2 164	2 639	2 394	2 555	2 470
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-11	-45			
Investointien rahavirta	-912	-1 660	-1 245	-1 005	-590
Investointimenot	-1 575	-2 376	-1 295	-1 055	-640
Rahoitusosuudet investointimenoihin	513	646	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	150	70	50	50	50
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 241	934	1 149	1 550	1 880
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-297	-124	-100	117	23
Antolainasaamisten lisäykset	-348	-194	-200	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	51	70	100	117	23
Lainakannan muutokset	-242	-3 000	-1 000	-1 000	-1 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys					
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-242	-3 000	-1 000	-1 000	-1 000
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-394				
Rahoituksen rahavirta	-933	-3 124	-1 100	-883	-977
Vaikutus maksuvalmiuteen	308	-2 190	49	667	907
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-2 050	-1 513	-1 549	2 674	3 812
Investointien tulorahoitus, %	203,8	152,5	184,9	2 42,2	385,9
Laskennallinen lainanhoitokate	1,2	1,9	1,9	2,3	2,4
Rahavarat 31.12.	7 123	4 933	4 982	5 649	6 552
Rahavarat 1.1.	6 815	7 123	4 933	4 982	5 649
Lainakanta 31.12.	13 269	10 000	9 000	8 000	7 000
Lainakanta €/asukas	3 713	2 873	2 638	2 390	2 131
Vuokravastuut 31.12.	16 707	15 739	15 300	14 843	14 367
Vuokravastuut €/asukas	4 676	4 521	4 473	4 435	4 373
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	29 976	25 739	24 300	22 843	21 367
Lainat ja vuokravastuut €/asukas	8 390	7 394	7 122	6 825	6 504
asukasluku	3 573	3 481	3 412	3 347	3 285

7. MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETOLASKELMA

Ulkoinen, 1 000€	Sitovuus N/B	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Kunnanhallitus	N	3 247	461
Sivistyspalvelukeskus	N	6 478	404
Tekninen palvelukeskus	N	4 518	2 616
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		9 741
Valtionosuudet	B		3 571
Rahoitustuotot ja -kulut	N	156	
Satunnaiset erät	B		
INVESTOINTIOSA			
Sitovuus hankeryhmittäin	N	1 245	
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset	N	100	
Antolainasaamisten lisäys			
Antolainasaamisten vähennys			
Lainakannan muutokset	N	1 000	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys			
Lyhytaikaisten lainojen muutos		1 000	
Oman pääoman muutokset	B		
Vaikutus maksuvalmiuteen		49	
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		16 793	16 793

N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B = bruttomääräraha/-tuloarvio.

Kunnanhallitus sisältää myös Kvalt määrärahat.

8. LASKENNALLISESTI ERIYTETTY TASEYKSIKKÖ

Vesi- ja viemärlaitos

Tuloslaskelma	TP2024	MTA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Liikevaihto	911 286	887 290	915 490	961 300	1 009 300
Valmiiden ja kesk.er. tuott. varastojen					
varastojen lisäys tai vähennys					
Valmistus omaan käyttöön	5 003				
Liiketoiminnan muut tuotot	16 528	1 000	1 000	1000	1000
Tuet ja avustukset	26 632	15 000			
Materiaalit ja palvelut	-353 884	-311 910	-286 350	-288 510	-290 810
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-198 709	-193 680	-176 510	-176 510	-176 510
Ostot tilikauden aikana	-198 709	-193 680	-176 510	-176 510	-176 510
Varastojen lisäys tai vähennys					
Palvelujen ostot	-155 175	-118 230	-109 840	-112 000	-114 300
Henkilöstökulut	-264 310	-254 520	-283 710	-292 300	-301 000
Palkat ja palkkiot	-211 054	-204 800	-230 620	-237 600	-244 700
Henkilösivukulut	-53 256	-49 720	-53 090	-54 700	-56 300
Eläkekulut	-44 942	-41 920	-46 950	-48 400	-49 800
Muut henkilösivukulut	-8 314	-7 800	-6 140	-6 300	-6 500
Poistot ja arvonalentumiset	-332 360	-332 170	-301 300	-328 300	-342 400
Suunnitelman mukaiset poistot	-332 360	-332 170	-301 300	-328 300	-342 400
Arvonalentumiset					
Liiketoiminnan muut kulut	-6 783				
Liikelylijäämä	2 112	4 690	45 130	53 190	76 090
Rahoitustuotot ja -kulut	-212 177	-155 400	-147 000	-139 000	-130 300
Korkotuotot					
Muut rahoitustuotot					
Kunnalle maksetut korkokulut	-179 760	-122 900	-114 500	-106 500	-97 800
Muille maksetut korkokulut					
Korvaus peruspääomasta	-32 417	-32 500	-32 500	-32 500	-32 500
Muut rahoituskulut					
Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä	-210 065	-150 710	-101 870	-85 810	-54 210
Satunnaiset tuotot ja -kulut					
Ylijäämä ennen varauksia	-210 065	-150 710	-101 870	-85 810	-54 210
Poistoeron lisäys tai vähennys					

Vapaehtoisten varausten lisäys tai vähennys					
Tuloverot					
Tilikauden ylijäämä	-210 065	-150 710	-101 870	-85 810	-54 210

Rahoituslaskelma	TP2024	MTA2025	TA2026	TS2027	TS2028
Toiminnan rahavirta	122 295	181 460	199 430	242 490	288 190
Liikelylijäämä	2 112	4 690	45 130	53 190	76 090
Poistot ja arvonalentumiset	332 360	332 170	301 300	328 300	342 400
Rahoitustuotot ja -kulut	-212 177	-155 400	-147 000	-139 000	-130 300
Investointien rahavirta	-99 076	-157 500	-260 000	-460 000	-170 000
Investointimenot	-101 069	-166 500	-260 000	-460 000	-170 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 993	9 000			
Toiminnan ja investointien rahavirta	23 219	23 960	-60 570	-217 510	118 190
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Lainakannan muutokset	82 929	-205 666	-205 666	-205 666	-150 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	7 423				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-74 594	-205 666	-205 666	-205 666	-150 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	150 000				
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-106 048				
Saamisten muutos muilta	3 130				
Korottomien velkojen muutos	-109 178				
Rahoituksen rahavirta	-23 219	-205 666	-205 666	-205 666	-150 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	-181 706	-266 236	-423 176	-31 810

LIITE 1: HENKILÖSTÖ- JA KOULUTUSSUUNNITELMA 2026

TALOUSARVIO 2026

Taloussuunnitelma 2027–2028

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelman käsittely:

Yhteistyötoimikunta 23.10.2025

Henkilöstöjaosto 3.11.2025

Kunnanhallitus 17.11.2025

TIIVISTELMÄ

Henkilöstö suunnittelu on olennainen osa kunnan talouden ja toiminnan suunnittelua. Sen avulla pyritään varmistamaan, että henkilöstön määrä, rakenne ja osaaminen vastaavat tulevaisuuden palvelutarvetta.

Tämän suunnitelman tavoitteena on luoda linjaukset Karstulan kunnan henkilöstön:

- oikeasta määrästä suhteutettuna tuotettuihin palveluihin palvelukeskusten tekemillä suunnitelmilla
- osaamisen kehittämiseksi ja ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi sekä
- henkilöstösuunnittelulle ja rekrytoinnille ottaen huomioon eläköitymiset ja muutokset palvelutarpeessa

1. HENKILÖSTÖ- JA KOULUTUSSUUNNITELMAN TAUSTA JA TARKOITUS

Kunnallisen yhteistoimintalain mukaan kunnassa on laadittava yhteistoimintamenettelyssä vuosittain henkilöstö- ja koulutussuunnitelma, jonka sisällön työnantaja lopuksi vahvistaa (Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa 4 a§ ,2016/1472, laki koulutuksen korvaamisesta, 1140/2013). Työnantajalla, joka työllistää vähintään 20 henkilöä, on lakisääteinen velvollisuus suunnitella ja ennakoida henkilöstön koulutustarpeet osana henkilöstösuunnittelua. Lakien tavoitteina on edistää osaamisen kehittämistä organisaation liike- tai palvelutoiminnan tarpeista lähtien, edistää muutostilanteisiin varautumista ja työurien pidentymistä. Tarkoituksena on näin parantaa tuottavuutta ja kilpailukykyä sekä vahvistaa työntekijöiden työllistymisedellytyksiä.

Lain työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa § 4a (2016/1472) mukaan suunnitelmasta tulee käydä ilmi kunnan koko huomioon ottaen:

- toteutuneiden määräaikaisten työ- ja virkasuhteiden määrä sekä arvio näiden kehittymisestä
- periaatteet erilaisten työsuhdemuotojen käytöstä
- yleiset periaatteet, joilla pyritään ylläpitämään työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työntekijöiden työkykyä sekä työttömyysuhan alaisten työntekijöiden työmarkkinakelpoisuutta
- arvio koko henkilöstön ammatillisesta osaamisesta sekä ammatillisen osaamisen vaatimuksissa tapahtuvista muutoksista ja näiden syistä sekä tähän arvioon perustuva vuosittainen suunnitelma henkilöstöryhmittäin tai muutoin tarkoituksenmukaisella tavalla ryhmiteltynä
- edellisissä kohdissa tarkoitettujen arvioiden, periaatteiden ja suunnitelmien toteuttaminen ja niitä koskevat seurantamenettelyt.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan tulee lisäksi sisällyttää periaatteet, joiden mukaan työnantaja hankkii henkilöstölleen työsopimuslain 7 luvun 13 §:n ja kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 37 b §:n mukaista työllistymistä edistävää valmennusta ja koulutusta. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa tulee kiinnittää huomiota osatyökykyisten työllistämisen periaatteisiin sekä joustaviin työaikajärjestelyihin.

Osaamisen kehittämisen ja henkilöstösuunnittelun on tavoitteena turvata, että Karstulan kunnassa on juuri sitä osaamista, jota kunta tarvitsee palvelutuotannossa. Karstulan kunnassa henkilöstö- ja koulutussuunnitelma on laadittu osana talousarvioprosessia eli nimenomaan talouden ja toiminnan yhteensovittamisessa siten, että se tukee talouden tasapainoista talouden toteutumista. Henkilöstösuunnittelun avulla pyrimme ennakoimaan muutoksia sekä varmistamaan resurssien tehokkaan käytön. Hyvällä henkilöstösuunnittelulla turvaamme myös työntekijöiden työhyvinvointia siten, että kaikilla olisi mielekäs työ, hallittavissa oleva työmäärä ja riittävä osaaminen työn menestyksekkääseen suorittamiseen.

2. HENKILÖSTÖÖN LIITTYVÄT TAVOITTEET KUNTASTRATEGIASSA

Osana Hyvinvoiva Karstula -keihäänkärkeä strategia sisältää henkilöstöön liittyvän tavoitteen, että **Henkilöstön työtyytyväisyyttä ja -viihtyvyyttä edistetään.**

Tähän tavoitteeseen pyritään seuraavin toimenpitein:

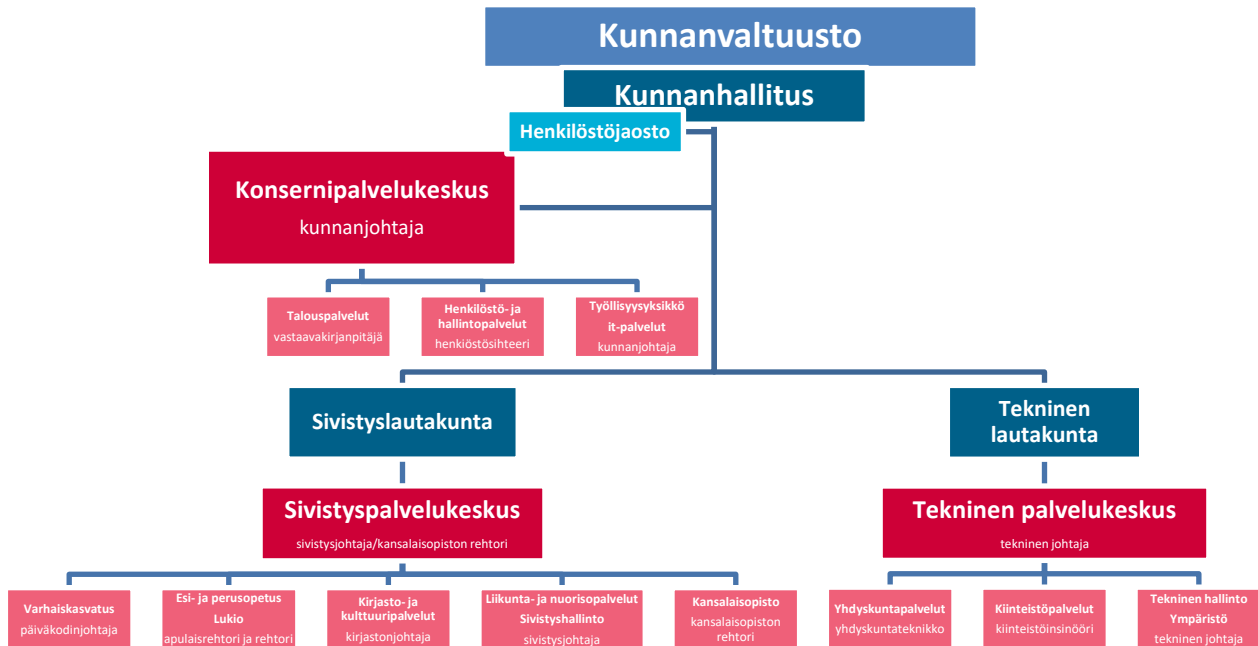
1. Työhyvinvoinnin toimenpidesuunnitelma päivitetään vuosittain
2. Työsuhde-etuuksia kehitetään ja vahvistetaan talouden antamissa raameissa
3. Uusien työntekijöiden rekrytointi- ja perehdytys -ohjeisto uudistetaan
4. Työhyvinvointikyselyn tulosten seurannan tehostaminen
5. Työnohjauksellisen toimintatavan vahvistaminen työyhteisöjen kehittämisessä.

Henkilöstösuunnitelman pitää tukea kuntastrategiaa ja kunnan talousarvion raameja. Nämä tuovat omat haasteensa henkilöstösuunnitteluun kiristyvän kuntatalouden myötä. Palveluiden sopeuttamista on tehty aiempina vuosina merkittävästi. Kaikki säästötoimenpiteet vaikuttavat enemmän tai vähemmän henkilöstöön, jonka pitäisi jaksaa enemmän vähenevillä resursseilla. Työn tuottavuuden näkökulmasta henkilöstön hyvinvoinnilla on merkittävä rooli. Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä työnantajamaine on yksi Karstulan kuntastrategian painopisteistä.

3. HENKILÖSTÖN RAKENNE JA MUUTOKSET

3.1 Henkilöstön määrä ja ikärakenne

Karstulan kunnan henkilöstön määrä 31.10.2025 oli 132 henkilöä. Laskennassa on mukana vakinaiset, määräaikaiset, eri tuilla työllistetyt henkilöt, sijaiset, osa-aikaiset työntekijät (141 henkilöä v 2024, 158 henkilöä v.2023). Tässä luvussa eivät ole mukana kansalaisopiston tuntiopettajat, joita oli 39 henkilöä (47 henkilöä v.2024). Sivistyspalvelukeskuksessa henkilöstöä oli 91 (Yhtenäiskoululla ja lukiossa 49, varhaiskasvatuksessa 30 ja muualla sivistyksessä 12), Teknisessä palvelukeskuksessa 22 henkilöä ja Konsernipalvelukeskuksessa 19 henkilöä. Määräaikaisten palvelussuhteiden laskennassa ei ole huomioitu lyhytaikaisia alle viisi päivää kestäviä sijaisuuksia, kansalaisopiston tuntiopettajia eikä toista määräaikaista tehtävää hoitavia vakituksessa palvelussuhteessa olevia.

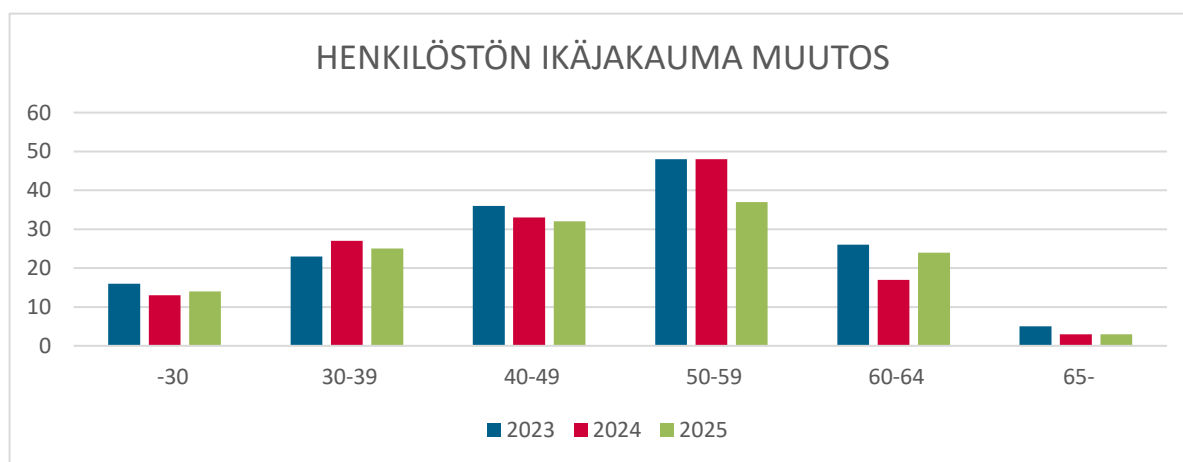
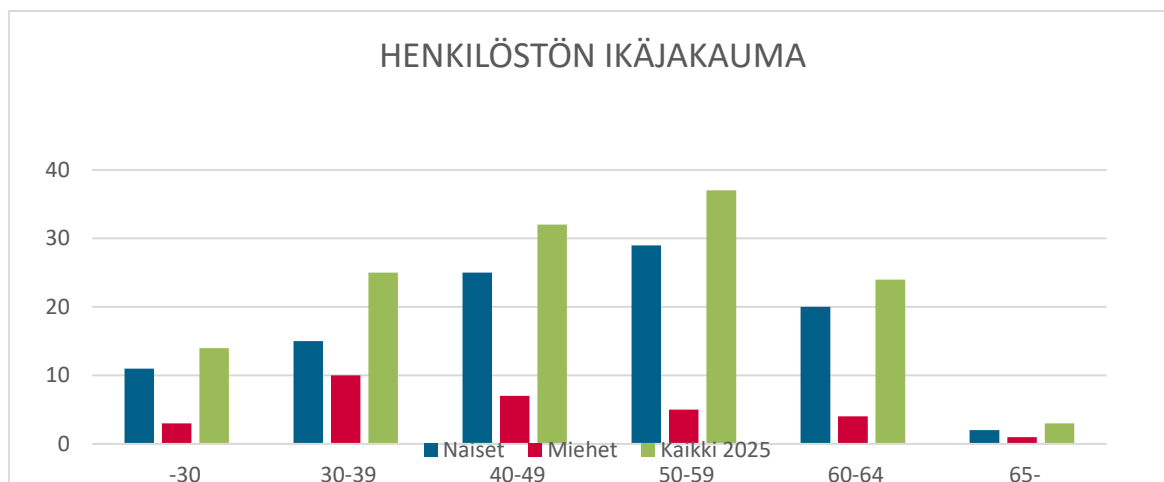

Kuva: Kunnan palkatun henkilöstön organisaatio

Henkilöstö	2025	2024	2023
31.10.vrt. edelliset vuodet			
Vakituiset	110	107	113
Määräaikaiset	22	35	45
Yhteensä (vakituiset + määräaikaiset)	132	142	158
KKO henkilöstö	39	47	39
Yhteensä (koko henkilöstö)	171	189	197

Karstulan kunnan henkilöstösäännön mukaan vakinainen palvelussuhde on ensisijainen palvelussuhteen muoto kaikissa niissä kunnan työtehtävissä, jossa henkilöstötarve nähdään pitkäkestoiseksi. Silloin kun määräaikaaisuuteen on perusteltu syy, kuten projekti, sijaisuus tai palveluntarve on selkeästi määräaikainen, palkataan vakinaisen henkilöstön lisäksi määräaikaisiin työsuhteisiin. Henkilöstöstä naisia on 103 (78 %) ja miehiä 29 (22 %). Suurin osa henkilöstöstä työskentelee kokoaikaisessa palvelussuhteessa (83 %). Tyypillisenä osa-aikaisuuden syynä on osa-aikamuotoiseksi järjestelty työ esim. koulunkäynninohjaajilla ja työllistetyillä.

Seuraavassa Kevan taulukossa nähdään henkilöstön ikäjakauma 31.10.2025 tilaston mukaan. Karstulan kunnan henkilöstön keski-ikä on 46,8 vuotta. Henkilöstön keski-ikä on noussut 0,3 edelliseen vuoteen verrattuna.

3.2 Odotettavissa oleva henkilöstön vaihtuvuus

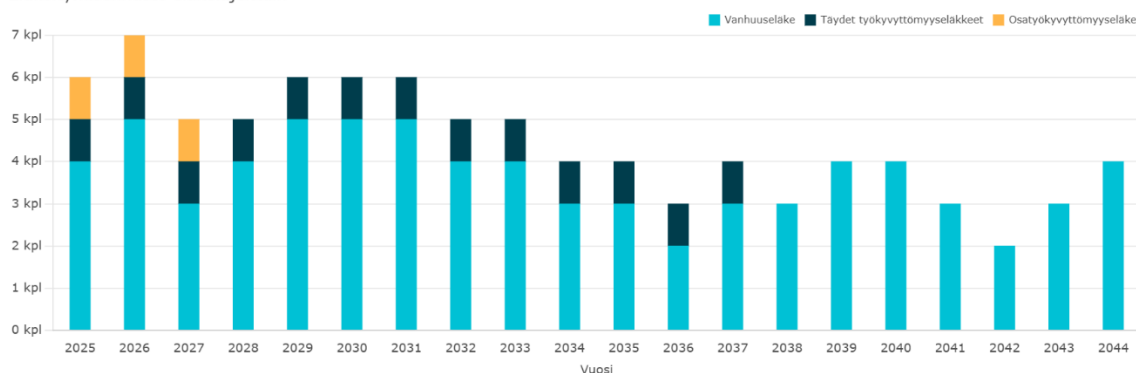
Voimassa olevan eläkejärjestelmän mukainen eläköityminen syntymävuoden mukaan on kuvattu seuraavassa taulukossa. Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja tarkoittaa ns. eroamisikää, jolloin työntekijä ei enää vakuuta työntekijää, eikä eläkettä enää kerry.

Syntymävuosi	Alin vanhuuseläkeikä	Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja
1954 ja sitä ennen	63 v	68 v
1955	63 v 3 kk	68 v
1956	63 v 6 kk	68 v
1957	63 v 9 kk	68 v
1958	64 v	69 v
1959	64 v 3 kk	69 v
1960	64 v 6 kk	69 v
1961	64 v 9 kk	69 v
1962–1964	65 v	70 v
1965–	Kytetään elinajan odotteeseen. Ikäraja nousee vuosittain enintään kahdella kuukaudella vuodesta 2030 alkaen.	70 v

Eläkeiän ala- ja yläraja syntymävuoden mukaan (Lähde: Eläketurvakeskus)

Seuraavassa ennusteessa kuvataan vakuutettujen arvioitu eläköityminen aikasarjana vuosittain. Ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt. Vanhuuseläkkeet sisältävät varhennetut vanhuuseläkkeet, täydet työkyvyttömyyseläkkeet sisältävät kuntoutuset ja osatyökyvyttömyyseläkkeet sisältävät osakuntoutuset. Työuraeläkkeet sisältyvät täysiin työkyvyttömyyseläkkeisiin. Prosenttiosuudet on laskettu vertaamalla eläköityvien määrää vastaavaan edeltävänä vuotena palveluksessa 31.12. olevien henkilöiden joukkoon. Eläkkeelle siirtyvien määrää on vaikea ennustaa johtuen siitä, että henkilö voi jatkaa alimman vanhuuseläkeiän jälkeenkin työssäoloa. Mikäli henkilöt jäisivät eläkkeelle alimman eläkeiän mukaisesti, jäisi taulukossa olevan ennusteen mukaan eläkkeelle vuosina 2026–2028 n.6 henkeä vuodessa ja vuoteen 2030 mennessä eläkkeelle siirtyisi n. 25 % henkilöstöstä.

Eläköitymisennuste eläkelajeittain

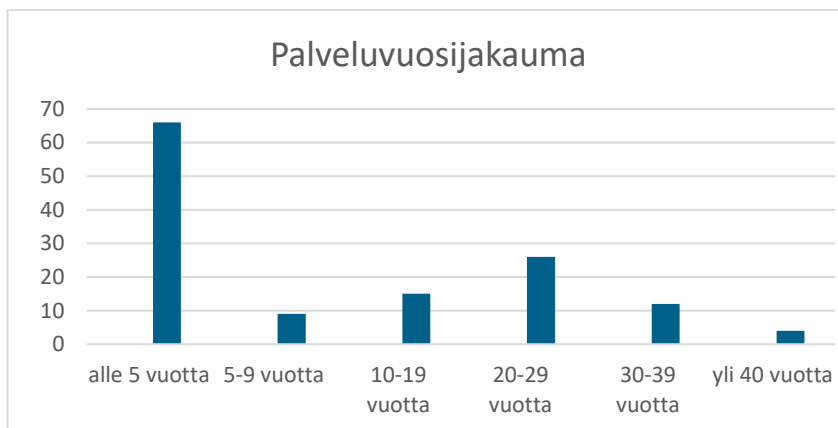

Lähde: Kevan työnantajatilasto.

Henkilöstön määrän muutoksiin vaikuttaa eläköitymisen lisäksi myös muutokset palvelurakenteessa ja palvelutarpeessa. Kaikista eläköityvistä ei tule säästövaikutusta, koska osaan toimista rekrytoidaan uutta henkilöstöä. Säästöä tosin syntyy siitä, että nuoren työntekijän palkkakulut ovat pienemmät kuin vanhemman ja kokeneemman työntekijän.

3.3 Taloussuunnitelmankauden aikana huomioitava henkilöstön rakenteessa

Eniten henkilöstörakenteeseen ja tarpeeseen vaikuttaa henkilöstön ikääntyminen ja eläköityminen. Toisaalta henkilöstön vaihtuvuus on juuri eläköitymisen vuoksi ollut viimeisinä vuosina runsasta ja eniten meillä henkilöstöryhmistä kasvaa yli 60-vuotaiden työntekijöiden ryhmä. Karstulassa kuten kunta-alalla muutoinkin hyvin tyypillistä ovat myös pitkät työurat. Toisaalta suuri osa Karstulan kunnassa työskentelevästä henkilöstöstä on ollut työssä vasta alle 10 vuotta. Henkilöstö – ja palveluvuosirakenteen vuoksi tulisi erityistä huomioita kiinnittää työurajohtamiseen siten, että nuoret ja uudet työntekijät kiinnittyisivät työpaikkaan mahdollisimman hyvin ja toisaalta siten, että eläkkeelle siirtyminen olisi hallittua ja riittävän osaamisen jääminen kuntaan saadaan varmistettua.

Osaavan ja pätevän henkilöstön saaminen on edellytys laadukkaalle palvelutoiminnalle. Rekrytoinneissa on hyvä huomioida myös organisaatiossa jo olevan osaamisen tehokas hyödyntäminen esimerkiksi tehtäväkuvien muutoksina tai sisäisen urakehityksen mahdollisuuksina. Pienenevät palvelutarpeet haastavat tarkastelemaan työtehtäviä ja niissä vaadittavaa osaamista laaja-alaisemmin. Palvelutarpeessa ja palvelurakenteessa tapahtuvien muutosten vuoksi henkilöstön rekrytoinnissa tulee tarkkaan selvittää eri vaihtoehdot työvoimatarpeen ratkaisemiseksi. Tällaisia keinoja ovat mm. olemassa olevan henkilöstön työpanoksen uudelleen kohdentaminen erilaisilla tehtäviä järjestelyillä, henkilöstön joustava käyttö sekä yli kuntarajojen tehtävän yhteistyön lisääminen.

Ikääntyvä henkilöstö voidaan nähdä myös resurssina, jota organisaation on hyödynnettävä tehokkaasti. Pitkä työkokemus on antanut tietoa ja osaamista, joka on arvokasta koko palvelutuotannolle. Eläköitymisen yhteydessä on varmistettava tiedon siirtyminen työn jatkajalle joustavilla siirtymisratkaisulla. Tämä on tärkeää uuden työntekijän perehdyttämisessä. Se ehkäisee virheitä ja turhaa ajankäyttöä. Onnistuneen rekrytoinnin avulla voidaan turvata tehokas työskentely alusta lähtien. Joustavuutta tarvitaan myös siinä, että

ikäntyvän työntekijän työssä oloa tuetaan niin kauan, kuin työntekijä itse haluaa ja se on työnantajan kannalta tarkoituksenmukaista. Tämä voi tapahtua myös joustavilla työaikajärjestelyillä. On kuitenkin huomioitava, että eläköitymisen siirtyminen ei saa lisätä kunnan palvelutuotannon kustannuksia.

4. TYÖKYVYN YLLÄPITÄMINEN JA HENKILÖSTÖN TUKI MUUTOSTILANTEISSA

Muutokset työelämässä sekä taloudentasapainottaminen asettaa haasteita henkilöstön jaksamiselle ja esihenkilöiden johtamistyölle. Karstulan kunnantyöntekijöiden työkyvyn ylläpitämisen toimet sekä tavoitteet on kuvattu Työhyvinvointisuunnitelmassa 2022–2025. Tavoitteenamme on, että kaikilla Karstulan työntekijöillä olisi mielekäs, turvallinen, terveellinen ja tuottava työ, joka tukee työntekijöiden työkykyä. Henkilöstötuottavuudella tarkoitetaan osaamisen, motivaation ja työkyvyn yhdistelmää, jota kehittämällä tavoitellaan työhyvinvoinnin parantamista, sairauspoissaolojen vähenemistä sekä työn laadun paranemista. Tuottavuutta pitäisi lisätä muutoksista huolimatta. Hyvä esihenkilötyö ja johtaminen ovat avainasemassa henkilöstötuottavuuden kehittämisessä.

Tärkeä osa työkyvyn ylläpitämistä ovat erilaiset työkyvyntuen muodot sekä työkykyjohtaminen. Työkykyjohtamisessa tehdään tiivistä yhteistyötä niin työterveyshuollon kuin eläkelaitoksen kanssa. Yksi tärkeä työkyvyntuen muoto on työnohjaus, johon edelleen turvataan kaikille työntekijöille ja työyhteisöille mahdollisuus.

Työkyvyn ylläpitäminen ja edistäminen vaativat myös työntekijältä itseltään aktiivista otetta oman ammatitaidon ajan tasalla pitämisessä ja kehittämisessä, omasta työkyvystä ja työssä jaksamisesta huolehtimisesta sekä työyhteisön ja työtapojen kehittämiseen osallistumisesta. Työnantaja tarjoaa henkilöstöetuna mahdollisuuden omaehtoisen työhyvinvoinnin edistämiseen E-Passin sekä vapaaehtoisen tyhy-toiminnan avulla.

5. OSAAVA, HYVINVOIVA JA KEHITTÄMISHALUINEN HENKILÖSTÖ

Karstulan kunnan henkilöstöjohtamisen tavoitteena on osaava, hyvinvoiva ja muutosvalmis henkilöstö. Toimintaympäristön ja talouden haasteet edellyttävät joustavuutta ja vahvaa ammattitaitoa kaikilta työntekijöiltä ja esihenkilöiltä. Pienessä kunnassa korostuu moniosaaminen. Tulevissa rekrytoinneissa sekä henkilöstön kehittämisessä tulee painottaa erityisesti osaamisen ja työtehtävien yhteensopivuutta. Henkilöstön ammatillisen osaamisen tulee täyttää lakien ja asetusten edellytykset sekä toiminnan laatuvaatimukset. Rekrytointien yhteydessä kiinnitetään huomioita siihen, että kunnan toimesta päätettävät kelpoisuusehdot ovat ajan tasalla ja vastaavat tehtävien todellisia vaatimuksia. Vaatimuksissa tapahtuvia muutoksia voivat aiheuttaa mahdolliset lakien muutokset tai toiminnassa tapahtuvat muutokset.

Digitalisaation ja uusien tietojärjestelmien hyödyntäminen nähdään oleellisena toiminnan tehostajana ja kehityksen mahdollistajana. Yksi tulevien taloussuunnitelma vuosien kehittämispainopiste on asianhallintaosaamisen lisääminen ja toimintaprosessien yhdenmukaistaminen kunnassa. Asianhallintaosaaminen tarkoittaa julkishallinnossa vakiintunutta osaamista ja menetelmiä, joilla viranomaisen asioiden, asiakirjojen ja asiakirjallisten tietojen käsittelyä hallitaan systemaattisesti ja suunnitelmallisesti koko niiden elinkaaren

ajan. Hyvän asianhallintaosaamisen avulla varmistetaan viranomaistoiminnan läpinäkyvyys ja lainmukaisuus. Lisäksi se tukee tehokasta päätöksentekoa ja tiedon saatavuutta sekä mahdollistaa tietoturvallisen ja sujuvan asiakirjahallinnon kunnassa.

Henkilöstön koulutustarvetta arvioidaan palvelukeskuksille asetettujen palvelutavoitteiden perusteella. Palvelukeskukset laativat talousarvion suunnitteluvaiheessa oman henkilöstönsä koulutussuunnitelman ja varaavat henkilöstökoulutukseen tarvittavat määrärahat. Johto- ja esihenkilötehtävissä olevien henkilöiden edellytetään suunnitelmallisesti kehittävän omia johtamis- ja esihenkilötaitojaan.

Osaamisen kehittämisen painopisteet vuodelle 2026 ovat:

- lainsäädäntöön ja palvelutarpeeseen perustuvan osaamisen kehittäminen ja ylläpitäminen
- johtamisen ja esihenkilötyön laadun varmistaminen
- digitaitojen ja digitalisaation tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen riittävän osaamisen avulla ja toimintatapojen mm. asianhallintaosaaminen kehittämisen avulla
- henkilöstön työntekijä- ja työyhteisötaitojen sekä muutosvalmiuden tukeminen

Henkilökunnan osaamisen kehittämiseen pyritään käyttämään erilaisia menetelmiä kuten perehdyttämistä, työssäoppimista, työnkiertoa, sisäistä koulutusta ja mentorointia, ammatillista henkilöstökoulutusta, täydennyskoulutusta, uudelleen koulutusta sekä jatkokoulutusta. Ensisijaisesti henkilöstökoulutusta pyritään toteuttamaan Eduhousen digitaalisessa oppimisympäristössä, josta Karstulan kunnalla on kunnan tarpeisiin vastaava koulutussopimus. Sisäisen koulutuksen, osaamisen jakamisen ja toimintatapojen yhdenmukaistamiseksi hyödynnämme myös jatkossa yhteisiä noin kerran kuukaudessa pidettäviä koulutuksia.

6. PALVELUKESKUSTEN TOIMENPITEET JA HENKILÖSTÖSUUNNITELMAT VUODELLE 2026

Yleisenä linjauksena on ollut kaikkien palvelukeskusten henkilöstövaihdosten yhteydessä selvittää erilaiset tehtävien uudelleen järjestelyt myös poikkihallinnollisesti, toimenkuvien muuttaminen sekä seudullisen yhteistyön mahdollisuudet.

Henkilöstömäärä mitoitetaan lakien ja asetusten, palvelutoiminnan sekä taloudellisten resurssien edellyttämällä tavalla vastaamaan toiminnallisiin tarpeisiin. Eläköitymiset pyritään edelleen hyödyntämään täysimääräisinä, palvelutoiminnan kuitenkin siitä kärsimättä. Vakituisten henkilöstön osalta ennakoitavissa olevat muutokset tulevat olemaan varsin vähäiset. Talousarvio vuodelle 2026 henkilöstökuluihin on varattu 120 000 € vähemmän kuin vuonna 2025, vaikka kunta-alan palkankorotukset aiheuttavat n. +3,5 % nousun henkilöstön palkkakuluihin tulevalle talousarvio vuodelle. Tulevana vuonna henkilöstön ennakoitu vaihtuvuus eläköitymisiin liittyen on vähäistä.

6.1 Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma 2026 konsernipalvelukuskus

Konsernipalvelukeskuksessa tulevana vuonna tapahtuvat ennalta tiedetyt henkilöstömuutokset ovat vähäiset. Asiointipisteen palveluneuvojan työpanosta tullaan kohdentamaan työllisyysyksikköön ja puolestaan työpajanjohtajan työpanoksesta osa kohdentuu sivistyspalvelukeskukseen (JOPO-opetus). Kotoutumisen

määräaikainen virkasuhde päättyessä 2026 vuoden lopussa. Viestinnän kehittämiseen tarvittavan henkilöstöresurssiin on varattu vuodelle 2026 palkkamäärärahaa 25 500€ (0,5 htv) ja työvalmennettaville on varattu palkkamääräraha 48 000€ (2 htv).

Konsernipalvelukeskus	Henkilöstömuutos vrt. 2025 TA
Työllisyysyksikkö	-1,2
Henkilöstö- ja hallintopalvelut	-0,5
Kokonaismuutos	-1,7

Konsernipalvelukeskuksen koulutussuunnitelma 2026		
Henkilöstöryhmä	Koulutustarve	Suunniteltu koulutus
henkilöstöhallinto	työehtosopimusten tunte- mus, ohjelmisto koulutukset	KT, Eduhouse, CGI
taloushallinto	taloushallinnon osaamisen vahvistaminen, lainsäädän- nön muutokset	Eduhousen koulutukset, ohjelmistotoi- mittajien koulutukset
hallintopalvelut	Arkistohallinto Asianhallinta osaamisen vahvistaminen	oppisopimuskoulutuksen jatkuminen asianhallintajärjestelmään liittyvä koulu- tus / Docuware perehdytys Eduhouse
koko henkilöstö	muutostuki ja työhyvinvointi ea- ja pelastusvalmiuden yl- läpito tietoturvaosaaminen	Eduhouse työhyvinvointi osio, työnoh- jaus, toimipaikkakoulutus, tilauskoulutus koko henkilöstölle, turvallisuuskoulutus, tietoturvakoulutus (NIMBLR)
esihenkilöt, johtoryhmä	muutostuki, esihenkilötyön vahvistaminen, valmius- suunnittelu- ja varautumi- nen	työnohjaus, johtamis- ja esihenkilöval- mennus, vuosittaiset varautumisen ja valmiussuunnittelun koulutukset ja har- joitukset

6.2 Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma 2026 sivistyspalvelukeskus

Myös sivistyspalvelukeskuksessa henkilöstössä tapahtuvat muutokset vuodelle 2026 ovat vähäiset. Varhaiskasvatuksessa mahdollisesti 2 työntekijän eläköityminen vuonna 2026 (vaikutus -0,83 henkilötyövuotta). Laaksolan päiväkodin määräaikaisten työntekijöiden tarve vaihtelee, koska esikouluikäisten täydentävän varhaiskasvatuksen tarve vaihtelee esikouluikäisten määrän mukaan. Taloussuunnitelma vuosien 2027–2028 aikana oletettu lasten määrän väheneminen vähentää varhaiskasvatuksessa määräaikaisten työntekijöiden tarvetta. Tarvittaessa henkilöstöä voidaan pätevyys vaatimuksen huomioiden siirtää yksiköihin, joissa on tarvetta. Varhaiskasvatuksessa talousarviossa 2026 on varauduttu määräaikaisiin työvoimantarpeisiin 2 htv lastenhoitaja resurssilla, 1 htv ryhmäperhepäivähoitajan sekä 1 htv ryhmäavustajan mukaisilla palkkamäärärahoilla. Lisäksi toisen esiopettajan määräaikaiseen työsuhteeseen on varattu määräraha kevät lukukaudelle. Lisäksi varhaiskasvatuksessa on varauduttu 2 htv:n osalta keittiö- ja siivous tehtävien hoitamiseen.

Esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa mahdolliset eläköitymiset eivät aiheuta htv-vähennystä, koska suunnitelmavuosien aikana tarvitaan vastaaviin tehtäviin vähintään päätoimiset tuntiopettajat. Mahdolliset virkanimikemuutokset tehtäväkuvia vastaaviksi hoidetaan heti kun mahdollista. Määräaikaisiin työsuhteisiin tehdyt määrärahavaroitukset vuodelle 2026 ovat: esiopetuksen opettaja kevätlukukausi 31.7. asti, 1. luokan opettaja syyslukukaudelle 2026, musiikinopettaja 0,5 htv, liikunnanopettaja 0,8 htv, resurssiopettaja 1 htv (oppimisentuen uudistus) sekä 2 henkilökohtaista ohjaajaa 30.5. asti.

Kulttuurityöntekijän määräaikaiseen 0,6 htv:n työsuhteeseen rahoitus tulee kunnalle osoitetusta perintö varoista ja koulunuorisotyön 0,6 htv (30 000 €) puolestaan hankerahoituksesta. Kansalaisopiston kurssiopettajille on varattu yhteensä n. 3,5 htv:n palkkamäärärahat kurssitoiminnan toteuttamiseen.

Sivistyspalvelukeskus	Henkilöstömuutos vrt. 2025 TA
Liikunta- ja nuorisopalvelut	-0,1 (määräaikainen osa-aikaisuus 31.12.2026 asti)
Varhaiskasvatus	-0,83
Kokonaismuutos	-0,93

Sivistyspalvelukeskuksen koulutussuunnitelma 2026		
Henkilöstöryhmä	Koulutustarve	Suunniteltu koulutus
KKO rehtori ja toimistosihteeri	Vapaan sivistystyön ajankohdalliset muutokset, järjestelmämuutokset	KoL-webinaarit, järjestelmien koulutukset
Etsivät nuorisotyöntekijät	Nuorisopalvelujen sekä sote-sektorin nuoria koskevat muutokset	AVIn, STM:n ja OKM:n ajankohtaiswebinaarit

Koulunuorisotyöntekijä, nuorisotyöntekijä	Tehtäväalueen kehittäminen/ kehittyminen	Alueellisten toimijoiden koulutukset ja webinaarit
liikuntasihteeri	liikuntapalvelujen kehittäminen	Alan järjestöjen koulutuksia
kirjasto	Ajantasainen tieto kirjastoalan muutoksista ja säädösten päivityksistä	Keski-kirjastojen ja AKEkirjastojen ja AVIn (Lupa- ja valvontavirasto 2026) koulutukset: alan webinaarit ja muut koulutukset
Kulttuurityöntekijät	Arkityössä välttämättömien sovellusten ym. toimintojen ajantasainen osaaminen	Työnantajan järjestämät henkilöstökoulutukset (mm. EduHousen webinaarit, sisäiset koulutukset)
Opetushenkilöstö	Oppimisen tuen uudistus ja - muut ajankohtaiset koulutukset	Veso-koulutukset O3-koulutukset Opetushallituksen koulutukset Educa-messu
Koulunhallinto	-Docuware-järjestelmän perehdytys -muut ajankohtaiset koulutukset	Educa ja Kuntamarkkinat
Varhaiskasvatuksen henkilöstö	- Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden uudistus - Ensiaputaitojen päivitys koko henkilöstölle - Varhaiskasvatuksen henkilöstön ammatillisuuden kehittäminen	- OPH:n järjestämät koulutukset -EA-koulutus - Varhaiskasvatuksen koulutukset ajankohtaisista asioista, esim. Eduhouse, KT, OPH ja AVI

6.3 Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma 2026 tekninen palvelukeskus

Tekniseen palvelukeskukseen ei ole kohdistumassa odotettuja henkilöstömuutoksia vakituisen henkilöstön vuoden 2026 aikana. Määräaikaisten kausityöntekijöiden palkkaukseen varattu määrärahaa. Ulkoaluiden/puistojen ja ulkoliikuntapaikkojen määrärahoihin noin 0,7 htv kumpaankin, määrärahan käyttöä tarkastellaan kriittisen tarpeen mukaan talousarviovuoden 2026 aikana. Määräaikaiselle kirvesmiehelle varattu määrärahaa noin 0,9 htv.

Teknisen palvelukeskuksen koulutussuunnitelma 2026		
Henkilöstöryhmä	Koulutustarve	Suunniteltu koulutus
Tekninen palvelukeskus	koulutusmäärärahat kustannuspaikoilla	ammattillinen lisä- ja täydennyskoulutus, työsuojelu- ja työturvallisuuskoulutukset, ea-koulutukset